

"JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE
PARKOVE CRNE GORE SA PO"
Broj 01-1958
Podgorica 08.06.2026.

**JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE
CRNE GORE**

NACIONALNI PARK PROKLETIJE

**IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI PROGRAMA UPRAVLJANJA
ZA 2025. GODINU**

Podgorica, februar 2026. godine

Sadržaj

1.	Uvod.....	4
1.1.	Zakonska regulativa	4
1.2.	Organizacija poslovanja JPNPCG.....	5
1.3.	Organizacija poslovanja Prokletije	6
1.4.	Zapošljavanje u izvještajnoj godini.....	8
1.5.	Stručno usavršavanje i edukacija zaposlenih.....	9
2.	Realizacija mjera zaštite	14
2.1.	Fizička zaštita i ambijentalna higijena	14
2.2.	Stručna zaštita.....	20
3.	Realizacija Programa upravljanja.....	21
4.	Ocjena stanja	45
5.	Posjete NP Prokletije	58
6.	Projekti	60
7.	Koncesijska odobrenja i zakup privremenih objekata	68
8.	Naučno- istraživačke aktivnosti.....	68
9.	Finansijska sredstva utrošena za realizaciju programa upravljanja i ostvareni prihodi od naknada za korišćenje dobara	68
10.	Završna razmatranja i preporuke	71
11.	Tabelarni prikaz ciljeva i aktivnosti Programa	77
	PRILOG	112

Tabela 1: Obradivači Izveštaja o realizaciji godišnjeg programa upravljanja

IME I PREZIME	RADNO MJESTO ILI FUNKCIJA	ORGANIZACIONA JEDINICA UPRAVLJAČA ILI DRUGI SUBJEKT
Miralem Metjahić	Direktor Nacionalnog parka Prokletije	NP Prokletije
Nela Vešović Dubak	Pomoćnik direktora za zaštitu, održivi razvoj i turizam	JPNPCG
Mirza Tahirović	Pomoćnik direktora za finansijske i opšte poslove	JPNPCG
Hajdana Ilić Božović	Šefica Službe za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj	JPNPCG
Jovana Bojičić	Šefica Službe za promociju marketing i turizam	JPNPCG
Maša Vučinić	Šefica Službe za projekte i međunarodnu saradnju	JPNPCG
Irena Sekulić-Đukić	Stručni saradnik za pravne poslove	JPNPCG
Miloš Brajović		JPNPCG
Veselin Živanović	Šef Službe za kontrolu i monitoring	JPNPCG
Almin Muković	Šef službe za logistiku	JPNPCG
Zeid Škrijelj	Šef Službe javne nabavke	JPNPCG
Ivana Milović	Rukovodilac odjeljenja za zaštitu prirodne baštine	JPNPCG
Muamer Lalić	Šef Službe zaštite	NP Prokletije
Boban Redžepagić	Stručni saradnik za promociju i edukaciju	NP Prokletije
Anis Bašić	Referent u računovodstvu	NP Prokletije
Alina Bajraktarević	Stručna saradnica za opšte poslove	NP Prokletije
Admir Lalić	Stručni saradnik za ekonomske poslove	NP Prokletije
Slavica Đurišić	Stručna saradnica za floru i vegetaciju	JPNPCG
mr Ivana Džaković	Stručna saradnica za floru i vegetaciju	JPNPCG
Maja Radunović	Stručna saradnica za faunu vodozemaca i gmizavaca	JPNPCG
Ana Uskoković	Stručna saradnica za ornitofaunu	JPNPCG
Belma Šestović	Stručna saradnica za faunu sisara	JPNPCG
Svetlana Vukčević	Stručna saradnica za marketing u turizmu	JPNPCG
Maja Raonić	Stručna saradnica za odnose s javnošću	JPNPCG
Bogdan Đurašković	Stručni saradnik za turizam	JPNPCG

Jasmin Medunjanin	Stručni saradnik za projekte	JPNPCG
Bjanka Prakljačić	Stručna saradnica za međunarodnu saradnju	JPNPCG
Dragiša Damjanović	Stručni saradnik za projekte	JPNPCG
Srećko Grabovica	Stručni saradnik za projekte	JPNPCG
Danilo Popović	Pripravnik (Služba za projekte)	JPNPCG
Bojana Mijović	Stručna saradnica za projekte	JPNPCG
Snežana Vukotić	Stručna saradnica za etnografsku baštinu	JPNPCG
mr Slobodan Stijepović	Stručni saradnik za oblast šumarstvo	JPNPCG
mr Ibrahim Fazlić	Stručni saradnik za oblast šumarstvo	JPNPCG
mr Mojaš Đurović	Stručni saradnik za zaštitu životne sredine	JPNPCG
Veselin Živanović	Šef službe za kontrolu i monitoring	JPNPCG
Anja Brajović	Stručni saradnik za kontrolu i monitoring	JPNPCG
Jelena Radunović	Stručna saradnica za zaštitu životne sredine	JPNPCG
mr Željka Vuković	Stručna saradnica za promociju i edukaciju	JPNPCG
mr Aleksandra Vujović	Stručna saradnica za promociju i edukaciju	JPNPCG
Milica Novaković	Stručna saradnica za medije	JPNPCG
Marijana Džaković	Stručna saradnica za medije	JPNPCG

1. Uvod

1.1. Zakonska regulativa

Temeljni propis kojim se uređuje zaštita i očuvanje prirode je Zakon o zaštiti prirode („Sl. list CG“, br. 54/16, 18/19 i 84/24), kojim se definišu kategorije zaštićenih područja, subjekti zaštite, njihova prava i obaveze, kao i osnovna planska dokumenta za upravljanje.

U skladu sa članom 58 Zakona o zaštiti prirode, Plan upravljanja donosi se za period od pet godina i predstavlja osnovni planski dokument za zaštićeno područje, dok se njegova realizacija sprovodi putem godišnjih programa upravljanja. Godišnji program upravljanja izrađuje i donosi upravljač, uz saglasnost nadležnog organa, a dostavlja ga nadležnom ministarstvu do 30. novembra tekuće godine za narednu godinu.

Član 56 istog Zakona propisuje obavezu upravljača da Ministarstvu dostavlja izvještaj o realizaciji godišnjeg programa upravljanja, uključujući podatke o sprovedenim mjerama, utrošenim finansijskim sredstvima i ostvarenim rezultatima.

Dodatno, član 58 i 59 Zakona o zaštiti prirode preciziraju da se izvještaj dostavlja najkasnije do 1. marta tekuće godine za prethodnu godinu, te da naročito sadrži podatke o realizaciji mjera zaštite, stepenu realizacije aktivnosti prema indikatorima uspješnosti, posjetama zaštićenom području, kao i finansijskim sredstvima utrošenim za zaštitu i ostvarenim prihodima. Ove odredbe predstavljaju neposredni zakonski osnov za strukturu i sadržinu Izvještaja o realizaciji Programa upravljanja.

Zakon o nacionalnim parkovima („Sl. list CG“, br. 28/14, 39/16 i 84/24) uređuje upravljanje nacionalnim parkovima kao zaštićenim prirodnim dobrima od posebnog značaja i djelatnost od javnog interesa.

U skladu sa članom 6 ovog Zakona, upravljanje nacionalnim parkovima vrši se na osnovu plana upravljanja i godišnjih programa upravljanja. Član 14 propisuje da se zaštita, unapređenje i razvoj nacionalnih parkova sprovode na osnovu prostornog plana posebne namjene, plana upravljanja i godišnjeg programa upravljanja, uz saglasnost nadležnog ministarstva. Član 15 Zakona o nacionalnim parkovima propisuje da godišnji program upravljanja naročito sadrži mjere zaštite, očuvanja, unapređenja i korišćenja dobara nacionalnog parka, prioritete aktivnosti, način sprovođenja zaštite i potrebna finansijska sredstva, te da je upravljač dužan dostaviti nadležnom ministarstvu izvještaj o realizaciji godišnjeg programa upravljanja do 1. marta tekuće godine za prethodnu godinu.

Iz navedenog zakonodavnog okvira proizlazi da je Godišnji program upravljanja operativni instrument sprovođenja petogodišnjeg Plana upravljanja, dok je Izvještaj o njegovoj realizaciji zakonom propisani mehanizam nadzora, kontrole zakonitosti i ocjene efikasnosti sprovođenja mjera zaštite, kao i transparentnog izvještavanja o ostvarivanju ciljeva zaštite i održivog razvoja.

1.2. Organizacija poslovanja JPNPCG

Zaštita, unaprjeđivanje i razvoj nacionalnih parkova predstavljaju djelatnost od javnog interesa. Nacionalnim parkovima upravlja Javno preduzeće za nacionalne parkove Crne Gore, kao pravno lice sa pravima i obavezama utvrđenim Zakonom o zaštiti prirode („Sl. list CG“, br. 054/16, 018/19, 084/24), Zakonom o nacionalnim parkovima („Sl. list CG“, br. 28/14 i 39/16), Odlukom o organizovanju Javnog preduzeća za nacionalne parkove („Sl. list CG“, br. 20/11) i Statutom Javnog preduzeća 01-689 od 07.06.2011. godine, koje je osnovala Skupština Crne Gore i koje ispunjava zakonom propisane uslove za upravljanje zaštićenim prirodnim dobrima u pogledu stručnog kadra i organizacione osposobljenosti.

Javno preduzeće upravlja nacionalnim parkovima „Biogradska gora“, „Durmitor“, „Lovćen“, „Skadarsko jezero“ i „Prokletije“, a Javno preduzeće je nadležno i za upravljanje svim drugim zaštićenim područjima koja se nalaze u granicama nacionalnih parkova.

Djelatnost Preduzeća utvrđena Statutom obavlja se u unutrašnjim organizacionim jedinicama i to u:

- Nacionalnom parku „Biogradska gora“;
- Nacionalnom parku „Durmitor“;
- Nacionalnom parku „Lovćen“;
- Nacionalnom parku „Skadarsko jezero“ i
- Nacionalnom parku „Prokletije“.

Radi obavljanja zajedničkih poslova i objedinjenih funkcija na nivou Preduzeća obrazovane su Službe zajedničkih poslova.

Djelatnost u unutrašnjim organizacionim jedinicama obavlja se u okviru:

- Odjeljenja za administrativno tehničke poslove;
- Službe za fizičku zaštitu;
- Službe za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture;
- Odjeljenja za naplatu.

U službama zajedničkih poslova djelatnost se obavlja u okviru:

- Službe direktora;
- Službe finansija;
- Službe za kadrovske, pravne i opšte poslove;
- Službe za logistiku;
- Službe za javne nabavke;
- Službe za projekte i međunarodnu saradnju;
- Službe za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj i
- Službe za promociju, marketing i turizam.

Organi Preduzeća su upravni odbor i direktor. Upravni odbor je organ upravljanja Preduzeća, dok direktor organ rukovođenja Preduzećem. Upravni odbor i direktora Preduzeća imenuje Vlada Crne Gore.

Preduzećem rukovodi direktor sa pravima, ovlašćenjima i odgovornostima utvrđenim Zakonom i Statutom Preduzeća.

Dio svojih ovlašćenja direktor može, u skladu sa Statutom Preduzeća, prenijeti na zaposlene

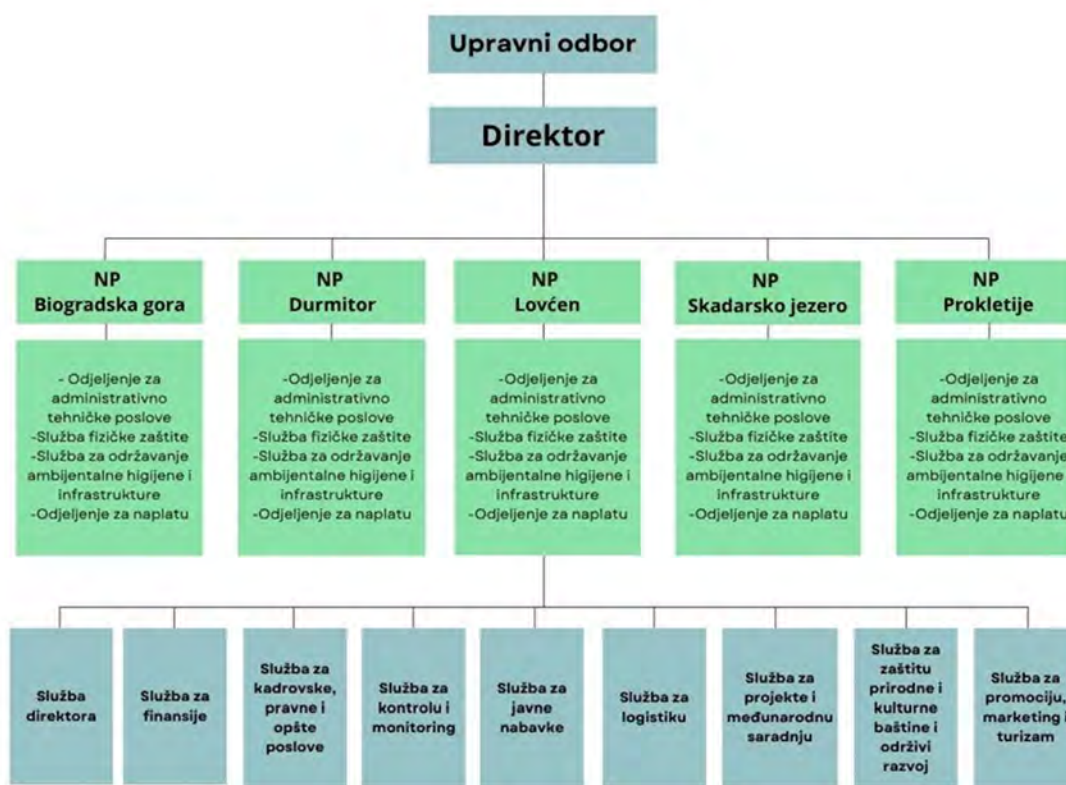
sa posebnim ovlaštenjima i odgovornostima.

Radom organizacione jedinice rukovodi direktor organizacione jedinice, a radom službi rukovode šefovi.

Međusobni odnosi unutrašnjih organizacionih jedinica Preduzeća zasnivaju se na načelima jedinstva u izvršavanju poslova iz djelokruga rada Preduzeća, uzajamne saradnje, obavještanja i dogovaranja, poštovanja prava, dužnosti i odgovornosti, u skladu sa zakonom i opštim aktima Preduzeća.

Za vršenje pojedinih poslova koji zahtijevaju zajednički rad više organizacionih jedinica, kao i za realizovanje drugih poslova, direktor Preduzeća može obrazovati stručne komisije, radne grupe i druga ad hoc tijela.

Pored nacionalnih parkova, JPNPCG upravlja parkom prirode Ucinjska solana i spomenikom prirode Botanički vrt Dulovine.

Grafikon 1: Organizacija poslovanja JPNPCG

1.3. Organizacija poslovanja Prokletije

Direktor Nacionalnog parka Prokletije rukovodi radom organizacione jedinice, kao i svim službama koje obavljaju poslove za potrebe ovog Parka. Nadzire i koordinira sve aktivnosti u nacionalnom parku i odgovara za rad organizacione jedinice kojom rukovodi.

U okviru ove, kao i u okviru svih organizacionih jedinica preduzeća, formirane su sljedeće službe i odjeljenja:

- Odjeljenje za administrativno-tehničke poslove vrši administrativne, opšte i tehničke

poslove; učestvuje u izradi analiza i izvještaja za potrebe organa Preduzeća; učestvuje u realizaciji mjera zaštite, unapređivanja i korišćenja dobara nacionalnih parkova utvrđenih Planovima i Programima upravljanja; učestvuje u ostvarivanju saradnje sa lokalnim zajednicama i vrši druge poslove shodno Planovima i Programima upravljanja nacionalnim parkom.

- Služba za fizičku zaštitu vrši poslove propisane zakonima i odgovarajućim aktima Preduzeća; poslove fizičke zaštite dobara nacionalnih parkova od protivpravnog korišćenja; preduzima mjere za održavanje unutrašnjeg reda u nacionalnim parkovima i propisanih režima zaštite; prijavljuje sve fizičke promjene u nacionalnim parkovima (izgradnja objekata i izvođenje drugih radova) podnosi prijave protiv građana zatečenih u obavljanju protivpravnih radnji; učestvuje u kvantitativnom monitoringu faune, njihovoj prihrani i zaštiti; vrši naplatu dijela propisanih naknada; kao i druge poslove shodno Planovima i Programima upravljanja nacionalnim parkom.
- Služba za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture učestvuje u poslovima održavanja infrastrukture parka, pješačkih i edukativno-tematskih staza i drugih uređenih površina na prostoru nacionalnog parka, kao i održavanje higijene na njima; vrši postavljanje mobilijara na svim uređenim površinama i njihovo održavanje; učestvuje u postavljanju informativnih tabli i signalizacije i vrši njihovo održavanje; vrši poslove izrade, postavljanja i održavanja mobilijara za prihranjivanje životinjskih vrsta; učestvuje u poslovima održavanja šumskog reda; učestvuje u proizvodnji šumskog sadnog materijala i pošumljavanju, kao i druge poslove shodno Planovima i Programima upravljanja nacionalnim parkom.
- Odjeljenje za naplatu vrši naplatu naknada shodno „Odluci o visini i načinu plaćanja i obračuna naknada za korišćenje dobara nacionalnih parkova Crne Gore“, vrši prodaju suvenira, pruža osnovne informacije o sadržajima parka, zadužuje i razdužuje ulaznice i ostale hartije od vrijednosti, vrši poslove na pripremi turističke sezone i druge poslove shodno Planovima i Programima upravljanja nacionalnim parkom.

Svaka od ovih službi/odjeljenja ima svoj specifičan zadatak i doprinosi efikasnom upravljanju i očuvanju Nacionalnog parka Prokletije.

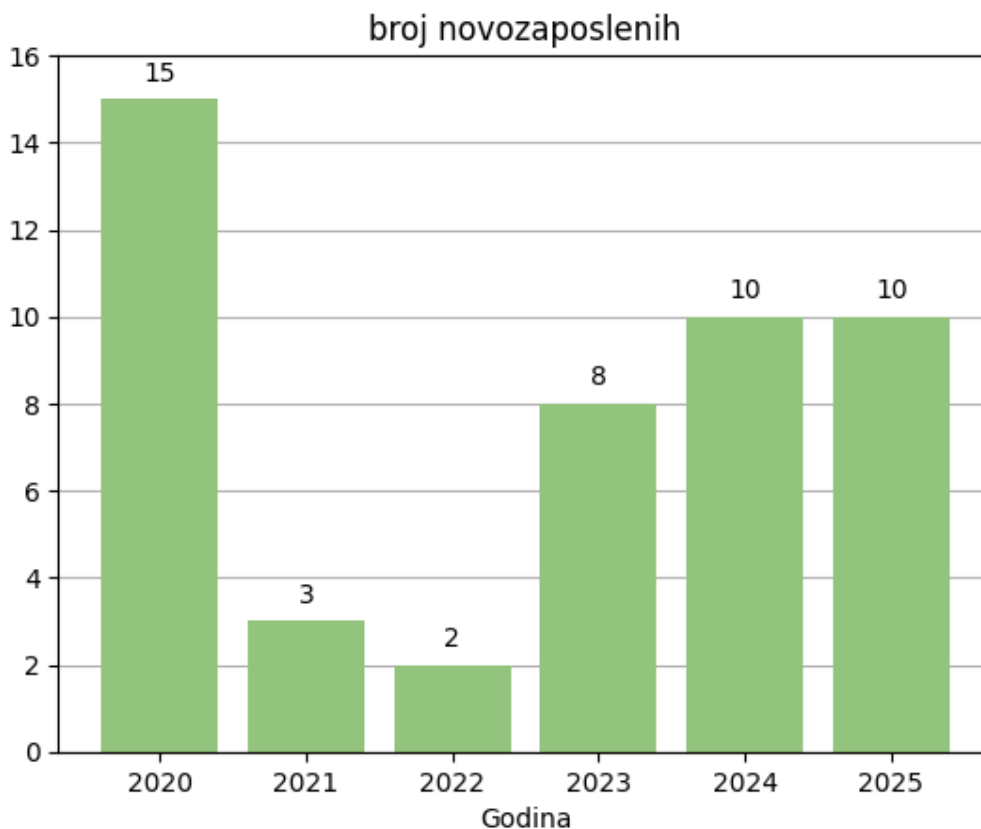

Grafikon 2: Organizacija poslovanja NP Prokletije

1.4. **Zapošljavanje u izvještajnoj godini**

U periodu od 01.01.2025. godine do 31.12.2025. godine u službama zajedničkih poslova radni odnos na neodređeno vrijeme ugovorom o radu, zasnovalo je jedno lice, a ugovorom o radu na određeno vrijeme tri lica. Takođe, ugovorom o privremenim i povremenim poslovima angažovana su dva lica.

U istom periodu u Nacionalnom parku Prokletije ugovorom o privremenim i povremenim poslovima angažovano je četiri lica.

Grafikon 3: Broj novozaposlenih u periodu 2020 - 2025.godina

1.5. **Stručno usavršavanje i edukacija zaposlenih**

Tabela 1: Stručno usavršavanje i edukacija zaposlenih u 2025.godini

Naziv seminara, radionice, obuke	Organizator	Učesnici iz Parka/JPNPCG	Naziv radnog mjesta
Obuka za planinarske vodiče	PSCG	Boban Redžepagić - NP Prokletije	stručni saradnik za promociju i edukaciju
EUKI Academy Web Seminar: Estimating Your Project's Emission Reductions	EUKI Climate initiative	Bjanka Prakljačić	Stručna saradnica za međunarodnu saradnju
IPA III Cross-Border Cooperation Programme Montenegro – Kick-off Conference and Information session for the 1st CfP within IPA III CBCP MNE-ALB	Evropska Unija	Bjanka Prakljačić	Stručna saradnica za međunarodnu saradnju

Naziv seminara, radionice, obuke	Organizator	Učesnici iz Parka/JPNPCG	Naziv radnog mjesta
Uvod u program HORIZON Evropa i predstavljanje klastera 5 - klima, energija i mobilnost	Evropska Unija	Bjanka Prakiljačić Jelena Radunović	Stručna saradnica za međunarodnu saradnju Stručna saradnica za zaštitu životne sredine
Matchmaking događaj - webinar	Con Valore	Bjanka Prakiljačić	Stručna saradnica za međunarodnu saradnju
Forest Connect Expert Meeting	Carinthia University of Applied Sciences (CUAS)	Bojana Mijović Slobodan Stijepović	Stručna saradnica za projekte Stručni saradnik za šumarstvo
Infomativni dan - program za životnu sredinu i klimatsku akciju - LIFE program	Evropska Unija	Bjanka Prakiljačić	Stručna saradnica za međunarodnu saradnju
Forest Connect Expert Meeting	WWF Bugarska	Maša Vučinić Hajdana Ilić Božović Nela Vešović Dubak	Šefica službe za projekte i međunarodnu saradnju Šefica službe za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj Pomoćnica direktora za zaštitu, održivi razvoj i turizam
Protected Area Management Planning	Food and Agriculture Organisation of the United Nations (FAO)	Ibrahim Fazlić	Stručni saradnik za oblast šumarstvo
Online obuka - Participatory and Gender-Sensitive Approaches in Forest and Protected Area Management and Community-Based Natural Resource Management	Food and Agriculture Organisation of the United Nations (FAO)	Ibrahim Fazlić	Stručni saradnik za oblast šumarstvo
Klimatske promene i korišćenje zemljišta u kontekstu upravljanja požarima na otvorenom prostoru	Landscape Fire Management in the Western Balkans (LFMWB)	Ibrahim Fazlić	Stručni saradnik za oblast šumarstvo
Online obuka - Enhancing biodiversity & interconnectivity by ecological restoration - ReCo	Interreg Central Europe	Ibrahim Fazlić	Stručni saradnik za oblast šumarstvo

Naziv seminara, radionice, obuke	Organizator	Učesnici iz Parka/JPNPCG	Naziv radnog mjesta
Od standarda do ekološkog pakovanja	Institut za standardizaciju Crne Gore ISME	Mojaš Đurović	Stručni saradnik za zaštitu životne sredine
Konferencija „Od inicijative do uticaja: Društvena odgovornost kao mjera održive budućnosti“	Institut za standardizaciju Crne Gore ISME	Mojaš Đurović	Stručni saradnik za zaštitu životne sredine
Prva radionica sa zainteresovanim stranama Izrada Nacionalne strategije biodiverziteta s akcionim planom 2026-2031	Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, Gef	Mojaš Đurović	Stručni saradnik za zaštitu životne sredine
Okrugli sto Zagađenje poljoprivrednog zemljišta i površinskih voda i uticaj na zdravlje čovjeka	Crnogorska akademija nauka i umjetnosti	Mojaš Đurović Goran Škatarić	Stručni saradnik za zaštitu životne sredine
Jačanje tehničkih i institucionalnih kapaciteta u sektoru voda u Crnoj Gori radi omogućavanja inkluzivnih inicijativa za otpornost na klimatske promjene	Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Global water partnership,	Mojaš Đurović	Stručni saradnik za zaštitu životne sredine
Advances in Water Resources Management - An Introductory Course Related to Sustainability, Water and Climate Change Issues	UNESCO	Mojaš Đurović Stevan Marić	Stručni saradnik za zaštitu životne sredine, Stručni saradnik za ihtiofaunu
Budućnost voda u doba klimatskih promjena	Uprava za vode	Mojaš Đurović	Stručni saradnik za zaštitu životne sredine
Radionici za jačanje kapaciteta (Trening) o socijalnim i ekološkim mjerama zaštite	GWP	Mojaš Đurović	Stručni saradnik za zaštitu životne sredine
Obuka za zaštitara tehničara	UPTC Podgorica	Ivan Šušlavčević Nikola Mihailović Miljan Ivanović Savo Bokan Andrija Ružić Radojica Mučalica	Saradnik za video nadzor
Međunarodna konferencija "Kulturne i kreativne industrije i baština" panel diskusija	Spomen -dom Reževići	Snežana Vukotić	Stručna saradnica za etnografsku baštinu
Učešće u Strategiji za jačanje upravljanja, promocije i održivog	Ministarstvo kulture i medija	Snežana Vukotić	Stručna saradnica za etnografsku

Naziv seminara, radionice, obuke	Organizator	Učesnici iz Parka/JPNPCG	Naziv radnog mjesta
korišćenja kulturnog nasljeđa u Crnoj Gori			baštinu
Radionica "Zaštita katuna kao kulturnog nasljeđa Crne Gore"	Regionalna razvojna agencija za Bjelasicu, Komove i Prokletije, Ministarstvo ekologije i razvoja sjevera	Snežana Vukotić	Stručna saradnica za etnografsku baštinu
Okrugli sto "Nova etnologija-od tradicionalno do postmodernog"	CANU	Snežana Vukotić	Stručna saradnica za etnografsku baštinu
Nacionalna radionica SMACH , Sustainable Management of Cultural Hetritage in the Balkans in Response to Climate Change	Venice International University, Univerzitet Crne Gore kao partner u projektu	Snežana Vukotić	Stručna saradnica za etnografsku baštinu
Online radionica - Integrisana procjena životne sredine i monitoring zasnovan na Rješenjima zasnovanim na prirodi (NbS)	IDEAM konzorcijumENKI, o.p.s. (CZ)LIMNOS (SLO)TC VODE (SLO)ITI (BiH)ENVPRO (CG)	Jelena Radunović	Stručna saradnica za zaštitu životne sredine
Predstavljanje projekta „Čuvaj da te čuvam“	Evropska kuća Bar	Jelena Radunović	Stručna saradnica za zaštitu životne sredine
Western Balkans Study Visit- Climate Risks in the Trounsboundary Protected Areas	UNEP, FEA, Zoi Environment Network, BOKU	Ivana Milović	Rukovoditeljka odjeljenja za zaštitu prirodne baštine
Kyrgistan Study visit experience exchange on biodiversity and climate adaptation- CAMCA Project	UNEP, CAMP Alatoo, Ilbris Founation, MNRETS KR	Ivana Milović	Rukovoditeljka odjeljenja za zaštitu prirodne baštine
EU4GREEN BIODIVERSITY WORKSHOP: Invasive alien species in the Western Balkans and the EU	EU4GREEN	Ivana Milović	Rukovoditeljka odjeljenja za zaštitu prirodne baštine
Projekat GCF Water Readiness u Crnoj Gori	GWPO	Ivana Milović	Rukovoditeljka odjeljenja za zaštitu prirodne baštine
POLLINATE – Unapređenje	Parkovi Dinarida	Ivana Milović	Rukovoditeljka

Naziv seminara, radionice, obuke	Organizator	Učesnici iz Parka/JPNPCG	Naziv radnog mjesta
teritorijalnih politika za rješavanje problema opadanja populacije oprašivača			odjeljenja za zaštitu prirodne baštine
Četvrti dinartski simpozijum biospeleologije	Hrvatsko biospeleološko društvo	Belma Šestović	Stručna saradnica za faunu sisara
Početnički kurs za sportsko penjanje	Mali alpinistički klub PG	Belma Šestović	Stručna saradnica za faunu sisara
Potencijali za razvoj pilot projekata karbonskog kreditiranja kroz očuvanje i obnovu tresetišta	NVO EKO- TIM	Hajdana Ilić Božović Jelena Radunović	Šefica službe za zaštitu prirodne i kulturne Stručna saradnica za zaštitu životne sredine
Primjena smjernica za održivo poslovanje	MERS	Slobodan Stijepović	Stručni saradnik za šumarstvo
Radionica za pisanja PU NP Prokletije 2026-2030	JPNPCG	Zaposleni u JPNPCG i NP Prokletije	Zaposleni u JPNPCG i NP Prokletije
Jačanje tehničkih i institucionalnih kapaciteta u sektoru voda u CG radi unaprijeđenja inkluzivnih inicijativa za otpornost na klimatske promjene	GWP - Med	Veselin Luburić	Rukovodilac odjeljenja za zaštitu prostora i životne sredine
Ekološki inženjering za održivu CG	MERS	Goran Škatarić	Stručni saradnik za zaštitu životne sredine
Radionica o zaštiti katuna	MERS	Ivana Džaković	Stručna saradnica za floru i vegetaciju
Međunarodna konferencija Parkovi Dinarida „globalne perspektive zaštićenih područja u Dinaridima	NVO Parkovi Dinarida	Hajdana Ilić Božović Ivana Džaković Ibrahim Fazlić	Šefica službe za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj Stručna saradnica za floru i vegetaciju Stručni saradnik za šumarstvo

2. Realizacija mjera zaštite

2.1. Fizička zaštita i ambijentalna higijena

Služba fizičke zaštite Nacionalnog parka Prokletije obavlja poslove zaštite dobara Parka i održavanja unutrašnjeg reda, uključujući kontrolu korišćenja dobara i evidentiranje stalnih i privremenih objekata na prostoru Parka. Služba primjenjuje ovlaštenja skladu sa Zakonom o zaštiti lica i imovine, a takođe, sprovodi naplatu dijela naknada za korišćenje dobara. Pored toga, nadzornici usmjeravaju posjetioce na sadržaje Parka, promovišu njegovu vrijednost i saraduju sa institucijama koje doprinose sprječavanju nezakonitih aktivnosti, uključujući inspekcijske službe, policiju, organe lokalne samouprave, kao i organizacije civilnog sektora i NVO.

Radne aktivnosti nadzornika odvijaju se na otvorenom prostoru tokom cijele godine, pri čemu su često izloženi nepovoljnim vremenskim uslovima i visokom riziku od povreda. Osim toga, suočavaju se sa izazovnim i rizičnim situacijama, uključujući susrete sa divljim životinjama, potencijalnim prenosnicima bjesnila, kao i naoružanim licima. Stoga je neophodno obezbijediti nadzornicima odgovarajuća sredstva prinude, u skladu sa Zakonom o zaštiti lica i imovine i Zakonom o nacionalnim parkovima.

U Službi fizičke zaštite NP Prokletije trenutno je angažovano deset (10) zaposlenih, uključujući nadzornike i Šefa službe zaštite, koji ispunjavaju sve uslove propisane unutrašnjim aktima JPNPCG i Zakonom o zaštiti lica i imovine.

Materijalno-tehnička opremljenost Službe zaštite je na nezadovoljavajućem nivou, uslijed zastarjelosti i nedostatka osnovnih sredstava. Kako bi se unaprijedio kvalitet kontrole prostora Parka, neophodno je izvršiti nabavku specijalizovane opreme, uključujući dvoglede, termalne kamere i kamere zamke, terenska vozila i krpilje.

Uz Službu fizičke zaštite NP Prokletije veliki doprinos ogleda se i radu Službe za kontrolu i monitoring, te se zajedničkim aktivnostima doprinosi ka boljoj realizaciji aktivnosti. Proces podrazumijeva evidenciju određenih radnji na prostoru Parka prilikom terenskih aktivnosti, koji zatim dostavljaju Službi za kontrolu i monitoring. U cilju unapređenja sistema nadzora i efikasnijeg praćenja stanja na terenu, Služba za kontrolu i monitoring je tokom 2025. godine uvela dnevni bilten, kojim se sve uočene i prijavljene nelegalne aktivnosti evidentiraju na dnevnom nivou, čime je omogućena centralizacija svih uočenih i prijavljenih nepravilnosti na dnevnom nivou i kontinuiran uvid u stanje na terenu. Na ovaj način omogućeno je da u realnom vremenu postoji objedinjeni pregled svih nelegalnih aktivnosti i operativnih nepravilnosti, što značajno doprinosi pravovremenom reagovanju, boljoj koordinaciji službi i unapređenju ukupnog sistema zaštite prostora.

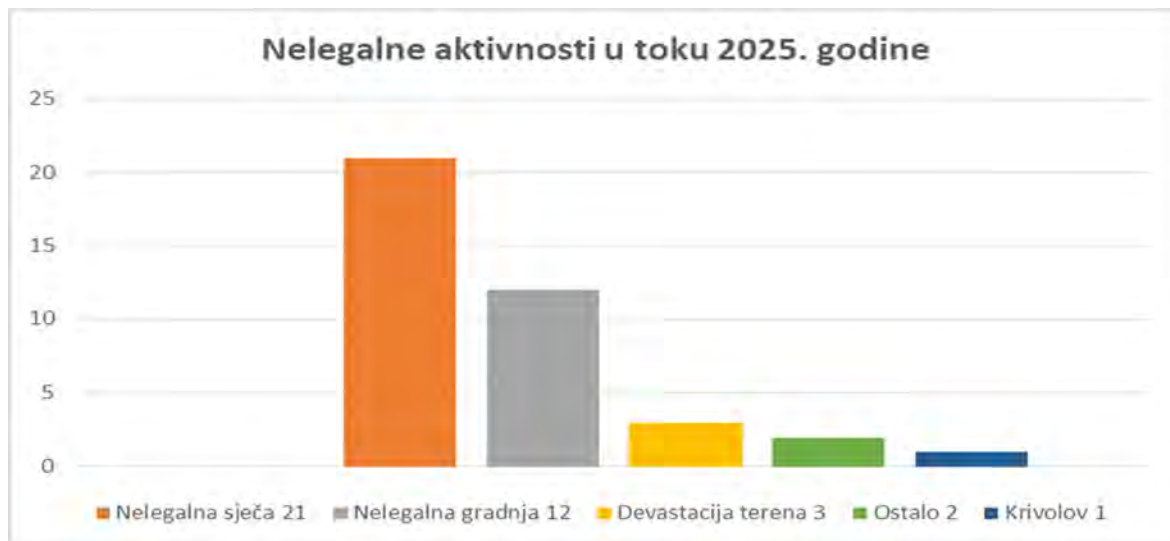
Analiza evidentiranih podataka ukazuje na prisustvo nelegalnih aktivnosti, sa dominantnim učešćem bespravne sječe, ostalih operativnih nepravilnosti, što potvrđuje određeni pritisak na Park i potrebu za stalnim nadzorom.

Postojeći sistem kontrole omogućava pravovremeno evidentiranje i prijavljivanje nepravilnosti, međutim, ograničeni tehnički i kadrovski kapaciteti utiču na obim preventivnog djelovanja i brzinu reagovanja u realnom vremenu. Saradnja sa nadležnim institucijama je uspostavljena, ali zahtijeva dalje jačanje kroz unapređenje tehničkih rješenja i operativne koordinacije.

Tokom izvještajnog perioda sproveden je redovan nadzor nad primjenom mjera zaštite i zdravlja na radu uz kontinuiranu saradnju sa eksternom ovlašćenom organizacijom, sa ciljem unapređenja bezbjednosti radnog okruženja i usklađenosti sa zakonskim propisima.

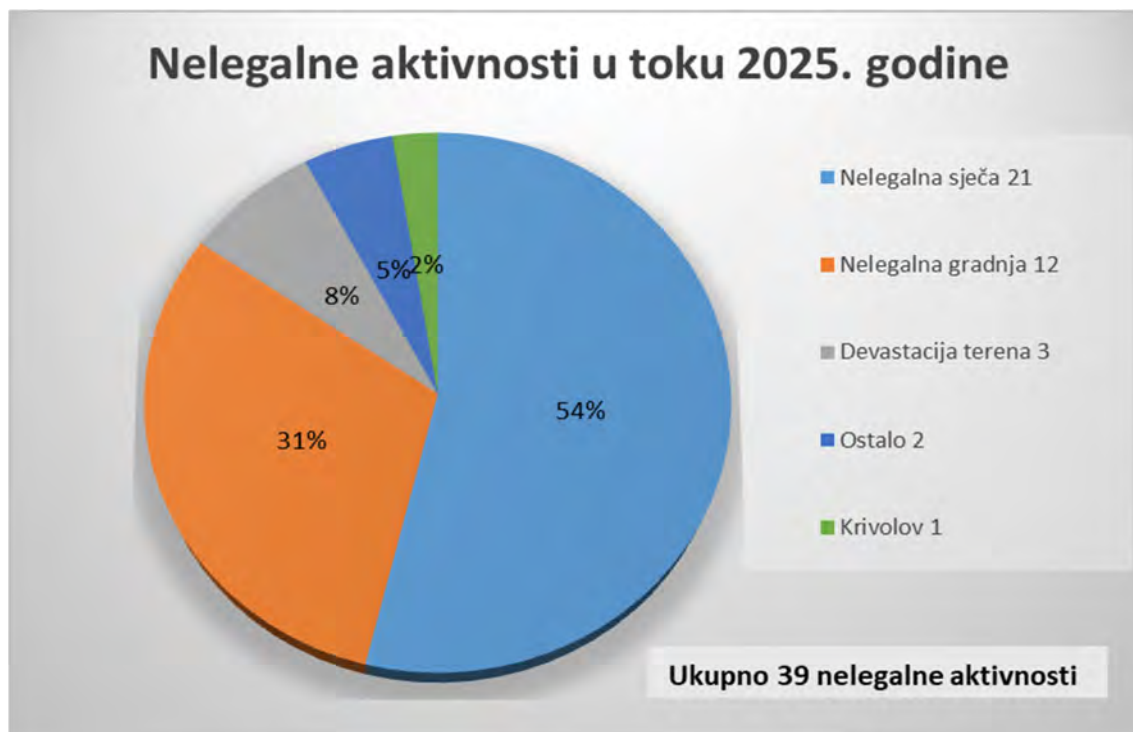
Terenskim nadzorom i tehničkim monitoringom koje obavljaju dvije službe Sistema JPNPCG

rezultiraju smanjenju nepravilnosti i nezakonitih aktivnosti. Ostvareni rezultati potvrđuju potrebu za daljim jačanjem unutrašnjeg nadzora radi dosljedne primjene zakonskih propisa u svim nacionalnim parkovima.

Grafikon 4: Prikaz nelegalnih aktivnosti u NP Prokletije

Kategorija „ostale nelegalne aktivnosti i nepravilnosti“ obuhvata registrovanje različitih nelegalnih aktivnosti i operativnih nepravilnosti koje mogu imati uticaj na redovno funkcionisanje ovog Parka, a koje su evidentirane od strane službi. U ovu grupu spadaju: prisustvo krivolovaca u granicama Parka; zapažanje neovlašćenih vozila i kretanje vozila mimo saobraćajnica unutar granica parka; ulazak vozila bez odobrenja nadležnih lica; tehnički problemi na naplatnim punktovima (nestanak električne energije, blokiranje fiskalnih kasa, gubitak signala video-nadzora); neblagovremeno otvaranje naplatnih punktova; oštećenje inventara; nepropisno parkiranje u blizini naplatnih punktova, kao i druge slične nepravilnosti.

Grafikon 5: Evidencija bespravne sječe u toku 2025.godine

U toku 2025.god. u Nacionalnom parku Prokletije evidentirane su 21 bespravna sječe na zemljištu u državnoj svojini.

Tabela 2: Bespravna sječa na zemljištu u državnoj svojini

Datum	Broj zapisnika	Sačinio	Zaveden pod brojem	Procesuirano prema	Napomena
15.3.2025.	1	Bojan Otašević	347/25	MUP-356-25 ODT-357-25	Bespravna sječa; Lokacija kofiljača; Smrča-1,429m ²
03.4.2025.	2	Miralem Markišić	420/25	MUP-421-25 ODT-422-25	Bespravna sječa; Lokacija Babino polje; Smrča -1,925m ³ ; Jela - 1,110m ³ ; Ukupno:3,035m ³
16.4.2025.	3	Hamid Cecunjanin	495/25	MUP-497-25 ODT-498-25	Bespravna sječa; Lokacija Babino polje; Smrča (sušika) 1,253m ³

Datum	Broj zapisnika	Sačinio	Zaveden pod brojem	Procesuirano prema	Napomena
22.4.2025.	4	Jasmin Radončić	529/25	MUP-533-25 ODT-532-25	Bespravna sječa; Lokacija Fuš sirma; 3 stabla bukve 3,085m ³
24.4.2025.	5	Adis Purišić	568/25	MUP-571-25 ODT-572-25	Bespravna sječa; Lokacija Košutica; 7 stabala smrče i 4 stabla jele; Ukupno: 9,443m ³
24.4.2025.	6	Adis Purišić	570/25	MUP-574-25 ODT-573-25	Bespravna sječa; Lokacija Košutica; 3 stabla smrče i 4 stabla jele; Ukupno: 10,017m ³
06.5.2025.	7	Hamid Cecunjanin	641/25	MUP-646-25 ODT-645-25	Bespravna sječa; Lokacija Kofiljača; 7 stabala smrče sušika; Ukupno: 5,803m ³
06.5.2025.	8	Hamid Cecunjanin	642/25	MUP-648-25 ODT-647-25	Bespravna sječa; Lokacija Čadar jela; Bukva 4 stabla; Ukupno: 1,168m ³
12.5.2025.	9	Hamid Cecunjanin	696/25	MUP-47/2215/25- 1368	Bespravna sječa; Lokacija Treskavice; 4 stabla smrče sušika; Ukupno: 2,406m ³
26.5.2025.	10	Miralem Markišić	810/25	MUP-47/2215/25- 1764	Bespravna sječa; Lokacija Babino polje; 19 stabala (živaca) smrče; 0,935m ³
30.6.2025.	11	Bojan Otašević	1205/25	ODT-1216/25 MUP-1217/25	Bespravna sječa lokacija Horolac 3 stabla smrče (sušika) ukupno bruto mase 9,131m ³
08.7.2025.	12	Bojan Otašević	1289/25	MUP-1295-25 ODT-1296-25	Bespravna sječa; Lokacija Kofiljača; 3 stabla sušike; Ukupno: 7,066m ³
17.7.2025.	13	Bojan Otašević	1347/25	MUP-1355-25 ODT-1356-25	Bespravna sječa; Lokacija Kofiljača; 4 čamova stabla; Ukupno: 3,952m ³

Datum	Broj zapisnika	Sačinio	Zaveden pod brojem	Procesuirano prema	Napomena
17.7.2025.	14	Miralem Markišić	1348/25	ODT-1357-25 MUP-1358-25	Bespravna sječa; Lokacija Đurički katum; 2 čamova stabla sušike; Ukupno: 4,017m ³
21.7.2025.	15	Bojan Otašević	1384/25	MUP-1394/25	Bespravna sječa; Lokacija Kofiljača; 4 čamova stable; Ukupno: 6,318m ³
08.8.2025.	16	Hamid Cecunjanin	1595/25	MUP-1653-25	Bespravna sječa; Lokacija Treskavac; 7 stabla sušike smrča; Ukupno: 3,392m ³
17.10.2025.	17	Fero Kučević	2274/25	MUP-2301/25	Bespravna sječa lokacija Rešetak 5 stabala bukve Ukupno;3,203m ³
20.10.2025.	18	Miralem Markišić	2285/25	MUP 2302/25	Bespravna sječa lokacija Babino polje 4 stabla smrče sušika Ukupno: 2,479m ³
23.10.2025.	19	Darko Jokić	2317/25	MUP-2354/25	Bespravna sječa lokacija Hrid 8 stabla smrča sušika Ukupno: 6,278m ³
27.10.2025.	20	Jasmin Radončić	2339/25	MUP-2353/25	Bespravna sječa lokacija Ribljak 2 stabla bukve ukupno:3,180m ³
27.10.2025.	21	Darko Jokić	2405/25	MUP-2405/25	Bespravna sječa lokacija Treskavice 2 stabla smrče i jedno molike šusike; Ukupno:2,764m ³

Tabela 4: Nelegalna gradnja na teritoriji NP Prokletije u toku 2025.godine

Datum	Broj zapisnika	Sačinio	Zaveden pod brojem	Procesuirano prema	Napomena
06.6.2025.	1	Hamid Cecunjanin	643/25	Opština Plav - 649/25 Ekološka inspekcija-650/25	Nelegalna gradnja lokacija Bakovića katun započet objekat drvene konstrukcije dimenzije 7,5m x 4,6m
04.6.2025.	2	Miralem Markišić	944/25	Ekološka inspekcija-951/25 Opština Plav-950/25	Nelegalna gradnja Šadarvan drvene konstrukcije dimenzije 6mx4m.
17.9.2025.	3	Jasmin Radončić	1997/25	Ekološka inspekcija-2002/25 Građevinsko urbanistička inspekcija-2003/25	Nelegalna gradnja započet objekat koji je postavljen na 8 betonskih stubova
27.9.2025.	4	Miralem Markišić	2084/25	Opština Plav-2115/25 Ekološka inspekcija -2116/25	Postavljena montažna česma kod vlasnika Džafera Gavazovića lokacija Bogičevica
29.9.2025.	5	Jasmin Radončić	2109/25	Ekološka inspekcija-2113/25	Nastavak nelegalne gradnje objekta koji je postavljen na 8 betonskih stubova vlasnika Metjahić Džemajlje , u vidu objekta drvene konstrukcije dimenzija 7,29x5,20m.Lokacija Metjahića katun
30.9.2025.	6	Bojan Otašević	2127/25	MUP-2138/25 Ekološka inspekcija-2139/25 Opština Plav - 2140/25	Nelegalna gradnja objekta privremenog karaktera dimenzije 3x2m vlasnika Omera Jasavić Lokacija Kolašinaca katun.
20.10.2025.	7	Sirhan Mrkulić	2288/25	Građevinsko-urbanistička-2303/25 Opština Gusinje - 2304/25 MUP-2305/25 Ekološka inspekcija 2306/25	Nelegalno zidanje kamenog zida na postojećoj betonskoj popločanoj terasi dužina zida 13,30m i visina 1m lokacija Grebaje

Datum	Broj zapisnika	Sačinio	Zaveden pod brojem	Procesuirano prema	Napomena
07.11.2025.	8	Bojan Otašević Darko Jokić	2443/25	MUP-2464/25 Ekološka inspekcija-2466/25 Opština Plav-2467/25	Nelegalna gradnja sagrađen objekat drvene konstrukcije dimenzije 3,50cm x 5,50cm.
11.11.2025.	9	Bojan Otašević	2472/25	MUP-2478/25 Opština Plav - 2479/25	Nelegalna gradnja objekta drvene konstrukcije
19.11.2025.	10	Sirhan Mrkulić	2502/25	Ekološka inspekcija-2518/25 Građevinsko-urbanistička inspekcija - 2519/25 Opština Gusinje 2520/25	Rekonstrukcija drvene u betonsku terasu
04.12.2025.	11	Darko Jokić	2598/25	Opština Plav - 2605/25 MUP 2606/25	Nelegalna gradnja sagrađen objekat drvene konstrukcije dimenzije 3,50cm x 5,50cm na državnom zemljištu.
05.12.2025.	12	Bojan Otašević	2611/25	Ekološka inspekcija - 2617/25 Opština Plav-2618/25	Nelegalna gradnja objekta dimenzije 12mx5m od tvrdog materijala na privatnom posjedu.

Služba za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture

Služba za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture NP Prokletije obavlja širok spektar aktivnosti usmjerenih na održavanje čistoće i uređenosti prostora parka. Ove aktivnosti uključuju redovno čišćenje površina, postavljanje i održavanje mobilijara, reklamnih tabli i signalizacije, kao i izradu i održavanje objekata namijenjenih prihranjivanju divljih životinja (kada je to dozvoljeno). Takođe, služba sprovodi poslove održavanja šumskog reda, kao i uređenja i čišćenja pješačkih i edukativnih staza, klupa, stolova i drugih infrastrukturnih elemenata parka.

U toku 2025.godine Služba je imala veći broj akcija kao što su poslovi čišćenja prilaza, čišćenje nelegalnih odlagališta otpada na teritoriji parka preko 200 iznijetih vreća nelegalnog otpada, održavanje kućica - naplatno - ulaznih rampi, zatim održavanje informativnih tabli, uređenje putne infrastrukture i klupa, košenje, a u toku sezone vršili poslove naplate ulaza posjetiocima.

2.2. Stručna zaštita

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, u okviru službi zajedničkih poslova, realizaciju poslova koje se tiču stručne zaštite obavlja Služba za zaštitu

prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, koja u svom djelokrugu rada između ostalog, prati stanje ekosistema, biodiverziteta i kulturno historijskog nasljeđa Nacionalnog parka Prokletije, te eventualno predlaže mjere za njihovu zaštitu, unapređivanje, valorizaciju i sl.

Službom rukovodi šef i u okviru nje postoje dva odjeljenja: Odjeljenje za zaštitu prirodne baštine i Odjeljenje za zaštitu prostora i održivi razvoj.

U Službi za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj JPNPCG tokom 2025. godine angažovano je ukupno petnaest (15) zaposlenih i to na poslovima: jedan (1) šef Službe, jedan (1) rukovodilac za zaštitu prirodne baštine, dva (2) stručna saradnika za floru i vegetaciju, jedan (1) stručni saradnik za oblast šumarstva, jedan (1) stručni saradnik za ihtiologiju, jedan (1) stručni saradnik za ornitologiju, jedan (1) stručni saradnik za faunu sisara, jedan (1) rukovodilac Odjeljenja za zaštitu prostora i održivi razvoj, četiri (4) stručna saradnika za zaštitu životne sredine, jedan (1) stručni saradnik za održivi razvoj i jedan (1) stručni saradnik za zaštitu prostora.

Tokom 2025.godine Ugovorom na određeno vrijeme angažovan je jedan (1) stručni saradnik za herpetofaunu, a od septembra 2025.godine i jedan (1) stručni saradnik za šumarstvo.

U Službi u odnosu na Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u toku 2025. godine nedostajao je: jedan (1) stručni saradnik za fauna beskičmenjaka, jedan (1) stručni saradnik za fauna sisara i jedan (1) stručni saradnik za floru i vegetaciju.

U okviru Odjeljenja za administrativno tehničke poslove NP Prokletije, Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, zaposlen je jedan (1) stručni saradnik za oblast šumarstva.

Radni angažman koji se odnosi na realizaciju programom definisanih aktivnosti iziskuje terenski rad i opremu koja je potrebna. U prethodnom periodu za stručne saradnike izvršena je nabavka terenske obuće, kao i oprema neophodna za neke aktivnosti koje su u vezi sa užim stručnim specijalnostima (lupa, meredov mreže, oprema za hvatanje i istraživanje slijepih miševa, detektor truleži, dvogledi, entomološka mreža, kamera zamke). U narednom periodu neophodno je Službu opremiti materijalno tehničkim sredstvima kao što su: terenski automobil, terenska odjeća, pješački štapovi, teleskopi, fotoaparati, play back oprema za monitoring ptica i sl.

Preduzete mjere u cilju stručne zaštite Parka date su u poglavlju 3. Realizacija programa upravljanja.

3. Realizacija Programa upravljanja

Strateška oblast 1: Istraživanje, praćenje, obnova i unapređenje ekosistema, staništa i vrsta

Unapređenje informacione baze podataka o flori nacionalnog Parka kroz literaturni i terenski rad, softverska nadogradnja i stručno usavršavanje saradnika

Izvršena je analiza literaturnih i terenskih podataka, koji su se kontinuirano unosili u bazu i nomenklaturno usklađivali, i time obezbijedili podaci značajni za sagledavanje stanja florističkog diverziteta NP Prokletije, po osnovu brojnosti, zastupljenosti, distribucije, konzervacijskog statusa, sa akcentom na nacionalno značajne vrste (endemi, zakonom zaštićene) i međunarodno značajne vrste i njihova staništa (IUCN Crvene liste, Bernska konvencija, EU Habitat direktiva, IPA, CITES).

Baza flore nacionalnih parkova sadrži podatke za 2801 biljni takson (814 terenski popisano), od kojih se 512 taksona odnosi za područje NP Prokletije. Tokom terenskih istraživanja

potvrđeno je prisustvo 208 biljnih taksona, na različitim staništima NP.

Dat je tabelarni prikaz brojnosti popisanih taksona, sa naglaskom na terenske podatke, kao i brojnost po osnovu nacionalnog i međunarodnog statusa i nivoa zaštite.

Tabela 5: Broj nacionalno i međunarodno značajnih biljnih taksona u flori NP, sadržanih u bazi

Liste	Ukupno	Terenski podaci
Broj popisanih taksona (vrsta i podvrsta)	512	208
Nacionalno/međunarodno značajni taksoni	291	107
Endemi / subendemi	127 / 23	29 / 7
Zakonom zaštićene (Sl. list RCG 76/06)	69	27
Međunarodne liste	154	77
EU Habitat Directiva	4	0
Bern Convention	3	1
CITES	18	13
IPA	24	5
EU IUCN Red List	130	69

Napomena: Tabela ne sadrži podatke terenskih istraživanja sprovedenih prije formiranja baze. Nedostajući podaci biće unijeti tokom narednog planskog perioda.

Tabela 6: Zastupljenost nacionalno značajnih taksona u flori NP na međunarodnim listama

Liste	Ukupno	Zakonom zaštićeni (Sl. list RCG 76/06)	Endemi / subendemi
Međunarodno značajni taksoni	154	48	30 / 2
HD	4	4	1 / 0
BC	3	3	2 / 0
CITES	18	16	4 / 0
IPA	24	22	20 / 1
EU - IUCN Red List	130	30	10 / 2

Tabela 7: Zastupljenost osjetljivih biljnih vrta NP po IUCN kategorizaciji (EU IUCN Red List)

Konzervacioni status	ukupno	Populacioni trend			
		stable	decreasing	increasing	unknown
DD (data deficient)	4				4
LC (least concern)	122	67	27	3	25
NT (near threatened)	3		2		1
VU (vulnerable)	1		1		
Ukupno	130	67	30	3	30

DD - data deficient (nedostaju podaci); LC - least concern (najmanje ugrožena); NT - near threatened (skoro ugrožena); VU - vulnerable (ranjiva)

Po pitanju međunarodnog statusa, najveći broj biljnih taksona (130) nalazi se na EU-IUCN Red List. Dominantni su oni sa LC konzervacijskim statusom (122) sa stabilnim trendom populacija (67), dok je sa VU statusom jedan taksona, sa opadajućim populacionim trendom (*Cerastium dinaricum*).

Na osnovu prikupljenih podataka može se istaći da su u granicama Parka prisutni brojni endemi, užeg i šireg rasprostranjenja. Lokalni endemi (endemi masiva Prokletija) čine najinteresantniju i najznačajniju, ali često i najrizičniju grupu sa stanovišta očuvanja genske i specijske raznovrsnosti: *Draba bertisceae*, *Draba kuemmerlei*, *Hieracium sparsum* subsp. *schuettianum*, *Hieracium gusinjense*, *Heliosperma oliverae*, *Pedicularis ernesti-mayeri*, *Lunaria telekiana*, *Alchemilla bertisceae*. Zastupljeni su i endemi Crne Gore: *Viola orphanidis* subsp. *nicolae*, *Gentianella pevalekii*, i brojni balkanski endemi: *Pinus peuce*, *Acer heldreichii* subsp. *heldreichii*, *Acer hyrcanum* subsp. *intermedium*, *Rumex balcanicus*, *Minuartia bosniaca*, *Cerastium dinaricum*, *Cerastium malyi*, *Dianthus microlepis* subsp. *microlepis*, *Silene sendtneri*, *Aquilegia bleicii*, *Ranunculus degenii*, *Draba korabensis*, *Viola elegantula*, *Linum capitatum*, *Geum bulgaricum*, *Plantago reniformis*, *Valeriana pancicii*, *Narthecium scardicum*, *Viscaria asterias* i dr.

Kao najznačajniji osjetljivi biljni taksoni u flori NP Prokletije, izdvojili su se rijetki endemi i vrste koje imaju više nivoa zaštite na nacionalnom i međunarodnom nivou.

Tabela 8: Status značajnih biljnih vrsta na nacionalnim i međunarodnim listama

Vrsta	Endem / Subendem	Sl. list RCG 76/06	CG Preliminarna crvena lista	EU IUCN Red List	HD, BC, IPA, CITES
<i>Draba bertisceae</i>	Prokletija CG	+			IPA
<i>Wulfenia bleicii</i> (<i>Wulfenia carinthiaca</i> subsp. <i>rohlena</i>)	?Prokletija CG	+			IPA
<i>Lunaria telekiana</i>	Prokletija CG, AI, Ko	+	EN		BC Ann.I IPA
<i>Cerastium dinaricum</i>	Balkana	+		VU decreasing	HD Ann.II i IV, BC Ann.I, IPA
<i>Euphorbia montenegrina</i>	Balkana	+			CITES Ann.II IPA
<i>Pinus peuce</i>	Balkana	+		NT unknown	
<i>Pinus heldreichii</i>	Balkan - It	+		LC stable	IPA
<i>Tozzia alpina</i>		+			HD Ann.II i IV
<i>Diphasiastrum alpinum</i>		+		LC stable	HD Ann.V
<i>Galanthus nivalis</i>		+		NT decreasing	HD Ann.V CITES Ann.II
<i>Narcissus poeticus</i> subsp. <i>radiiflorus</i>		+		DD unknown	BC Ann.I

Legenda: DD – Data deficient (bez podataka); LC - Least concern (najmanja briga); NT - near threatened (skoro ugrožena); VU - vulnerable (ranjiva); EN - Endangered (ugrožena)

Blečićeva vulfenija (*Wulfenia blecicii* Lakušić) je revizijom izgubila status „dobre” vrste i prokletijskog rasprostranjenja, te je, kao *Wulfenia carinthiaca* Jacq., subendem sa arealom i na Alpima. Međutim, (po Niederle, J. 2016), populacija sa Prokletija (*Wulfenia blecicii* subsp. *rohlena*) razlikuje se od alpskih *Wulfenia carinthiaca* i ima status podvrste *Wulfenia carinthiaca* subsp. *rohlenae* Niederle i endem je Prokletija. Ovdje je brojna na silikatnim staništima Hrida i Bogičevice.

Očekuje se da će se sa revidiranom listom Zakonom zaštićenih vrsta i sa izradom Crvene knjige flore Crne Gore, obezbijediti potpuni uvid u postojeće stanje i brojnost ranjivih i ugroženih taksona u flori NP Prokletije.

Na osnovu raspoloživih literaturnih i terenskih podataka, primjenom Google Earth programa, urađene su mape distribucije za sledeće endemske i rijetke vrste na području NP: *Aconitum pentheri*, *Cerastium dinaricum*, *Diphysastrum alpinum*, *Draba bertisceae*, *Draba kuemmerlei*, *Heliosperma oliverae*, *Lactuca pancicii*, *Lunaria telekiana*, *Nartheicum scardicum*, *Viscaria asterias*, *Wulfenia blecicii*.

Mape distribucije za navedene vrste date su u prilogu ovog Izveštaja.

Utvrđeno nulto stanje povremenih kraških jezera (turloga) i zapadnobalkanskih alpijskih tresava (*Nartheicion scardici*) potencijalnih NATURA 2000 staništa

Terenskim istraživanjima 2025.godine, potvrđeno je što je konstatovano 2024. godine, da se Ropojansko jezero tokom sušnog perioda, ne klasifikuje kao stanišni tip *3180 - Povremena kraška jezera (turlozi), već su identifikovana tri stanišna tipa: 6520 – planinske livade košanice, 6450 – Sjeverne borealne aluvijalne livade i 6210 – Poluprirodni suvi karbonatni travnjaci pašnjaci sa facesijama žbunjaka (*Festuco-Brometalia*).

Centralni dio jezera zauzimaju 6520 – planinske livade košanice. Evidentirane su dijagnostičke vrste karakteristične za ovaj tip staništa: *Ranunculus montanus*, *Viola tricolor*, *Plantago lanceolata*, *Lotus corniculatus*, *Poa pratensis*, *Agrostis capillaris*, *Hypericum perforatum*. S obzirom da je područje siromašno vrstama i to male pokrovnosti, ocijenjeno je kao stanište loše reprezentativnosti.

U depresijama gdje se voda najduže zadržava prisutan je stanišni tip 6450 – Sjeverne borealne aluvijalne livade. Vrsta *Carex acuta* monodominantno izgrađuje ova staništa sa pokrovnošću oko 90%. U manjoj brojnosti zabilježene su: *Deschampsia cespitosa*, *Potentilla reptans* i *Carex hirta*. S obzirom na izraženu dominaciju jedne vrste i ograničen diverzitet, stanište odlikuje loša reprezentativnost.

Na prelaznoj zoni, kamenitoj površini koja vodi prema siparskim padinama, evidentiran je stanišni tip 6210 – Poluprirodni suvi karbonatni travnjaci i pašnjaci sa facesijama žbunjaka (*Festuco-Brometalia*). Ovo stanište odlikuje dobra reprezentativnost. Prisustvo brojnih karakterističnih vrsta ukazuje na očuvanost staništa. Među zabilježenim vrstama su: *Bromus erectus*, *Anthylis vulneraria*, *Sanguisorba minor*, *Hipocrepis comosa*, *Thymus pilegioides*, *Arabis hirsuta*, *Polygala comosa*, *Veronica teucrium*, *Dorycnium germanicum*, *Thalictrum minus* i dr.

U zoni iznad travnjaka evidentiran je stanišni tip 8140 Istočnomediterranski sipari, koji je odlične reprezentativnosti. Zabilježene vrste: *Drypis spinosa*, *Silene marginata*, *Pseudofumaria alba*, *Rumex scutatus*, *Geranium macrorrhizum*.

Unaprijeđen sistem kontrole ubiranje divlje flore u komercijalne svrhe

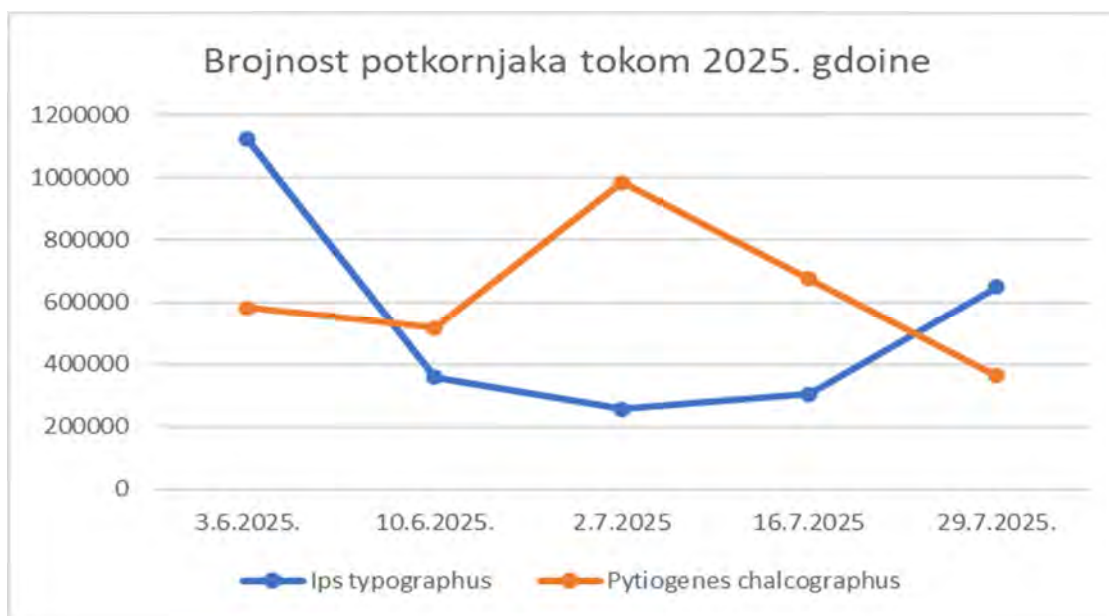
U cilju bolje kontrole ubiranja ljekovitog bilja i šumskih plodova, na staništima ovog NP, izrađena je mobilna aplikacija, koja će omogućiti službi zaštite uspješniji rad na terenu, a

stručnoj službi analizu terenskih podataka, evidentiranje pritisaka i efikasnije upravljanje. Obuka nadzornika za korišćenje aplikacije, obaviće se početkom 2026. godine, prije sezone ubiranja i kontrole na terenu.

Očuvani šumski ekosistemi

U okviru realizacije programskih aktivnosti, sproveden je kontinuirani monitoring zdravstvenog stanja šumskih ekosistema. Na odabranim lokalitetima izvršeno je sistematsko prikupljanje podataka o opštem zdravstvenom stanju šuma i praćenje „tagovanih“ stabala u dvije prostorne jedinice na području Babino polje – Treskavac. Sprovedenim monitoringom je potvrđeno da je opšte zdravstveno stanje šumskih ekosistema dobro, bez značajnih negativnih promjena na praćenim stablima i staništima.

Paralelno je sproveden monitoring više aspekata šumskih ekosistema i utvrđivanje opšteg zdravstvenog stanja, sa posebnim osvrtom na lokalitete gdje su napadi potkornjaka bili posebno izraženi. U cilju praćenja i suzbijanja štetnih vrsta potkornjaka postavljene su feromonske klopke. Praćenje stanja brojnosti potkornjaka se sprovodi još od 2016. godine kada je prvi put evidentiran jak napad potkornjaka u ovim ekosistemima. Posebno zabrinjavajuće stanje je bilo tokom 2023 i 2024. godine kada je prikupljeno preko 15 miliona jedinki dvije vrste potkornjaka (*Ips typographus* i *Pityogenes chalcographus*). Izostanak sanitarnih sječa na većim prostorima je doveo do sušenja velike količine drvene mase i to isključivo stabala smrče (*Picea abies*). Tokom 2025. godine evidentiran je veoma veliki pad brojnosti navedenih vrsta potkornjaka, te se može reći da je trend brojnosti potkornjaka u padu. U narednoj tabeli dajemo uporedni prikaz i brojnosti potkornjaka na području NP Prokletije.

Grafikon 6: Prikaz brojnosti potkornjaka tokom 2025. godine

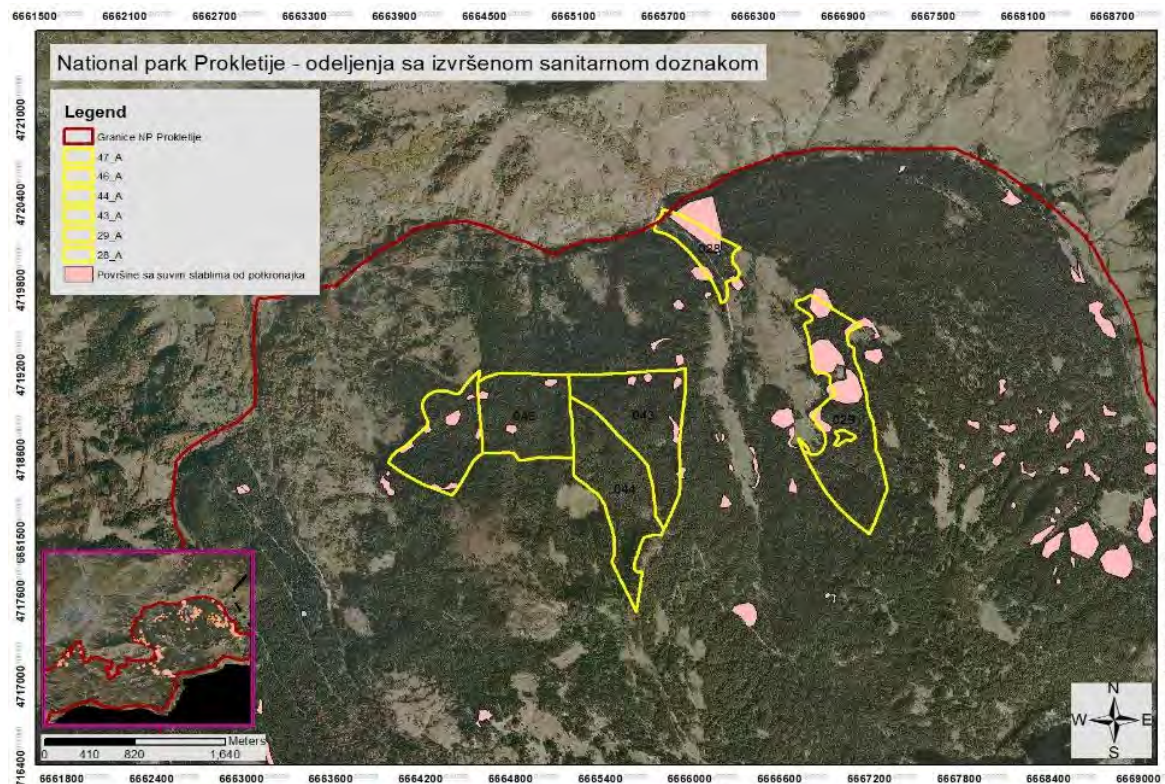
Tokom 2025. godine postavljeno je 175 feromonskih klopki i feromona za dvije vrste potkornjaka i to osmozubi smrčin potkornjak (*Ips typographus*) i šestizubi smrčin potkornjak (*Pityogenes chalcographus*). Pražnjenje klopki je rađeno svake druge nedjelje jer je brojnost potkornjaka bila veoma niska. Od mjeseca maja do septembra prikupljeno je ukupno 5.809.749 jedinki potkornjaka, od čega 2.689.743 jedinki *Ips typographus* i 3.120.006 jedinki

Pityogenes chalcographus.

Tabela 9: Broj prikupljenih jedinki potkornjaka sa svih klopki (174) na dvonedeljnom nivou

Red.br.	Datum prikupljanja	<i>Ips typographus</i>	<i>Pityogenes chalcographus</i>	5.809.749
1	3.6.2025.	1121000	581600	
2	10.6.2025.	358586	516300	
3	2.7.2025	256962	984540	
4	16.7.2025	304367	674871	
5	29.7.2025.	648828	362695	
Σ		2.689.743	3.120.006	

U okviru sanitarno-higijenskih mjera izvršena je doznaka ukupno 9.040,05 m³ sanitarne drvene mase (suva, izvaljena i prelomljena stabla), uključujući i stabla sa evidentiranim prisustvom potkornjaka. Aktivnosti su realizovane u skladu sa zakonskim propisima i na osnovu Elaborata za sukcesivno uklanjanje stabala napadnutih potkornjakom, odobrenog od strane nadležne Agencije. Ovim mjerama unaprijeđena je sanitarna stabilnost šuma i smanjen rizik od daljeg širenja štetnih organizama.

Mapa 1. Prikaz odjeljenja sa izvršenom sanitarnom doznakom

Kao što je prethodno napomenuto u Izveštaju, i aktivnosti vezane za nelegalne sječe na području NP Prokletije, neophodno je evidentirati da se na privremenim lagerima nalazi 71,41 m³ zaplijenjenih trupaca četinara i 7,00 m³ trupaca lišćara.

U okviru projekta Forest Connect sprovedene su aktivnosti na revitalizaciji koridora kretanja krupnih zvijeri na lokalitetima Hrid i Horolac, sa ciljem unapređenja funkcionalne povezanosti staništa i poboljšanja uslova za kretanje i opstanak divljih vrsta. Ovom prilikom izvršena je sanitarna sječa suvih stabala, pri čemu je na lokalitetu Hrid uklonjeno 28 suvih stabala molike ukupne zapremine 11,35 m³, dok je na lokalitetu Horolac posječeno 36 stabala smrče ukupne zapremine 65,64 m³. Sprovedene mjere imale su za cilj uklanjanje nestabilne i suve drvene mase, smanjenje rizika od degradacije staništa, kao i stvaranje povoljnijih ekoloških uslova u koridoru kretanja divljači.

Nakon realizovane sječe i transporta drvnih sortimenata, od dijela posječene drvene mase izrađene su tzv. „zalozci“, odnosno potporni zidovi, koji imaju višestruku funkciju, za stabilizaciju terena i sprječavanje pojave erozivnih procesa, kao i za formiranje mikro-lokaliteta pogodnih za spontanu prirodnu obnovu i razvoj podmlatka. Kao dopunska mjera revitalizacije staništa izvršena je sadnja ruže (*Rosa canina*) reznicama, čime se dodatno unapređuje ekološka stabilnost, obogaćuje vegetacijska struktura i poboljšavaju uslovi za ishranu i zaklon divljih vrsta na obnovljenim lokacijama koridora.

Utvrđeno nulto stanje dnevnih leptira

Monitoring je obuhvatio različite tipove staništa karakteristične za NP Prokletije, uključujući visokoplaninske travnjake, šumske ekosisteme, vlažne livade i područja uz vodotokove. Tokom istraživanja registrovano je 49 vrsta dnevnih leptira iz porodica *Hesperiidae*, *Lycaenidae*, *Nymphalidae*, *Pieridae* i *Papilionidae*, što predstavlja 25,5% ukupno registrovanih vrsta u Crnoj Gori.

Tokom istraživanja evidentirane su i vrste od nacionalnog i međunarodnog značaja, uključujući zakonom zaštićene i Natura 2000 vrste. Okom istraživanja evidentirane su i vrste od nacionalnog (Crna Gora) i međunarodnog značaja, uključujući zakonom zaštićene i Natura 2000 vrste. Od registrovanih vrsta na području NP Prokletije izdvajaju se: *Iphiclides podalirius* – nacionalno zaštićena vrsta u Crnoj Gori i *Scolitantides orion* – vrsta od međunarodnog značaja, obuhvaćena Aneksom IV EU Direktive o staništima i značajna za Natura 2000 mrežu. Realizacijom aktivnosti uspostavljena je početna baza podataka o diverzitetu i rasprostranjenosti dnevnih leptira, koja predstavlja osnov za dalja istraživanja i dugoročno praćenje promjena u ekosistemima NP Prokletije.

Inventarizacija vodozemaca i gmizavaca

Tokom 2025. godine nastavljeno je istraživanje literature i sakupljanje podataka o prethodnim istraživanjima faune vodozemaca i gmizavaca. Prema literaturnim podacima, na prostoru Parka prisutno je 12 vrsta vodozemaca i 14 vrsta gmizavaca.

U programskoj godini realizovane su programske aktivnosti na istraživanju i praćenju vodozemaca i gmizavaca u Nacionalnom parku Prokletije. Istraživanja su sprovedena sa ciljem utvrđivanja distribucije vrsta, identifikacije značajnih staništa i sagledavanja potencijalnih ugrožavajućih faktora.

Terenski izlazak je obavljen na više lokaliteta: Karaula, Hridski krš, Gradine, Ropojansko jezero i Hridsko jezero. Primijenjene su standardne metode vizuelnih transekata i selektivne pretrage vodenih staništa, uz minimalno uznemiravanje jedinki i staništa. Terenskim izlascima zabilježene su 4 vrste vodozemaca i 5 vrste gmizavaca.

Podaci su unijeti i obrađeni u Excel bazu podataka. Za svaku vrstu je utvrđen status zaštite po osnovu nacionalnih lista i/ili međunarodnih lista (Bernska konvencija, EU Habitat direktiva – NATURA 2000, IUCN Crvene liste). Sve zabilježene vrste su zaštićene nacionalnim zakonodavstvom, osim livadske i šumske žabe, i međunarodnim konvencijama, ali nijesu svrstane u ugrožene kategorije prema IUCN klasifikaciji. Prema IUCN Crna Gora planinski mrmoljak se svrstava u kategoriju ugrožene vrste (NT). Od gmizavaca izdvaja se livadski gušter kao balkanski endem.

Na lokalitetima Hridski krš i Hridsko jezero registrovane su jedinke šumske žabe, šarenog daždvenjaka i planinskog mrmoljka. A na području Karaule i Ropojanskog jezera jedinke livadske žabe i planinskog mrmoljka.

Tabela 10: Pregled utvrđenih vrsta vodozemaca na istraživanom području sa konzervacionim statusima i stepenom ugroženosti u Crnoj Gori i Evropi

Vrsta	Status u CG	IUCN	IUCN CG	BERN	HD	Napomena
Ranidae						
<i>Rana temporaria</i> (livadska žaba)		LC	LC	III	V	
<i>Rana dalmatina</i> (šumska žaba)		LC	LC	III	IV	
Salamandridae						
<i>Salamandra salamandra</i> (šareni daždvenjak)	ZZ	LC	LC	III	-	
<i>Ichthyosaura alpestris</i> (planinski mrmoljak)	ZZ	LC	NT	II	-	<i>Triturus alpestris</i>

Legenda: ZZ „Rješenje o stavljanju pod zaštitu pojedinih biljnih i životinjskih vrsta“ Službeni list 76/06; LC - Least concern (najmanja briga); NT - near threatened (skoro ugrožena)

Na lokalitetima Hridski krš i Hridsko jezero uočene su vrste zidnog guštera, zelembača i livadskog guštera, dok je živorodni gušter zabilježen na području Ropojanskog jezera i Karaule. Eskulapov smuk je uočen na lokalitetu Gradine.

Tabela 11: Pregled utvrđenih vrsta gmizavaca na istraživanom području sa konzervacionim statusima i stepenom ugroženosti u Crnoj Gori i Evropi

Vrsta	Status u CG	Endemizam	IUCN	IUCN CG	BERN	HD	Napomena
Lacertidae							
<i>Podarcis muralis</i> (zidni gušter)	ZZ	-	LC	LC	II	IV	
<i>Lacerta viridis complex</i> (zelembać)	ZZ		LC	LC	II	IV	
<i>Lacerta agilis bosnica</i> (livadski gušter)	ZZ	Balkanski endem	LC	LC	III	IV	
<i>Zootoca vivipara</i> (živorodni gušter)	ZZ		LC	LC	III		<i>Lacerta vivipara</i>
Colubridae							

Vrsta	Status u CG	Endemizam	IUCN	IUCN CG	BERN	HD	Napomena
Zamenis longissimus (eskulapov smuk)	ZZ		LC	LC	II	IV	

Legenda: ZZ „Rješenje o stavljanju pod zaštitu pojedinih biljnih i životinjskih vrsta“ Službeni list 76/06; LC - Least concern (najmanja briga)

Utvrđeno kvantitativno i kvalitativno stanje ptica grabljivica

Tokom programske godine u Nacionalnom parku Prokletije, realizovano je kontinuirano praćenje dnevnih grabljivica (*Accipitriformes* i *Falconiformes*) sa ciljem prikupljanja podataka o prostornoj distribuciji vrsta, brojnosti, trendovima populacija i identifikacije potencijalnih ugrožavajućih faktora na području Parka. Prokletije predstavljaju jedno od najznačajnijih planinskih područja u Crnoj Gori sa aspekta očuvanosti prirodnih staništa, heterogenosti reljefa i izražen je vertikalni raspored ekosistema, što uslovljava bogatstvo i raznovrsnost ornitofaune. Kompleks visokoplaninskih pašnjaka, stijenskih masiva, kanjonskih dolina i šumskih ekosistema pruža izuzetno povoljne uslove za gniježđenje, ishranu i migratorne aktivnosti brojnih vrsta ptica grabljivica, koje predstavljaju važne bioindikatore očuvanosti ekosistema.

U periodu od prethodne tri godine istraživanjima su primarno bila obuhvaćena područja Ropojane i Bogičevce, dok je tokom 2025. godine područje monitoringa prošireno na dolinu Grebaje i područje Ravnog ključa. Proširenjem istraživačke zone obuhvaćen je širi spektar planinskih, šumskih i otvorenih staništa, čime je omogućeno potpunije sagledavanje prostorne distribucije i stanja populacija grabljivica na teritoriji Parka. Pored dnevnih grabljivica, tokom 2025. godine po prvi put je sproveden i monitoring noćnih grabljivica (*Strigiformes*) na ovom području, primjenom standardnih metoda akustičnog osmatranja i noćnih terenskih obilazaka, sa ciljem evidentiranja prisustva vrsta, procjene njihove rasprostranjenosti i identifikacije potencijalnih gnjezdilišta. Svi prikupljeni podaci sistematski se unose i arhiviraju u elektronskoj bazi podataka, čime se obezbjeđuje njihova dugoročna dostupnost, analiza i upotreba u planiranju mjera zaštite i upravljanja Parkom. Iako je značaj ovog područja za očuvanje ptica grabljivica visok, broj stručnih i naučnih radova o stanju populacija grabljivica u Prokletijama i dalje je ograničen, zbog čega kontinuirani monitoring predstavlja ključnu sistematsku aktivnost za prikupljanje relevantnih podataka.

Tokom monitoringa registrovano je prisustvo više značajnih vrsta grabljivica, čija pojava na udaljenim lokalitetima ukazuje na očuvanost staništa i stabilnost trofičkih odnosa u Parku:

Tabela 12: Spisak evidentiranih grabljivica na području NP Prokletije

Vrsta	Domaći naziv	Zakon CG	Bon	EU BD	Bern	CITES	IUCN	IUCN CG
<i>Aquila chrysaetos</i>	suri orao	ZZ	I,II	I	III	II	LC	VU
<i>Buteo buteo</i>	mišar	ZZ	II		III	II	LC	LC
<i>Pernis apivorus</i>	osičar	ZZ	II	I	III	II	LC	NT
<i>Circaetus gallicus</i>	zmijar	ZZ	II	I	III	II	LC	VU
<i>Falco peregrinus</i>	sivi soko	ZZ	II	I	III	II	LC	CR

Vrsta	Domaći naziv	Zakon CG	Bon	EU BD	Bern	CITES	IUCN	IUCN CG
<i>Falco tinnunculus</i>	vjetruška	ZZ	II		III	II	LC	LC
<i>Strix aluco</i>	šumska sova	ZZ			III	II	LC	LC
<i>Bubo bubo</i>	ušara	ZZ		I	III	II	LC	VU
<i>Accipiter nisus</i>	kobac	ZZ	II	I*	III	II	LC	LC

Legenda: ZZ (zakonom zaštićene vrste Rješenjem Republičkog zavoda za zaštitu prirode o stavljanju pod zaštitu pojedinih biljnih i životinjskih vrsta);*povremeno zaštićena - Zakon o divljači i lovstvu; Ugroženi takson (Endangered – EN), Ranjiv takson (Vulnerable – VU), Skoro ugrožen takson (Near-threatened – NT), Najmanje ugrožen, posljednja briga (Least concern – LC)

Svi ovi podaci uneseni su u elektronsku bazu podataka, čime je dodatno unaprijeđena dokumentaciona osnova za praćenje stanja populacija grabljivica i planiranje mjera zaštite. Područje karakteriše visok diverzitet ornitofaune, sa posebnim značajem za grabljivice. Registrovano je prisustvo više trofičkih nivoa, uključujući šumske vrste, vrste otvorenih planinskih staništa, kao i krupne predatore poput surlog orla (*Aquila chrysaetos*). Kontinuirano prisustvo surlog orla tokom više godina, kao i registrovanje teritorijalnog ponašanja, ukazuje na veliku vjerovatnoću gniježđenja na liticama Hridskog krša. Prisustvo dodatnih grabljivica (*Buteo buteo*, *Falco tinnunculus*, *Accipiter nisus*, *Pernis apivorus*, *Accipiter gentilis*), zajedno sa evidentiranim noćnim grabljivicama (*Bubo bubo*, *Strix aluco*), potvrđuje da područje obezbjeđuje stabilne ekološke uslove, dovoljne resurse hrane i očuvanu strukturu staništa. Od devet registrovanih vrsta, čak šest vrsta nalazi se na Annex I Direktive o pticama, što potvrđuje značaj Prokletija kao staništa ptica od zajedničkog evropskog interesa. Uključivanje ovih vrsta u Annex I naglašava potrebu za kontinuiranim monitoringom, očuvanjem ključnih staništa i planiranim upravljanjem teritorijom, kako bi se osigurala dugoročna stabilnost populacija grabljivica u Parku.

Očuvane populacije slijepih miševa

Metodološki pristup obuhvatio je ultrazvučnu detekciju primjenom ručnog automatskog detektora Batlogger M. Realizovani su transekti na sljedećim pravcima: rejon Gradina – Bogićevica, Hridsko jezero – Babino polje i Oko Skakavice – Ropojansko jezero, čime je obuhvaćen reprezentativan uzorak različitih tipova staništa i nadmorskih visina. Analizom snimljenih ehlokacionih signala registrovano je ukupno devet vrsta slijepih miševa: *Rhinolophus euryale*, *Myotis nattereri*, *Myotis myotis/blythii*, *Myotis capaccinii/daubentonii*, *Myotis sp.*, *Pipistrellus pipistrellus*, *Hypsugo savii*, *Nyctalus noctula* i *Tadarida teniotis*. Poseban značaj ima prisustvo vrste *Rhinolophus euryale*, koja ima status ugroženosti (VU) na mediteranskom nivou i nalazi se na Aneksu II Direktive o staništima. Rezultati potvrđuju da područje NP Prokletije predstavlja značajno stanište za veći broj vrsta slijepih miševa, uključujući vrste vezane za planinska, šumska i vodena staništa. Registrovani diverzitet ukazuje na potrebu daljeg kartiranja potencijalnih skloništa, naročito pećinskih sistema i napuštenih objekata u rejonu Ropojane i Gradine.

Utvrđeno stanje vrsta iz porodice kuna

Fokus u izvještajnom periodu bio je na vrsti šareni tvor *Vormela peregusna*, koja je po prvi put registrovana u ovom planskom periodu na području Parka. Aktivnost je realizovana u saradnji

sa lokalnom zajednicom, koja se pokazala kao ključni partner u prikupljanju informacija sa terena, naročito imajući u vidu specifičnu ekologiju vrste. Šareni tvor je vrsta sa izraženom sezonalnošću aktivnosti, velikim prostornim arealom kretanja i vezanošću za specifične tipove otvorenih i poluotvorenih staništa, što dodatno otežava njeno sistematsko praćenje. U izvještajnom periodu aktivnost nije rezultirala kvantitativnim podacima s obzirom na to da su metode i tehnike praćenja još uvijek u fazi testiranja i prilagođavanja vrsti. Istraživanja će biti nastavljena u narednom periodu, uz dalju optimizaciju metodologije i unapređenje saradnje sa lokalnom zajednicom, s ciljem dobijanja pouzdanijih podataka o statusu i aktivnosti ove vrste.

Utvrdjeni koridori krupnih sisara

Tokom programske godine nastavljen je monitoring krupnih sisara. Istraživanja su obuhvatila kombinaciju terenskih metoda i kamera zamki, sa ciljem procjene brojnosti, strukture populacija, dinamike, prostorne distribucije i reprodukcije.

Istraživanja populacije mrkog medvjeda (*Ursus arctos*) sprovedeno je u okviru projekta Forest Connect na lokalitetima Babino polje, Ribljak, Hrid, Horolac, Rešetak i Ravan ključ. Na navedenim lokacijama tokom 2025. godine postavljena su i tri hranilišta koja su bila aktivna čitave godine. Pojavljivanje medvjeda na hranilištima registrovano je tokom avgusta i septembra mjeseca. Indirektni pokazatelji prisustva kao što su otisci stopala, uništeni mravinjaci i izmet evidentirani su na lokacijama Babino polje, Ribljak, Hrid i Gradina. Na osnovu podataka zaključuje se da se medvjed ovdje hrani, razmnožava i hibernira.

U cilju unapređenja znanja o obrascima kretanja, utvrđivanja koridora i prostornoj ekologiji mrkog medvjeda u okviru projekta Forest Connect u narednom periodu telemetrijskom GSM ogrlicom biće obilježena jedna jedinka mrkog medvjeda.

Tragovi prisustva vuka (*Canis lupus*) registrovani su na području Hrida i Babino polje. Pojavljivanje na kamerama zamkama nije evidentirano. No ipak na osnovu dosadašnjih podataka populacija vuka je stabilna. Uz stabilnu populacionu strukturu potvrđuje da ovaj Park predstavlja ekološki izuzetno očuvano stanište za populacije sivog vuka koji ovdje predstavlja jednu od ključnih vrsta.

Najveća prisutnost srne (*Capreolus capreolus*) zabilježena je na šumskim ivicama područja Rešetak, Hrid, Horolac, Babino polje, Ravan ključ i Ribljak. Prisutnost srne bila je zabilježena i na kamera zamkama. Podaci brojnosti, polne i uzrastne strukture i prostorne distribucije ukazuju na odsustvo značajnih negativnih faktora. Rubna staništa pružaju najoptimalnije uslove u pogledu ishrane i zaklona, dok su sezonske migracije u četinarske i mješovite šume uslovljene klimatskim faktorima i dostupnosti hrane. Rezultati istraživanja potvrđuju da su mjere zaštite efikasne u očuvanju populacije srna i njenog staništa.

Prisustvo divokoze (*Rupicapra rupicapra*) nije registrovano.

Monitoring divlja svinja (*Sus scrofa*) pokazuje porast brojnosti posljednjih godina, što se dovodi u vezu sa povoljnim uslovima u staništu, dostupnosti i dovoljne količine izvora hrane. Dominantno je prisutna na području parka i istraživanim lokacijama Rešetak, Hrid, Horolac, Ravn ključ, Babino polje i Ribljak. Posljednjih godina zabilježeno je širenje areala ove vrste i na većim nadmorskim visinama. S obzirom da su evidentne i štete na domaćinstva od divlje svinje u narednom periodu potrebno je sprovesti monitoring ove vrste kao i šteta na domaćinstvima.

Strateška oblast 2: Očuvanje, unapređivanje i promocija kulturno-istorijskih i etnografskih vrijednosti i potencijala

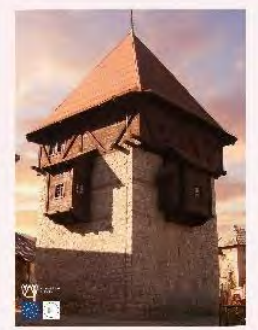
Kroz istraživački rad na identifikovanju i dokumentovanju nematerijalne kulturne baštine – običajne prakse, izvođačke djelatnosti, starih zanata i vještina ljudi u Parku, nastavljena su istraživanja na inventarisanju NKN, zabilježen je duborezački zanat, kao i izrada gusala tradicionalnog instrumenta. Iz domena sakupljanja ljekovitog bilja i njegove primjene u službi zdravlja u ishrani i narodnoj medicini, kozmetici, kroz liječenje i prevenciju (fitoterapija), popisani su nosioci ovih znanja i popunjeni adekvatni Upitnici.

Kroz kreiranje okvira za promociju nacionalnih parkova i predstavljanje široj javnosti 20. i 21. marta su organizovani "Dani Nacionalnih parkova" u TC Big Fashion, u Podgorici. Tom prilikom održan je sajam proizvoda lokalnog stanovništva i prezentacija starih vještina i zanata sa prostora svih pet nacionalnih parkova. Tu je došla da izražaja saradnja i povjerenje koje je sticano dugi niz godina što je rezultiralo da je prezentacija naišla na lijep prijem, naročito „kućer“ za čobana koji je izazvao najviše pažnje, kao i ćilim „Granaš“ sa ovih prostora.

Slika 1: Manifestacija Dani Nacionalnih parkova Crne Gore

Upućena je inicijativa prema Pošti Crne Gore za štampanje prigodnih markica gdje su dati predlozi za sve nacionalne parkove Crne Gore, za kulturno-istorijsko i etnografsko nasljeđe (fotografije sa opisom i obrazloženjem) u cilju promocije Parkova kroz ovakav vid prikaza. Usvojen je predlog za Redžepagića kulu.

Slika 2: Redžepagića kula u Plavu

Osmišljen je program za obilježavanje „Dana evropske baštine“ za 2025. godinu, pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture i medija sa temom „Kule graditeljski biseri“. Ovaj događaj objedinio je nekoliko aktivnosti uključujući i posjetu Redžepagića kule uz stručno vođstvo kustosa muzeja. Kula je najreprezentativniji primjer tradicionalnog graditeljskog nasljeđa stambeno odbrambenog i ekonomskog karaktera (kulturno dobro pod zaštitom države), u kojoj se čuva živa memorija njenih vlasnika, ali isto tako i upotrebnih predmeta, pokućstvo ručne izrade, odnosno proizvodi domaće radinosti ovog kraja i okoline. Program je obogaćen izložbom na otvorenom ispred kule - replikama poznatog akademskog umjetnika iz Plava Ibrahima Reковиća (hroničara ovih prostora), kroz čiji se stvaralački fokus provlači tema. U nastavku programa posjetiocima je bila ponuđen savremena interpretacija graditeljske baštine

kroz obilazak nekoliko lokaliteta na kojima se nalaze kule čija vrata su otvorili njihovi nasljednici i vlasnici koji u njoj žive.

Slika 3: Obilježavanje „Dana evropske baštine”

Učešće u projektima istraživanja i sprovođenja mjera na očuvanju i prezentaciji i valorizaciji koje su implementirale institucije iz oblasti kulture je učešće u Strategiji za jačanje upravljanja, promocije i održivog korišćenja kulturnog nasljeđa u Crnoj Gori u Ministarstvu kulture i medija na Cetinju. Na poziv Agencije za upravljanje zaštićenim područjima Podgorice, uzeto je učešće u projektu „Mistične priče Dunavske zelene rute“, koji predstavlja valorizaciju međunarodnog prirodnog i nematerijalnog nasljeđa, sa ciljem društveno-ekonomskog razvoja ruralnih područja Podunavlja.

Upućena je inicijativa prema Opštini i Centru za kulturu Gusinje da zbirka starina i vrijednih predmeta sa prostora NP Prokletije, dobije zasluženi status jer je u njoj prezentovano bogato kulturno nasljeđe (materijalno i nematerijalno), s obzirom da nemaju Muzej koji bi vršio tu funkciju.

U cilju praćenja stanja i preduzimanja neophodnih konzervatorskih mjera, na stalnim postavkama, analiza eksponata na stalnoj postavci, i dat predlog mjera.

Nastavljeno je sa istraživanjem literature i izvršeno prikupljanje podataka u fondovima institucija (Centralna narodna biblioteka Đurđe Crnojević na Cetinju, Arhiv, i u privatnim zbirkama).

Strateška oblast 3: Edukacija, interpretacija prirodnih i kulturnih vrijednosti parka i razvoj turizma orijentisanog ka prirodi

Razvijena i unaprijeđena edukacija i interpretacija

Tokom programske godine Nacionalni park Prokletije realizovao je kontinuiran program edukativnih i interpretativnih aktivnosti usmjerenih na podizanje ekološke i društvene svijesti, unapređenje znanja o biodiverzitetu i prirodnim i kulturnim vrijednostima, kao i promovisanju odgovornog odnosa prema Parku. Aktivnosti su obuhvatale edukativne radionice, tematske časove, predavanja, terensku nastavu, interpretativne obilaske i međunarodne studijske posjete, sa posebnim fokusom na djecu i mlade školskog uzrasta, ali i širu javnost i posjetioce. U saradnji sa JUSMŠ „Bećo Bašić“ iz Plava održani su edukativni časovi posvećeni prirodnim vrijednostima i biodiverzitetu pet nacionalnih parkova Crne Gore, sa posebnim naglaskom na NP Prokletije. Učenici su na interaktivni način učestvovali, a tokom nastave podijeljeni su i edukativni materijali, uključujući sadržaje na engleskom jeziku, što je omogućilo povezivanje lokalnog i međunarodnog konteksta zaštite prirode.

Tokom godine realizovane su aktivnosti povodom značajnih ekoloških datuma: Svjetski dan šuma, obilježen je edukativnim radionicama za učenike osnovnih škola koje gravitiraju prostoru NP Prokletije. Radionice su realizovane za učenike OŠ „Džafer Nikočević“ u Gusinju (55 učenika) i OŠ „Hajro Šahmanović“ u Plavu (45 učenika). Poseban akcenat stavljen je na šumske požare i njihove negativne efekte, uz korišćenje edukativnog materijala i pet umjetničkih slika na platnu, nastalih u okviru UNESCO projekta „Smanjenje pojave šumskih požara u NP Durmitor i kanjonu rijeke Tare“.

Slika 4: Obilježavanje ekoloških datuma radionica - Svjetski dan šuma

Povodom istog datuma u saradnji sa Službom za saradnju sa lokalnom zajednicom organizovana je podjela edukativnih flajera učenicima Osnovne škole „Hajro Šahmanović“, uz predavanja o značaju šuma, principima zaštite i prevenciji požara; povodom Dana čistih planina učenici su informisani o značaju očuvanja planinskih ekosistema i podijeljeni su im flajeri i edukativni materijali. Dan planete Zemlje obilježen je edukativnom radionicom u saradnji sa Turističkom organizacijom Gusinje, tokom koje su učenici upoznati sa globalnim ekološkim izazovima i značajem očuvanja prirodnih resursa, sa posebnim fokusom na vrijednosti NP Prokletije; povodom Dana ekološke države Crne Gore, održana je edukativna radionica sa članovima Ekološke sekcije OŠ „Oktoih“(16) iz Podgorice. Nakon realizacije ovih

i drugih zajedničkih aktivnosti, zaključen je Memorandum o saradnji između Skupštine Crne Gore i Javnog preduzeća za nacionalne parkove, s ciljem unapređenja edukacije mladih o očuvanju prirodnih i kulturnih vrijednosti i zaštiti životne sredine.

Tokom posjete škole „Malac Genijalac“ iz Podgorice učenici su u organizaciji saradnika za edukaciju obišli Plavsko jezero, Dolinu Grebaje, Centar za posjetioce, Ali-pašine izvore i vodopad Grlju, gdje su na interaktivni način učestvovali u predavanjima o bioraznolikosti, geomorfološkim karakteristikama i očuvanju prirodnih vrijednosti, uz terensko učenje i interpretaciju prirodnih fenomena.

Centar za posjetioce ugostio je i studente i profesore iz Albanije, Kosova, Sjeverne Makedonije, Grčke i Njemačke u okviru programa Summer School 2025 – Transboundary Nature Conservation and Sustainable Regional Development. Tokom posjete održana su predavanja o prirodnim i kulturnim vrijednostima Parka i sistemu upravljanja zaštićenim područjem, što je doprinijelo međunarodnoj razmjeni znanja i iskustava u oblasti očuvanja prirode.

U okviru interpretacije za posjetioce, tokom 2025. godine realizovan je jedan obilazak kroz dolinu Ropojana, u saradnji sa Turističkom organizacijom Gusinje, sa preko 40 učesnika iz različitih dijelova Crne Gore. Obilazak je osmišljen tako da pruži cjelovito iskustvo prirodnih i kulturnih vrijednosti Parka, uključujući pejzažne, ekološke i kulturno-istorijske specifičnosti.

Slika 5: Interpretativna šetnja u NP Prokletije

U saradnji sa Planinarskim savezom Crne Gore izvršena je analiza terena i pripremljen prijedlog za formiranje edukativne staze u predjelu Kofiljača – Treskavac, što predstavlja inicijalni korak u razvoju nove interpretativne infrastrukture.

Za podršku edukativnim i interpretativnim aktivnostima izrađeni su i distribuirani štampani i elektronski materijali, prilagođeni školskom uzrastu i širem auditorijumu, koji sadrže informacije o flori, fauni, zaštićenim vrstama, ekosistemima i kulturno-istorijskom nasljeđu Parka, uključujući publikaciju „Posjetite nacionalne parkove Crne Gore“. U skladu sa nastavnim programima, pripremljena je u saradnji sa OEBS-om, brošura „Zavirite u čarobni svijet Nacionalnog parka Prokletije“, koja je korišćena tokom edukativnih radionica za upoznavanje djece sa prirodnim i kulturnim vrijednostima Parka.

Ukupno je kroz edukativne aktivnosti učestvovalo 280 učesnika, uključujući učenike osnovnih i srednjih škola, studente i nastavnike.

Park je uspješno promovisan na nacionalnom i međunarodnom nivou

U cilju promocije prirodnih i kulturnih vrijednosti i turističke ponude zasnovanoj na prirodi, javnost je u kontinuitetu informisana o najznačajnijim programskim, vanprogramskim i projektnim aktivnostima koje JPNPCG - NP Prokletije realizuje samostalno i/li u saradnji sa nadležnim institucijama i drugim subjektima. Informisanje i promocija zaštićenog područja vršila se posredstvom štampanih i elektronskih medija, društvenih mreža (Instagram i Facebook), Youtube kanala i sajta JPNPCG, kao i u saradnji sa drugim subjektima. Realizovane su aktivnosti usmjerene na pravovremeno, tačno i transparentno informisanje javnosti o radu NP, promociji prirodnih dobara, podizanju svijesti o značaju očuvanja prirode, kao i jačanju povjerenja javnosti u rad organizacione jedinice.

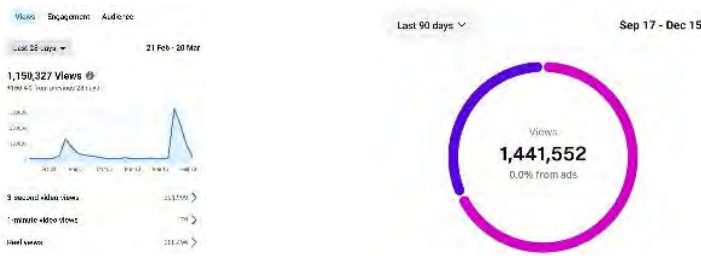
Tematski fokus medijskih aktivnosti bio je usmjeren na promociju najznačajnijih aktivnosti u Parku, zaštite biodiverziteta, te turističke ponude. Izdvajamo promociju obilježavanja najznačajnijih ekoloških datuma, besplatnih ulaza za NPCG, kao i Dane NPCG u Podgorici i pješačko planinarske ture u saradnji sa lokalnim turističkim organizacijama.

Digitalna komunikacija zabilježila je rast broja pratilaca, a ovaj rezultat ostvaren je kroz redovno objavljivanje promotivnog, edukativnog i vizuelno prilagođenog sadržaja, kao i povećanu interakciju sa pratiocima na društvenim mrežama. Od početka 2025. godine radilo se intenzivno na promociji putem digitalnih kanala, koji su prepoznati kao mjesta gdje možemo razvijati imidž nacionalnih parkova, ali i informisati javnost o najvažnijim pitanjima, aktivnostima, mogućnostima za turizam i aktivni odmor.

Slika 6: Objave na društvenim mrežama koje su izazvale pažnju pratilaca

Posebna pažnja u ovom segmentu posvećena je takozvanom „organskom rastu profila”, pa su stranice u kontinuitetu bile predmet pažnje i pregleda čiji je broj na kvartalnom nivou varirao između 300 hiljada do 1,5 miliona.

Slika 7: Statistika na društvenim mrežama

PR kampanje

U cilju promocije NP osmišljene su i realizovane kampanje, samostalno ili u saradnji sa drugim akterima:

- „Godišnja ulaznica – Tvoja vrata u svijet nacionalnih parkova“

Kroz višemjesečnu kampanju promovisana je godišnja ulaznica za NPCG kojom je posjetiocu

po promotivnoj cijeni od 13,50 eura omogućen neograničeni broj ulazaka u svih pet zaštićenih područja.

Slika 8: Promocija godišnje ulaznice

- „Posjeti ih sve“ u saradnji sa Crnogorskom komercijalnom bankom
Online kupovinom Godišnje ulaznice uz korišćenje Visa kartica ove banke, posjetioci su ostvarivali povrat novca u iznosu od 50%. Promocija ove ulaznice u kontinuitetu je vršena na društvenim mrežama, dok su građani o ovoj povoljnosti informisani kroz više različitih objava, vizuala i anketa. Godišnja ulaznica promovisana je tokom različitih medijskih gostovanja i istupa u javnosti.

- „Kupujmo naše“ u saradnji sa Privrednom komorom Crne Gore.

Slika 9: Kampanje doprinijele vidljivosti vrijednosti NP

Promotivni stalci sa QR kodom za online kupovinu dnevnih i godišnjih ulaznica postavljeni su u hotelima i turističkim organizacijama u više opština, što posjetiocima olakšava planiranje obilaska nacionalnih parkova i informisanje o aktivnom odmoru. Ova aktivnost dio je kampanje JPNPCG u cilju promocije Godišnje ulaznice.

U okviru objava, promovisano je učešće NPCG na manifestacijama i događajima uključujući promociju turističke ponude svih pet nacionalnih parkova na međunarodnim i regionalnim sajmovima turizma, tradicionalnoj dvodnevnoj manifestaciji Dani NPCG u Podgorici, sajmu „EcoLife Montenegro“ u Podgorici, a sa ciljem promocije zdravih stilova života, očuvanja prirode, kulture i tradicije, organske proizvodnje, eko i etno smještaja i aktivnog turizma.

Promovisane su i organizovane pješake i planinarske ture, manifestacije i događaji u saradnji sa turističkim organizacijama i planinarskim društvima. U saradnji sa TO Gusinje i PD „Očnjak“ realizovana je planinarska tura Zijova staza, dok je u saradnji sa PD „Karanfil“ organizovana planinarska tura Hamdova staza. Hodanje na krpljama realizovano je u saradnji sa TO Plav i TO Gusinje. Planinarske ture u saradnji sa TO Plav obuhvatile su Tromeđu, Putaćama Hrida, Abdijino jezero, Stazu iznenađenja i Bajrak, pružajući posjetiocima aktivno uživanje u prirodnim ljepotama Parka.

Među značajnijim manifestacijama ističe se regionalna zimska manifestacija „Jedan dan, jedan vrh, skijaš tri države – Tromeđa“, sa međunarodnim karakterom, realizovana u saradnji sa Planinarskim savezom Crne Gore, PSK „Hrid“ i partnerskim opštinama iz Crne Gore, Kosova i Albanije. Kao novitet u 2025. godini, organizovana je i manifestacija povodom 13. jula – Dana državnosti, u saradnji sa TO Gusinje, tokom koje je realizovan uspon na Zlu Kolatu, najviši vrh Crne Gore, sa preko 100 učesnika. Nacionalni park Prokletije predstavljen je i na turističkim sajmovima i bazarima, uključujući izlaganje štanda u Gusinju u okviru kampanje „Godišnja ulaznica – Tvoja vrata u svijet nacionalnih parkova“ kao i učešće na zimskom bazaru „Zimska čarolija“ u Plavu i zimskom bazaru u Gusinju, gdje su predstavljeni promotivni materijali i suveniri domaće izrade, čime je dodatno podržana lokalna tradicija i kreativnost.

Slika 10: Kampanja i promocija godišnje ulaznice u Gusinju

U okviru promotivnih aktivnosti organizovano i realizovano 10 manifestacija i događaja, uz više nastupa na sajmovima i bazarima, što je značajno doprinijelo prepoznatljivosti Nacionalnog parka Prokletije kao destinacije za aktivni, edukativni i održivi turizam.

U cilju promocije nacionalnih parkova na Svjetskom sajmu turizma u Japanu pripremljeni su promotivni tekstovi i fotografije za potrebe NTO CG.

Kroz Sporazum o partnerstvu sa DiscoverMNE realizovana su promotivna snimanja kroz koja su predstavljene prirodne i kulturne vrijednosti, ali i zanimljive činjenice, legende, priče... U saradnji sa WOW TV promovisane su prirodne i kulturne vrijednosti NP.

Slika 11: Promotivne objave u saradnji sa DiscoverMNE

Sadržaj na veb sajtu JP je u kontinuitetu ažuriran postavljanjem informacija, aktuelnosti, dokumentacije, fotografija i video snimaka u cilju informisanja javnosti o najznačajnijim aktivnostima Javnog preduzeća i nacionalnog parka. Postavljene su digitalizovane ankete i nove tematske kategorije, unaprijeđen sistem kupovine godišnjih ulaznica uvođenjem QR kodova koji je omogućio bržu i jednostavniju kupovinu.

Učestvovali u organizaciji i informisanju sa oko 40 značajnih događaja (okrugli sto, panel, sjednice Socio-ekonomskog savjeta, participativni sastanci sa lokalnim zajednicama) koje je realizovalo JPNPCG.

U cilju informisanja i promocije NPCG objavljeno je:

- Oko 180 saopštenja (informacija za javnost, reagovanja, apela, najava događaja);
- Oko 1.000 objava na društvenim mrežama (Facebook, Instagram);
- Organizovano u saradnji sa predstavnicima medija 114 gostovanja/izjava predstavnika JPNPCG;
- Pripremljeno 47 odgovora na upite novinara obezbijavajući pravovremenu i tačnu informisanost javnosti;
- Stranice na društvenim mrežama (Facebook i Instagram) bilježe po 18.000 pratilaca.

Unapređena medijska vidljivost rezultat je kontinuirane saradnje sa medijima, kao i pravovremenog reagovanja na aktuelne teme iz oblasti zaštite prirode i drugih sfera upravljanja.

Strateška oblast 4: Turizam zasnovan na aktivnom odmoru u prirodi

Unaprijeđena i razvijena posjetilačka infrastruktura Parka

Tokom 2025. godine realizovane su i razmatrane aktivnosti koje se odnose na unapređenje i uređenje planinarske infrastrukture na području Nacionalnog parka Prokletije.

U saradnji sa Planinarskim savezom i Turističkom organizacijom Plav, uređenje planinarske staze Vardište – Gradec – Karaula Feratovića nije realizovano u izvještajnom periodu (2025.). Analiza stanja navedene staze sprovedena je tokom 2024. godine, čime su obezbijedeni osnovni podaci o njenoj prohodnosti, značaju i potrebnim intervencijama. U narednom periodu razmotriće se mogućnost pokretanja inicijative za uvrštavanje ove staze u lokalni registar planinarskih staza, kao preduslov za njeno sistemsko uređenje i održavanje.

Istovremeno, tokom programske godine izvršeno je uređenje i markacija planinarske staze „Dolina vukova“, katunske staze koja vodi od sela Bogajiće, preko lokaliteta Kofiljača i Bjelaja, do Hridskog jezera. Ova aktivnost obuhvatila je čišćenje trase, postavljanje markacija i unapređenje prohodnosti staze, čime su značajno poboljšani uslovi za kretanje posjetilaca i valorizaciju ovog područja Parka, o čemu je sačinjen izvještaj o uređenju pješačkih staza.

Uređenje i remarkacija planinarske staze prema najvišem vrhu Crne Gore, Zloj Kolati, uključujući postavljanje najavnih i informativnih tabli, nijesu realizovani tokom izvještajnog perioda, zbog čekanja na odobrenje Planinarskog saveza Crne Gore. Tokom 2025. godine izrađena je analiza stanja kao priprema za realizaciju planiranih aktivnosti. Nastavak i završetak projekta planirani su tokom 2026. godine, nakon pribavljanja potrebnih saglasnosti. Održani su sastanci sa predstavnicima planinarskih društava („Očnjak“ i „Hrid“), Gorske službe spašavanja (GSS) i biciklističkih klubova, na kojima su definisani ciljevi i prioriteti u vezi sa načinom i vrstom održavanja staza, kao i izneseni predlozi aktivnosti za narednu godinu.

Realizovane aktivnosti doprinijele su unapređenju planinarske ponude i dostupnosti prirodnih vrijednosti Nacionalnog parka Prokletije, uz istovremeno ukazivanje na potrebu za daljim institucionalnim i planskim pristupom uređenju planinarskih staza od značaja za Park i lokalnu zajednicu.

U saradnji sa članom BSCG urađen je izvještaj za biciklističku stazu „Gusinje-Dolina Ropojane-Gusinje“ sa fotografijama sa terena i GPS snimkom.

Upravljanje posjetiocima

Tokom 2025. godine, Nacionalni park Prokletije kontinuirano je sprovodio aktivnosti upravljanja posjetiocima s ciljem unapređenja turističke ponude, očuvanja prirodnih i kulturnih vrijednosti te prikupljanja relevantnih podataka o posjetama. Tokom izvještajnog perioda sprovedena je anketa među posjetiocima Centra za posjetioce – popunjeno je 40 anketnih listića, uz dodatne usmene ankete i bilješke zaposlenih, ukupno analizirano 500 zapisa. Analizom rezultata utvrđeno je da najveći broj posjetilaca dolazi iz Crne Gore, a povećanje domaćih turista u odnosu na prethodne godine rezultat je pojačane promocije Parka na domaćem tržištu, uvođenja godišnjih ulaznica i otvaranja novog graničnog prelaza s Albanijom. Posjetioci su pretežno aktivni planinari, ali je zabilježen i porast broja izletnika i rekreativnih šetača koji preferiraju lakše staze, uz veliko interesovanje za mape, vodiče i edukativne materijale o Parku.

Nadzornici Parka kontinuirano su pratili uticaj posjetilaca na prirodne i kulturne lokalitete, sa posebnim fokusom na dolinu Grebaje i Hridsko jezero. Zabilježeni negativni efekti uključuju nepropisno parkiranje, vožnju terenskim vozilima i motociklima, paljenje vatre, nepropisno odlaganje otpada, neodgovorno kampovanje, buku i nelegalnu gradnju, s posebnim fokusom u dolini Grebaje.

Tokom 2025. godine realizovane su ključne aktivnosti za unapređenje upravljanja posjetiocima. Razvijen je mehanizam zasnovan na „Leave No Trace“ principima, kroz reprint već postojećeg lifleta sa sedam principa za odgovorno ponašanje u Parku, čime je smanjen negativni uticaj posjetilaca na Hridskom jezeru i u dolini Grebaje. Aktivnost je sprovedena u prvom i drugom kvartalu, prioritarno, putem javne nabavke.

Takođe, pokrenuti su i razvijeni programi organizovanih obilazaka Parka za različite ciljne grupe, bazirani na prirodnim i kulturnim vrijednostima. U okviru programa sproveden je jedan obilazak uz pratnju vodiča Parka, a izrađene su i vodič-brošure za lokacije Grebaje i okolina, Ropojana i okolina, Hridsko jezero i Bogičevica, koje čekaju odobrenje za štampu. Program obilaska planiran je da se sprovodi kontinuirano.

Strateška oblast 5: Međunarodna i lokalna saradnja i socio-ekonomski razvoj

Unapređenje upravljanja, umrežavanja, zaštite i promocije kroz nacionalnu i međunarodnu saradnju

Tokom izvještajnog perioda realizovane su aktivnosti usmjerene na jačanje upravljačkih kapaciteta, unapređenje umrežavanja i razvoj saradnje sa međunarodnim organizacijama i partnerskim zaštićenim područjima.

Ostvarena je saradnja sa organizacijama civilnog sektora kroz iniciranje i pripremu zajedničkih projektnih prijedloga u oblastima zaštite prirode, šumskih ekosistema i održivog razvoja, uključujući i projekte prekogranične saradnje.

Unaprijeđena je saradnja sa zaštićenim područjima u regionu i na međunarodnom nivou. U tom kontekstu, uspostavljena je saradnja sa Nacionalnim parkom Hohe Tauern Kärnten, kroz

realizaciju više online sastanaka i razmjenu iskustava u oblasti upravljanja, zaštite i funkcionisanja rendžerske službe. Paralelno je razvijana saradnja sa EUROPARC Federation, naročito u dijelu razmjene znanja i razmatranja mogućnosti prekograničnog povezivanja zaštićenih područja na prostoru Prokletija. Nastavljena je saradnja sa međunarodnim organizacijama i mrežama, uključujući Rewilding Europe, kao i Evropsku i Međunarodnu federaciju rendžera, kroz učešće u inicijativama, komunikaciju povodom projektnih poziva, stručnih događaja i platformi za razmjenu znanja.

Pripremljeni su i podnijeti projektni prijedlozi u skladu sa potrebama Parka i prioritetima javnih poziva, pri čemu je po prvi put JPNPCG nastupilo u ulozi vodećeg partnera, što ukazuje na značajno unapređenje kapaciteta Službe za projekte i međunarodnu saradnju. U toku 2025 godine realizovane su projektne aktivnosti u okviru projekata Forest Connect, Očuvanje prirodnih vrijednosti nacionalnih parkova kroz unapređenje službe fizičke zaštite i Eco DaLLi projekta. Ukupno je podnijeto 12 projektnih prijedloga, a u fokusu su bili pozivi koje su raspisivali Fond za inovacije Crne Gore, Japanska agencija za međunarodnu saradnju (JICA), IPA III Program prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija, EUKI – European Climate Initiative, Boring Fund, Rapid Response Facility (RRF), UNESCO – International Decade of Science for Sustainable Development (2024–2033), Fondacija Princa Alberta II od Monaka, kao i Ambasada Slovačke u Crnoj Gori.

Podrška lokalnoj zajednici u održivom razvoju u skladu sa principima očuvanja vrijednosti Parka

Kontinuirana aktivnost, kojom se daje podrška lokalnom stanovništvu (proizvođačima), da izrade karakteristične suvenire i rukotvorine imala je za rezultat odabir i nabavku karakterističnih suvenirica kojim se dopunio asortiman suvenirnice u Parku.

Prilikom organizacije manifestacija i događaja u Parku na teritoriji opština Plav i Gusinje, kao i tokom manifestacije „Dani Nacionalnih parkova” u tržnom centru Big Fashion u Podgorici, ostvarena je aktivna saradnja s lokalnim stanovništvom. Proizvođači iz ovog područja su kontaktirani i pozvani da učestvuju u navedenim događajima plasiranjem svojih proizvoda.

Tokom 2024. godine dobijeno je Rješenje o upisu žiga u registar žigova, čime je postavljen pravni osnov za dalje aktivnosti. U 2025. godini aplicirano je na projekat *Mountain for All*, kroz koji je planirana sistemska razrada geosertifikata, uključujući izradu pravilnika, definisanje kriterijuma i promociju sertifikovanih proizvoda. Međutim, puna realizacija aktivnosti zavisi od obezbjeđivanja projektnih sredstava i formiranja radne grupe za sprovođenje daljih koraka.

U okviru realizacije Plana gazdovanja šumama u privatnoj svojini. Na osnovu podnesenih zahtjeva sa pratećom dokumentacijom izvršena je stručna procjena zdravstvenog stanja, kvaliteta i uzgojnog oblika šuma, nakon čega je, u skladu sa Zakonom o šumama i važećim procedurama, odobreno korišćenje šuma kroz pojedinačna rješenja za svaki zahtjev. Ukupno je podneseno 60 zahtjeva, od kojih 3 vlasnika koji imaju šumu na parcelama većim od 5 ha, 16 vlasnika sa nepotpunim zahtjevima i 41 vlasnik kojim je odobreno korišćenje šume u svojini. Ukupno je odobreno - doznačeno 1.878,00 m³ četinara i 492,51 m³, liščara.

Aktivnost obezbjeđivanja drvnih sortimenata iz sanitarnih sječa za potrebe lokalnog stanovništva realizovana je djelimično. Iako su zapremljeni zahtjevi u skladu sa zakonom i internom procedurom, tokom izvještajnog perioda nije pribavljena potrebna saglasnost nadležne Agencije za zaštitu životne sredine za sječu sanitarnih stabala, zbog čega prodaja drvnih sortimenata nije mogla biti sprovedena. Planirana količina od 2.180 m³ opredjeljena je za realizaciju u narednoj planskoj godini, čime će se obezbijediti podrška lokalnom stanovništvu sa prebivalištem na području Parka, uz istovremeno očuvanje principa održivog i zakonski usklađenog upravljanja šumama.

Podrška lokalnoj zajednici u održivom razvoju u skladu sa principima očuvanja vrijednosti Parka uključuje različite aktivnosti koje mogu doprinijeti čuvanju prirodnih resursa, kulturne baštine i unapređenju kvaliteta života na teritoriji NP Prokletije. Primjeri podrške u 2025.godini:

- *Edukacija i podizanje svijesti:* U toku 2025.godine je od strane zaposlenih u NP Prokletije lokalno stanovništvo edukovano o značaju očuvanja prirodnog bogatstva, biodiverziteta i kulturnog naslijeđa, kroz organizovanje radionica, predavanja i kampanja o značaju Parka, njegovim ekosistemima i vrijednostima koje treba sačuvati za buduće generacije.
- *Održivi turizam:* Razvijanje održivog turizma u toku 2025.godine ogledalo se u organizovanju ekoloških tura, planinarenja,, te aktivnostima koje ne ugrožavaju ekosisteme kao osiguranje da turizam bude odgovoran i doprinosi očuvanju resursa.
- *Zaštita bioraznolikosti i prirodnih resursa:* Angažovanje lokalne zajednice u zaštiti lokalnih biljnih i životinjskih vrsta, kao i očuvanju staništa, kroz aktivno obavješavanje i zajednički rad na monitoring aktivnostima, čišćenju i održavanju staza.
- *Uključivanje lokalnih zajednica u donošenje odluka:* Aktivno učešće lokalnog stanovništva u donošenju odluka, prije svega programa rada i drugih odluka od uticaja na lokalne potrebe, ali i zajedničko razvijanje rješenja koja su u skladu sa održivim razvojem.

Ukratko, održivi razvoj u skladu sa očuvanjem vrijednosti Parka podrazumijeva balansiranje zaštite prirode sa potrebama lokalne zajednice za ekonomski prosperitet, uz stalno osiguravanje da se očuvaju ključne vrijednosti za buduće generacije.

Socio-ekonomski razvoj područja Parka

U NP Prokletije tokom 2025. godine održane su dvije tematske sjednice Socio ekonomskog foruma

Prva je održana 07.11.2025. godine u Opštini Plav. Sjednici su pored rukovodstva JPNP CG i Uprave NP Prokletije prisustvovali predstavnici državnih institucija (Agencija za zaštitu životne sredine, Uprave za gazdovanje šumama i lovištima i dr) i brojni predstavnici lokalnih subjekata iz Opštine Plav.

Na sjednici su elaborirani teme od značaja za rad i funkcionisanje Parka sa posebnim fokusom na rezultate turističke sezone i mjere upravljanja šumama i šumskim ekosistemima.

Uprava JPNPCG je predstavila odlične rezultate turističke sezone i istakla činjenicu da broj posjetilaca od formiranja ovog zaštićenog područja eksponencijalno raste iz godine u godinu. Prisutnim predstavnicima i vlasnicima šuma na području NP Prokletije od strane stručnog saradnika za šumarstvo i delegiranih predstavnika iz Uprave za gazdovanje šumama i lovištima detaljno obrazložena procedura u vezi ostvarivanja prava i iskazana spremnost da će NP Prokletije i uprava JPNP u skladu sa zakonom učiniti sve da bi korisnici i vlasnici šuma ostvarili pravo na ogrjev, i druga prava u skladu sa zakonom, naglašavajući da su šume u Nacionalnom parku šume posebne namjene i nije dozvoljena njihova privredna eksploatacija. U tom kontekstu apostrofirana je problematika pojave potkornjaka u šumama Prokletija koja je eskalirala prethodnih godina i prisutnima su prezentovane stručne i naučne metode i mjere koje su preduzete da bi se njegova pojava smanjila ili u doglednoj budućnosti neutralizovala. Prisutni su upoznati da pojava potkornjaka nije lokalni problem, već globalni fenomen sa kojima se suočavaju i druge evropske države, a što je posljedica sve intezivnijih klimatskih promjena.

Na kraju sastanka formulisani su konkretni zaključci:

- Unapređenje putne infrastrukture unutar Parka i njegove gravitacione zone;
- Izvršenje jasnog razgraničenja granica NP Prokletije;
- Omogućiti dodjelu sanitara lokalnom stanovništvu i
- Ubrzati proces sanitarne sječe šume zahvaćene potkornjakom.

Drugi sastanak Socio ekonomskog foruma održan je 25.11.2025.godine u prostorijama opštine Gusinje.

Na sastanku su pored predstavnika i rukovodstva JPNP i NP Prokletije, prisustvovali predstavnici državnih institucija, lokalne samouprave opštine Gusinje, lokalne turističke organizacije Gusinje, planinarskih klubova i predstavnici turističke privrede. Tokom sastanka prezentovani su odlični turistički parametri i istaknuta činjenica da Prokletije od svog formiranja i konstituisanja kao Nacionalnog parka postaju međunarodno poznata turistička destinacija, pa s tim u vezi Nacionalni park nije prepreka razvoju, već prilika za dugoročni i održivi napredak zajednice. Takođe, tokom sastanka istaknuta je potreba snažnije i efikasnije zaštite Parka od nelegalne sječe i gradnje, neophodnosti donošenja prostorno-planske dokumentacije sa naročitom potrebom donošenja Programa privremenih objekata, kao intenziviranja dijaloga sa lokalnom zajednicom u narednom periodu.

Shodno održanim sjednicama Socio ekonomskog foruma, participativnim sastancima u vezi procesa izrade Plana upravljanja može se konstatovati da je, i pored određenih manjkavosti (nedovoljne međuinstitucionalne saradnje) došlo do značajnog progressa u saradnji upravljača i lokalne zajednice. To se prije svega odnosi na veće prisustvo "osjećaja" vlasništva nada ciljevima upravljanja, većoj podršci zaštiti područja, značajno većem učešću javnosti u procesima donošenja odluka, adekvatnijoj kontroli i praćenju stanja (nelegalne aktivnosti i monitoring populacija), efikasnijoj komunikaciji i razmjeni informacija i dr. Povećan broj turističkih posjeta, ali i podsticajne mjere koje sprovodi ministarstvo turizma i NTO CG doprinijeli su mjerljivom razvoju zelene ekonomije na ovom području.

Da bi se saradnja Uprave parka i lokalne zajednice u nabrojanim segmentima unaprijedila u narednom periodu neophodno je uspostaviti mehanizme za dalju strukturnu saradnju kroz inovirane modalitete rada SEF-a.

Strateška oblast 6: Unapređenje fizičke zaštite i infrastrukture

Unapređenje fizičke zaštite Parka

U Nacionalnom parku Prokletije u toku 2025. godine na poslovima fizičke zaštite bilo je angažovano 10 nadzornika koji su bili raspoređeni na teritoriji Parka od skoro 16.630 ha.

Veliki izazov i prijetnja za funkcionisanje Službe zaštite je nedostatak materijalno - tehničkih sredstava. Tehnički opremiti Službu fizičke zaštite (uniformom, vozilo, termalnih kamera, dronova, a takođe nadzornicima obezbijediti sredstva prinude definisanih Zakonom o zaštiti lica i imovine, kao i kroz izmjene zakonskog rješenja o beneficiranom stažu.

Veći broj zaposlenih u Službi zaštite pored svojih redovnih poslova na zaštiti prirodnih dobara radi i poslove na naplati naknada za korišćenje dobara nacionalnih parkova. Poseban problem koji otežava rad Službe zaštite je razuđenost terena, a svaki dio terena je potrebno konstantno kontrolisati. Služba fizičke zaštite glavne aktivnosti usmjerava na sprječavanju protivpravnog korišćenja prirodnih dobara Nacionalnog parka (sječa šume, nedozvoljena gradnja, nezakonitog lova i dr.). Zaštita se sprovodi 24h neprekidno po smjenama, pri čemu nadzornici svakodnevno evidentiraju sva dešavanja na prostoru Parka, sa posebnim angažovanjem na graničnom dijelu, kao i kretanje krupnih sisara tokom zimskih mjeseci. Svi zaposleni u Službi

zaštite su u obavezi da svakodnevno prate i osmatraju teren, u cilju blagovremene prijave eventualnog požara, kao i ličnog intervenisanja u slučaju požara.

Služba fizičke zaštite Nacionalnog parka Prokletije je organizovala sastanke sa inspeksijskim službama i to Ekološka inspekcija, Lokalna inspekcija kao i inspektorima zaduženi za šume i lovstvo a sve u cilju koordiniranja aktivnosti na prostoru Parka i efikasnijeg procesuiranja evidentiranih nezakonitih radnji, kao i saradnju sa Upravom policije OB Plav i graničnom policijom u svrhu sprječavanja nezakonitih radnji.

Utvrđivanje i označavanje jasne granice Parka

Na osnovu člana 8 Zakona o nacionalnim parkovima (Sl. list CG br. 39/16), opisno su utvrđene granice Nacionalnog parka Prokletije. Članom 13 Zakona o nacionalnim parkovima, definisano je da granice NP obilježava komisija koju čine predstavnici: JPNPCG, Uprava za gazdovanje šumama i lovištima, Agencije za zaštitu životne sredine, Uprava za nekretnine i Uprava za državnu imovinu, kao i predstavnici opština na čijoj se teritoriji nalazi nacionalni park (Plav i Gusinje). Krajem 2024. godine, predstavnici institucija su delegirali članove, tako da je formirano radno, tj. komisija za obilježavanje granica NP Prokletije. U toku 2025.godine, organizovana su dva sastanka radnog tijela za obilježavanje granica. Aktivnost je u toku i dalji rad zavisi od Uprave za nekretnine koja treba da preklopi granice NP Prokletije sa svojim podlogama.

Park bez otpada

U cilju zaštite prostora od formiranja nelegalnih odlagališta otpada na području Parka, Služba za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture svakodnevno obavlja aktivnosti u cilju sanacije predjela gdje se formiraju nelegalna odlagališta, pri čemu se prikupljaju podaci o zoni Parka, lokaciji, veličini deponije, vrsti otpadnog materijala i da li je pristupačno mjesto za odvoz otpada. Služba ambijentalne higijene redovno vrše aktivnosti u cilju održavanja prostora Parka čistim, ali je dodatna pomoć svih zainteresovanih subjekata i ekološki odgovornih građana uvijek dobrodošla. Na području Parka evidentirana su nelegalna odlagališta i to na sljedećim lokacijama (Tabela 14).

Tabela 13: Prikaz lokacija nelegalnih odlagališta u Parku

Lokacija	Veličina nelegalnih odlagališta (m)	Vrsta otpadnog materijala	Pristupno mjesto za odvoz otpada
Grebaje	1 x 1	Ambalaža, limenke, guma, staklo, papir i sl.	Pristupačno
Ropojana Oko skakavice	3 x 3	Ambalaža, limenke, staklo, papir i sl.	Pristupačno
Treskavac	5 x 2	Ambalaža, limenke, staklo, papir i kabasti optad i iz domaćinstva i sl.	Pristupačno
Bogićevica	4 x 6	Ambalaža, limenke, staklo, papir i sl.	Djelimično pristupačno (potoci i rijeke)

4. Ocjena stanja

Flora i vegetacija

Kako je očuvanje florističkog diverziteta Crne Gore, a time i NP Prokletije, jedan od strateških ciljeva, a ne raspoložemo podacima o ukupnom broju biljnih taksona na području ovog nacionalnog parka, njihovoj distribuciji i stanju populacija, rad stručne službe bio je usmjeren ka sticanju novih saznanja o brojnosti i stanju populacija (baza podataka) i predlaganju mjera zaštite, naročito za nacionalno značajne vrste (endemske i zakonom zaštićene kao rijetke i ugrožene) i međunarodno značajne vrste i njihova staništa (po osnovu Bernske konvencije, EU Habitat direktive – NATURA 2000, IUCN Crvene liste, IPA, CITES).

Obradom literaturnih i terenskih podataka koji su se kontinuirano unosili u bazu i nomenklaturno usklađivali, dobijeni su podaci značajni za sagledavanje stanja florističkog diverziteta NP Prokletije po pitanju distribucije, nivoa istraživanja endemskih, rijetkih i osjetljivih florističkih sistema, konzervacijskog statusa itd.

Baza trenutno sadrži podatke za 512 taksona na području NP Prokletije, od kojih je 208 taksona potvrđeno tokom terenskih istraživanja na različitim staništima NP.

Analiza florističke baze potvrđuje prisustvo brojnih endema užeg i šireg rasprostranjenja i biljnih vrsta zaštićenih nacionalnim i međunarodnim propisima. Analiza, takođe ukazuje na nedostatak ili zastarjelost relevantnih istraživačkih (naučnih) podataka o distribuciji i stanju populacija za brojne biljne vrste u ovom nacionalnom parku. Sa inventarizacijom značajnih biljnih taksona i prikupljanjem stanišnih podataka nastaviće se i u sledećem planskom periodu. Stanišni tip *7250 Zapadnobalkanske alpijske tresave (*Narthecion scardicii*), kartiran je na lokalitetima: Bogićevica, Mala Bogićevica, Ljukšterp i Veliki Bjelaj. Ovo stanište karakteriše prisustvo endemskih i rijetkih biljnih vrsta. Odlikuje se odličnom reprezentativnošću, rijetke vrste formiraju brojne i dobro razvijene populacije sa značajnim stepenom pokrovnosti, što dodatno potvrđuje očuvanost i reprezentativnost ovih tresetnih staništa. Na istraživanim lokalitetima nisu uočeni antropogeni pritisci, sem na dijelu staništa u neposrednoj blizini granice sa Albanijom (kod stare karaule), gdje je još uvijek intenzivan prolaz ljudi s obje strane granice, te se nerijetko dešava da se zaobilazi postojeći put i prelazi se preko ovog značajnog staništa, direktno ga ugrožavajući. Od strane stručne službe inicirana je aktivnost postavljanja table upozorenja sa osnovnim informacijama o staništu. U narednom planskom periodu proširiće se istraživanja tresetnih tipova staništa na području Bogićevice, Hrida i Babinog Polja.

Na području Ropojanskog jezera, ustanovljeno je prisustvo i stanje stanišnih tipova: 6520 – Planinske livade košanice (loša reprezentativnost), 6450 Sjeverne borealne aluvijalne livade (loša reprezentativnost), 6210 Poluprirodni suvi karbonatni travnjaci i pašnjaci sa facesijama žbunjaka (dobra reprezentativnost), i u obalnom dijelu 8140 Istočnomediteranski sipari (odlična reprezentativnost). Razlog loše reprezentativnosti je posljedica prirodnog hidrološkog režima, u kojem se smjenjuju faze dugotrajnog zadržavanja vode i brzog isušivanja, uz prisustvo visokih temperatura, što ograničava razvoj raznovrsne vegetacije. Takva periodičnost je karakteristična za ovaj lokalitet i ne predstavlja indikator degradacije, već prirodnu dinamiku staništa.

Šume i šumski ekosistemi

Ocjena stanja šuma na području Nacionalni park Prokletije ukazuje da šumski ekosistemi u cjelini imaju zadovoljavajuće opšte zdravstveno stanje uz očuvanu strukturu sastojina. Međutim, kada govorimo o određenim Prostornim cjelinama, kao što su Babino polje –

Treskavac i naročito kada govorimo o šumama smrče, stanje šuma je gotovo alarmantno. Napominjemo, da je posebna pažnja posvećena negativnom uticaju potkornjaka, čija je brojnost bila izrazito velika u periodu 2023–2024, kada je zabilježeno preko 15 miliona jedinki vrsta *Ips typographus* i *Pityogenes chalcographus*, što je uzrokovalo sušenje preko 160 ha površine ili oko 70.000 m³ zapremine, značajnog broja stabala smrče. Tokom 2025. godine evidentiran je izražen pad brojnosti potkornjaka, pri čemu je kroz monitoring od 175 feromonskih klopki registrovano ukupno 5.809.749 jedinki, što ukazuje na opadajući trend populacije i smanjenje pritiska na šumske ekosisteme. U cilju sanacije degardiranih lokacija od potkornjaka sprovedene su sanitarno-higijenske mjere (sanitarna doznaka), u količini od 9.040,05 m³ drvne zapremine prvenstveno stabala smrče. Ove mjere se planiraju realizovati početkom 2026. Godine, i one će značajno doprinijeti unapređenju sanitarne stabilnosti šuma i smanjenju rizika od daljeg širenja štetnih organizama. Napominjemo da su sprovedene i sanitarne sječe na prostoru privatnih šuma u sklopu Plana gazdovanja šumama za 2025. godinu, te se opravdano očekuje unapređenje zdravstvenog stanja šuma na ovom prostoru. Dodatni doprinos unapređenju stanja šuma ostvaren je kroz aktivnosti revitalizacije staništa u okviru projekta Forest Connect, gdje je na lokalitetima Hrid i Horolac sprovedena sanitarna sječa suvih stabala, stabilizacija terena izgradnjom potpornih struktura od drvne mase i formiranje mikro-lokaliteta pogodnih za prirodnu obnovu. Ove mjere, uz dopunsku sadnju autohtonih vrsta, doprinijele su poboljšanju ekološke stabilnosti, funkcionalne povezanosti staništa i ukupne otpornosti šumskih ekosistema.

Možemo konstatovati, da na pojedinim lokalitetima, posebno u sastojinama smrče koje su ranijih godina bile zahvaćene jakim napadom potkornjaka, i dalje su prisutni lokalni poremećaji i posljedice sušenja, što zahtijeva kontinuiran monitoring i sprovođenje mjera zaštite. Takođe, važno je napomenuti da nije došlo do promjene strukture ili sastava ovih sastojina. Zbog toga se stanje šuma može ocijeniti kao veoma ugroženo i osjetljivo, ali ne i ukupno ugroženo, uz napomenu da je neophodno nastaviti aktivno upravljanje, praćenje biotičkih i abiotičkih faktora i pravovremeno reagovanje kako bi se očuvala dugoročna stabilnost šumskih ekosistema.

Beskičmenjaci

Rezultati realizovanih aktivnosti ukazuju na značaj NP Prokletije za očuvanje biodiverziteta dnevnih leptira, posebno zbog očuvanih visokoplaninskih, šumskih i vlažnih staništa koja omogućavaju prisustvo raznovrsnih i ekološki osjetljivih vrsta. Registrovani sastav faune leptira ukazuje na visok stepen očuvanosti prirodnih ekosistema i značaj Parka za očuvanje planinskih i subalpijskih staništa. Uspostavljeno nultu stanje predstavlja značajnu osnovu za praćenje dugoročnih promjena u populacijama leptira i procjenu uticaja klimatskih i antropogenih faktora.

Iako dosadašnja istraživanja ukazuju na povoljno stanje staništa i diverzitet vrsta, istraženost faune beskičmenjaka i dalje se može ocijeniti kao nedovoljna zbog nedostatka dugoročnih i sistematskih istraživanja, kao i sveobuhvatnih podataka o populacionim trendovima i distribuciji vrsta. Kao potencijalni pritisci identifikovani su zarastanje pašnjaka i livada uslijed napuštanja tradicionalnog katunskog stočarstva, gubitak i kaptiranje izvora i potoka, pojava požara, kao i klimatske promjene i drugi antropogeni uticaji koji mogu negativno uticati na osjetljive vrste i njihova staništa.

Ukupno stanje faune dnevnih leptira u NP Prokletije može se ocijeniti kao povoljno, uz izraženu potrebu za nastavkom sistematskog monitoringa, sprovođenjem ciljanih istraživanja distribucije i populacione dinamike vrsta, kao i primjenom mjera zaštite usmjerenih na očuvanje prirodnih staništa, posebno visokoplaninskih travnjaka, šuma, vlažnih livada i vodotokova.

Fauna vodozemaca i gmizavaca

Rezultati terenskih istraživanja ukazuju da je područje Karaule trenutno najznačajnije stanište za vodozemce u NP Prokletije, jer predstavlja jedan od glavnih reproduktivnih centara sa velikim brojem sezonskih bara, lokvi, izvora i potoka. Na ovom lokalitetu registrovane su brojne i stabilne populacije livadske i šumske žabe, kao i brojno prisustvo punoglavaca, što potvrđuje visoku vrijednost staništa za razmnožavanje i razvoj vodozemaca. U proljećnom periodu zabilježene su i izuzetno brojne populacije planinskog mrmoljka, dok je u ljetnjem periodu uočeno njihovo trenutno odsustvo, što se dovodi u vezu sa presušivanjem pojedinih bara i povlačenjem jedinki u mulj i vodenu vegetaciju.

Na lokalitetu Hridski krš evidentirana su manja, ali ekološki značajna mikrostaništa u vidu lokvi nastalih slivanjem vode niz silikatnu podlogu, koja se koriste kao mrijestilišta i razvojna staništa za punoglavce šumske žabe i planinskog mrmoljka. Međutim, ova staništa su izuzetno osjetljiva zbog svoje pozicije uz prometne pješačke staze, gdje je zabilježen mortalitet jedinki uslijed prolaska ljudi, stoke i vozila.

Ropojansko jezero, koje predstavlja sezonsko vodeno tijelo zavisno od snježnog pokrivača, tokom 2025. godine presušilo je znatno ranije nego što je uobičajeno, uslijed slabe snježne sezone. Ovakav hidrološki režim imao je negativan uticaj na vodozemce, naročito tokom reproduktivnog perioda, što je potvrđeno pronalaskom uginulih jedinki livadske žabe. Slični klimatski uslovi mogu u budućnosti dodatno ugroziti privremena vodena staništa i smanjiti reproduktivni uspjeh vodozemaca.

Za razliku od Ropojanskog jezera na Hridskom jezeru registrovane su stabilne i brojne populacije planinskog mrmoljka, koje su pokazivale normalnu dnevnu aktivnost i pored niskog nivoa vode. Ipak, povećan broj posjetilaca tokom ljetnje turističke sezone, kupanje, paljenje vatre i zadržavanje većeg broja ljudi na obali predstavljaju značajan pritisak na ovo osjetljivo stanište i mogu dugoročno negativno uticati na populacije vodozemaca.

Na osnovu sprovedenih istraživanja može se zaključiti da je trenutno stanje populacija vodozemaca u NP Prokletije zadovoljavajuće, sa jasno izraženim ključnim reproduktivnim staništima. Međutim, izraženi antropogeni pritisci, nekontrolisana vožnja kvadova i mehanizacije kroz tresetna područja, intenziviranje turističkih aktivnosti, kao i klimatske promjene koje utiču na hidrološki režim, predstavljaju ozbiljne prijetnje dugoročnom očuvanju vodozemaca i njihovih staništa. Zbog toga je neophodno nastaviti sistematski monitoring vodozemaca, naročito u proljećnom periodu i unaprijediti mjere zaštite ključnih staništa. Takođe, potrebno je sprovesti istraživanja i monitoring planinskog mrmoljka na širem području Parka u cilju određivanja distribucije vrste, identifikacije staništa i mjera zaštite i očuvanja istih.

Stanje faune gmizavaca može se ocijeniti kao stabilno i očuvano, a sve zabilježene vrste, zakonom su zaštićene i imaju široku rasprostranjenost u Crnoj Gori, dok prisustvo livadskog guštera (*Lacerta agilis bosnica*), balkanskog endema, dodatno potvrđuje visoku biološku vrijednost ovog područja. Iako je broj registrovanih jedinki bio relativno mali, takav nalaz se može dovesti u vezu sa specifičnim klimatskim uslovima visokoplaninskog područja, velikim nadmorskim visinama i sezonskim i dnevnim oscilacijama u aktivnosti gmizavaca.

Prostorna distribucija gmizavaca ukazuje da je njihovo prisustvo povezano sa tipom staništa i mikroklimatskim uslovima. Vlažna i hladnija visinska staništa, poput područja Ropojanskog jezera i Karaule, pokazala su se kao najpovoljnija za živorodnog guštera (*Zootoca vivipara*), vrstu koja je ekološki prilagođena nižim temperaturama i kraćoj vegetacionoj sezoni. Prisustvo ove vrste ukazuje na očuvanost ovih hladnih i vlažnih planinskih ekosistema.

Sa druge strane, osunčana, kamenita i otvorena staništa Hridskog krša i Hridskog jezera

izdvajaju se kao najpovoljnija za veći broj vrsta gmizavaca. Ova staništa karakteriše dobra insolacija, prisustvo kamenjara i razuđen vegetacijski mozaik, što omogućava efikasnu termoregulaciju, dostupnost hrane i skloništa za gmizavce. Na ovim lokalitetima registrovani su zidni gušter, zelembać i livadski gušter.

Eskulapov smuk (*Zamenis longissimus*) registrovan je na lokalitetu Gradine, u zoni niže nadmorske visine, uz rubove šuma i u blizini područja sa izraženim prisustvom čovjeka. Nalaz ove vrste potvrđuje da kontaktne zone Parka, uprkos određenom antropogenom uticaju i dalje predstavljaju važna staništa za gmizavce, naročito za vrste koje pokazuju veću tolerantnost prema ljudskim aktivnostima.

Vremenska distribucija i intenzitet aktivnosti gmizavaca tokom terenskih izlazaka bili su uslovljeni vremenskim uslovima. Niže temperature vazduha, naročito u junskom periodu, kao i povremeni vjetar na otvorenim staništima, ograničili su vidljivu aktivnost gmizavaca. U avgustu su zabilježeni nešto povoljniji uslovi, ali je i tada aktivnost vrsta bila lokalno smanjena uslijed povećanog turističkog pritiska, posebno na Hridskom jezeru. Veliki broj posjetilaca tokom ljetnje sezone dovodi do povlačenja gmizavaca u zaklone, čime se smanjuje njihova uočljivost i potencijalno utiče na ponašanje i korišćenje staništa. Iako trenutno nije zabilježena direktna degradacija staništa, kontinuirani pritisak može imati negativne efekte, naročito na vrste sa užim ekološkim zahtjevima.

Stanje staništa za gmizavce može se ocijeniti kao dobro i prilično očuvano. Registrovane vrste su pronađene u svojim tipičnim ekološkim nišama, što ukazuje na funkcionalnost i stabilnost staništa. Ipak, potrebno je nastaviti sa kontinuiranim i višesezonskim monitoringom, koji bi obuhvatio i niže zone Parka, kako bi se dobila potpunija slika prostorne i vremenske distribucije gmizavaca, kao i pravovremeno uočili potencijalni pritisci i prijetnje.

Fauna ptica

Tokom 2025. godine u Nacionalni park Prokletije realizovan je monitoring grabljivica. Terenska istraživanja sprovedena su na područjima Ropojane, Bogićevce, Karaule, doline Grebaje i Ravnog ključa, obuhvatajući ključna visokoplaninska, šumska i otvorena staništa. Raznovrsnost staništa, od gustih četinarskih šuma, mješovitih šuma do alpskih i visokoplaninskih pašnjaka sa katunskim zonama – doprinosi ukupnoj biološkoj vrijednosti lokaliteta. Ovakva mozačna struktura staništa omogućava koegzistenciju velikog broja vrsta različitih ekoloških zahtjeva. Na osnovu dobijenih podataka može se zaključiti da područje ima značajnu ekološku vrijednost i potencijalno ispunjava kriterijume za posebne mjere zaštite, naročito u kontekstu očuvanja grabljivica i planinskih staništa. Svako planiranje zahvata u prostoru trebalo bi da uzme u obzir evidentiranu teritorijalnost surlog orla, kao i opšti visok biodiverzitet područja.

Međutim, tokom monitoringa evidentirani su i određeni pritisci koji mogu uticati na stanje grabljivica:

- Požari – manji požari na otvorenim i rubnim staništima, privremeno smanjuju dostupnost hrane i pogodna staništa. Požari manjeg obima evidentirani tokom 2024. i 2025. godine na prostoru ispod Karaule.
- Zarastanje staništa – sukcesija travnjaka u nisko i srednje šumsko rastinje smanjuje pogodna otvorena staništa za pojedine vrste. Ovaj pritisak je evidentiran na prostoru Bogićevice gdje je prisutna sukcesija, travnjaci obrastaju vegetacijom planinskih vriština i podmladkom munke.
- Fragmentacija i antropogeni pritisci – prisustvo infrastrukture, turizma i lokalnih aktivnosti može povremeno uznemiravati grabljivice, naročito tokom migracije i potencijalnog gniježdenja osjetljivih vrsta. Ovaj pritisak se odnosi na dolinu Grebaje.

Uprkos ovim pritiscima, prisustvo velikog broja vrsta, uključujući šest vrsta obuhvaćenih Annex I Direktive o pticama, ukazuje na relativno dobro očuvanje staništa i održivost populacija. Stanje grabljivica u NP Prokletije tokom 2025. godine može se ocijeniti kao stabilno, uz prisutnost ograničenih, ali potencijalno značajnih pritisaka (požari i zarastanje staništa). Kontinuirano prisustvo surih orlova i brojnost drugih registrovanih vrsta potvrđuju značaj Parka kao staništa od nacionalnog i evropskog značaja, dok očuvanost staništa i zdrav ekosistem ukazuju na dovoljnu količinu hrane i pogodnost za gniježdenje i druge životne aktivnosti grabljivica. Neophodno je nastaviti monitoring u narednom planskom periodu.

Fauna sisara

Registrovane vrste obuhvataju taksone vezane za šumska, vodena i otvorena planinska staništa, što potvrđuje da mozaik staništa u NP Prokletije obezbjeđuje povoljne uslove za ishranu i kretanje slijepih miševa. Ukupno stanje slijepih miševa u NP Prokletije može se ocijeniti kao povoljno u pogledu diverziteta vrsta, ali nedovoljno istraženo u pogledu brojnosti, strukture populacija i ključnih skloništa. Za precizniju procjenu statusa neophodno je nastaviti istraživanja, sa posebnim fokusom na identifikaciju i monitoring pećinskih i šumskih sistema, napuštenih objekata i drugih potencijalnih skloništa, kao i na dugoročnu standardizaciju metodologije monitoringa.

Praćenje porodica kuna utvrdilo je konstantno prisustvo kune zlatice (*Martes martes*). Imajući u vidu ekologiju i ponašanje vrsta i činjenicu da *Mustelidae* imaju varijacije u pojavljivanju, a samim tim i registrovanju, istraživanja će biti nastavljena i u narednom periodu.

Na vrhovima iznad dolina Grebaje i Ropojane povremeno se registruju mala krda od 3-5 jedinki divokoze (*Rupicapra rupicapra balcanica*). Ova staništa su ekološki gledano idealna za ovu vrstu, ali su pod antropogenim pritiskom, budući da su ista veoma atraktivna za planinarske ture koje su intenzivirane posljednjih godina, posebno tokom ljetnjih mjeseci.

U dolini Grebaje koja predstavlja lokalitet reprodukcije mrkog medvjeda (*Ursus arctos*) konstatovan je antropogeni pritisak, koji se ogleda u razvoju turističkih i ugostiteljskih objekata, te prisustvu velikog broja turista koji ostavljaju ostatke hrane, što nepovoljno utiče na ponašanje jedinki medvjeda koje borave na ovom području.

Vode

U prethodnom periodu nije vršen monitoring voda od strane Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore na području NP Prokletija. Najznačajniji pritisak na hidrološke objekte predstavljaju male hidroelektrane Jara i Babino polje koje se nalaze u zaštitnoj zoni Nacionalnog parka Prokletije. Za potrebe rada ovih malih hidroelektrane zahvata se voda sa područja NP Prokletije i to iz Hridske, Babinopoljske i Treskavičke rijeke, koja se cijevima

dugim više kilometara dovodi do mašinskih postrojenja hidroelektrana. Podaci iz Nacrta Plana upravljanja Dunavskim slivom ukazuju da površinske i podzemne vode ovog područja imaju dobar status i da nisu u riziku.

Materijalna kulturna baština

U granicama Parka stanje materijalnog kulturno-istorijskog nasljeđa odlikuje neistraženost arheoloških lokaliteta i nevalorizovano i nezaštićeno izvorno graditeljstvo u katunima.

U urbanim jezgrima Plava i Gusinja prisutna je djelimična očuvanost autohtonog graditeljstva. Neki stambeni objekti zadržavaju karakteristične elemente tradicionalne arhitekture, ali su na njima izvedene intervencije osavremenjivanja, kako bi se prilagodili modernom načinu života. Unazad deceniju primjetan je trend izgradnje modernih novih kuća, koje često ostaju prazne, tokom većeg dijela godine, a vlasnici dolaze samo ljeti na odmor i tada ih koriste. U posljednje vrijeme uočavaju se, iako usamljeni primjeri, rekonstrukcije kula koje su urađene tako da su ispoštovani konzervatorski uslovi, što se tiče spoljašnjeg izgleda. Raspoloživi oblici naslijeđene tradicionalne arhitekture u katunima sa dugom tradicijom stočarskog privređivanja se postepeno napuštaju ustupajući mjesto eko katunima koji se koriste u turističke svrhe.

U minulom planskom periodu započeto je istraživanje i dokumentovanje tradicionalnog katunskog graditeljstva na prostoru Parka. Odlaskom u penziju stručnog saradnika za kulturno nasljeđe krajem 2022.godine, nijesu nastavljene aktivnosti vezane za materijalnu kulturnu baštinu, a koje su bile predviđene Planom upravljanja NP Prokletije 2021-2025. godine.

Nematerijalna kulturna baština

Tokom izvještajnog perioda, kroz aktivnost na evidentiranju i dokumentovanju nematerijalne kulturne baštine na području Parka, obogaćena je lista elemenata koji su zabilježeni, i u sklopu toga su popisani i nosioci tih znanja. Unapređenje NKN kroz obrazovne i promotivne aktivnosti omogućilo je međugeneracijski prenos - transfer vještina, znanja i umijeća, između nosilaca baštine i mladih, kroz nastojanje da oni prepoznaju i očuvaju svoje nasljeđe. Kroz podsticanje poštovanja i povjerenja među lokalnom zajednicom, kao zadatu vrijednost omogućen je njihov plasman kroz osmišljavanje manifestacija, sajмова, izložbu i kulturno-umjetničke programe („Dani Nacionalnih parkova” u TC Big Fashion u Podgorici). Doprinos kreiranju i realizaciji projekata kojim se podiže svijest o vrijednosti kulturne baštine i promoviše raznolikost i identitet na državnom i međunarodnom nivou, a koji je preduslov za razvoj kulturnog turizma. Kroz manifestaciju Dani evropske baštine, sa temom „Kule graditeljski biseri” koja je organizovana ispred Redžepagića kule u Plavu, objedinila je nekoliko aktivnosti u okviru ove manifestacije. Uzimajući u obzir činjenicu da je Kula najreprezentativniji primjer tradicionalnog graditeljskog nasljeđa stambeno odbrambenog i ekonomskog karaktera (kulturno dobro pod zaštitom države), u kojoj se čuva živa memorija njenih vlasnika, program je bio i obogaćen izložbom na otvorenom ispred kule, poznatog akademskog umjetnika iz Plava Ibrahima Rekovića kroz čiji se stvaralački fokus provlači ova tema.

U okviru tradicionalne aktivnosti koja se tiče inicijative prema pošti Crne Gore za štampanje prigodne markice gdje se daju predlozi za oblast kulturno-istorijsko i etnografsko nasljeđe Parkova (fotografije sa prigodnim tekstom- obrazloženjem), u cilju promocije kroz ovakav vid prikaza, usvojen je predlog za štampanje Redžepagića kule koji potvrđuje nastojanje JPNPCG da se baština aktivno valorizuje i promoviše kroz sve raspoložive oblike.

Edukacija i interpretacija

Potrebno je proširiti spektar edukativnih aktivnosti koje se odnose na ekološke vrijednosti parka i koristi koje lokalna zajednica ostvaruje kroz njihovo očuvanje. Edukacija treba biti više

usmjerena na podizanje svijesti o održivom korišćenju resursa, očuvanju biodiverziteta i značaju zaštite prirodnih ekosistema za dugoročnu dobrobit zajednice.

Definisanje programa obuke kadrova predstavlja izazov. Sistematska edukacija zaposlenih, posebno onih koji rade direktno s posjetiocima, značajno bi doprinijela kvalitetu pruženih usluga i zaštiti prirodnog nasljeđa. Program obuke obuhvatao prioritetne tematske oblasti, uključujući upravljanje posjetama, interpretaciju prirodnih i kulturnih vrijednosti, te primjenu ekoloških standarda u svakodnevnim aktivnostima Parka. Identifikovani su relevantni edukatori i institucije, dok su metodologija obuka i vremenski okvir za kontinuirano usavršavanje kadrova u fazi daljeg definisanja.

Tokom 2025. godine stečen je licencirani vodič Parka i započet program interpretacije, koji je potrebno dodatno učvrstiti kao prepoznatljiv element ponude kroz kontinuirano održavanje i promociju.

Edukacija u NP Prokletije usmjerena je prema različitim korisnicima, uključujući školsku populaciju, posjetioce i lokalno stanovništvo, kroz edukativne i tematske radionice, stručna predavanja, edukativne šetnje, obilježavanje značajnih ekoloških datuma, kao i različite akcije poput čišćenja i pošumljavanja. Edukativna predavanja se održavaju u Centru za posjetioce u Gusinju, koji, iako funkcionalan, ima ograničen kapacitet. Saradnja sa školama je dobra, ali evidentirane su poteškoće u organizaciji posjeta, posebno u vezi sa prevozom učenika.

U kontaktnoj zoni parka, u gradskim jezgrima Plava i Gusinja, uređena je edukativna staza „Kulturna ruta“, koja obuhvata značajne kulturno-istorijske spomenike. Planirano je održavanje, unapređivanje i promocija staze u saradnji sa lokalnim turističkim organizacijama. U parku postoji jedna tematska staza – „Praistorijski crtež Magna Mater – Velika majka“, dok je u sklopu IPA projekta Creative Twinning, u saradnji sa NVO CSTI Montenegro, uređena staza „Od Glečera do Grebaje“ (2,6 km), koja doprinosi valorizaciji prirodnih i kulturnih vrijednosti. Dalji razvoj edukativnih i tematskih staza ostaje prioritet.

Interpretacija prirodnih i kulturnih vrijednosti Parka trenutno je ograničena na aktivnosti u Centru za posjetioce. Ciljani interpretativni programi obilaska Parka, započeti kroz dolinu Ropojana, trebaju se nastaviti i proširiti na ostale lokalitete, posebno na manje poznate dijelove, kako bi posjetioци stekli cjelovit doživljaj i bolje razumijevanje svih vrijednosti Nacionalnog parka Prokletije.

Gljučni izazovi i ograničenja uključuju: ograničen kapacitet edukativnih objekata i infrastrukture; potrebu za dodatnim markiranim i interpretativnim stazama; nedovoljnu prepoznatljivost programa licenciranog vodiča i njegov dalji razvoj; ograničenu dostupnost edukativnih materijala za različite ciljne grupe; te kontinuirano unapređenje programa interpretacije za posjetioce i školsku populaciju.

Promocija

Promocija Nacionalnog parka realizovana je kroz različite aktivnosti, kako samostalno, tako i u saradnji sa drugim subjektima. Zahvaljujući dobroj saradnji sa medijima i promociji edukativnih događaja, javnosti su predstavljene vrijednosti, turistička ponuda i aktivnosti Parka.

Kroz zanimljive edukativne i promotivne tekstove i fotografije, Nacionalni park je dodatno afirmisan, što je doprinijelo povećanju broja pratilaca na društvenim mrežama. Pored promocije turističke ponude, posebna pažnja posvećena je ekološkim temama, uključujući podizanje svijesti korisnika zaštićenog područja o zaštiti prirode i poštovanju pravila ponašanja.

U narednom periodu nastaviće se sa unapređenjem promocije rada Nacionalnog parka kroz jačanje interne komunikacije, intenziviranje saradnje sa medijima u cilju pravovremenog

informisanja javnosti o ključnim aktivnostima u oblasti zaštite biodiverziteta, saradnje sa turističkim portalima u cilju promocije turističke ponude, kao i realizacija obuka iz oblasti digitalnog marketinga.

Turistička infrastruktura

Analiza dosadašnjeg poslovanja pokazuje da postoji potreba za kvalitetnom edukacijom svih ciljnih grupa posjetilaca, pri čemu su ključni prezentacijski centri. U cilju unapređenja edukativne i informativne funkcije parka, preporučuje se izgradnja i opremanje dodatnog Centra za posjetioce unutar granica Parka.

Na teritoriji Nacionalnog parka nalaze se tri planinarska doma: „Hrid“ u Babinom Polju, planinarski dom „Branko Kotlajić“ u dolini Grebaje, koji je u vlasništvu Planinarskog kluba „Radnički“ iz Beograda, te planinarski dom „Karanfil“, također u dolini Grebaje. Osim toga, Park je od Ministarstva unutrašnjih poslova dobio na korišćenje napuštenu vojnu karaulu, smještenu na lokaciji Gradine. U narednom periodu planira se njihova rekonstrukcija i prenamjena, čime bi se dodatno unaprijedila turistička ponuda i infrastruktura Parka.

U Parku postoji veći broj vidikovaca, smještenih na najatraktivnijim lokacijama, međutim nijedan od njih trenutno nije adekvatno uređen. Planom je predviđeno uređenje osmatračnica i vidikovaca na lokacijama Tromeđa, Memina planina, Kofiljača, vrh Karaula, Vezirova Brada, Horolac, Bogičevica i Bor Radoničića.

Odmorišni mobilijar u Parku je na zadovoljavajućem nivou, ali zahtijeva redovno održavanje i obnovu. Sistem pješačkih staza također zahtijeva kontinuirano održavanje, uz periodičnu obnovu markacije, smjerokaza i informativnih tabli.

U Parku postoje organizovane i obilježene biciklističke staze, ali se istovremeno koriste i kolske i pješačke planinske staze. Za unapređenje turističke ponude potrebno je u saradnji sa biciklističkim savezom formirati posebne staze za planinski biciklizam te postaviti odgovarajući informativni i odmorišni mobilijar.

Na putnim pravcima prema Parku trenutno ne postoje najavne koje bi posjetioce usmjeravale prema parku. Sistem informativnih tabli unutar Parka je nedovoljan, te je neophodno postaviti nove table koje će posjetiocima omogućiti bolje informisanje o prirodnim i kulturnim vrijednostima Parka.

Glavne atrakcije Parka trenutno nisu pristupačne osobama s invaliditetom. Adaptacijom postojećeg i izgradnjom novog Centra za posjetioce planira se postavljanje rampi za njihov lakši pristup. Takođe, planira se izgradnja dječijeg igrališta ispred Centra za posjetioce u Gusinju ili sređivanje dvorišta Centra za posjetioce, čime bi se dodatno unaprijedila dostupnost i kvalitet boravka za sve posjetioce.

Ukupna ocjena stanja turističke infrastrukture NP Prokletije je da postoji zadovoljavajuća baza, ali je potrebno značajno unapređenje kroz izgradnju dodatnih edukativnih i prezentacijskih centara, uređenje vidikovaca, poboljšanje signalizacije, održavanje staza, adaptaciju postojećih objekata i infrastrukturne prilagodbe za osobe s invaliditetom.

Turistička ponuda

Turistička ponuda Nacionalnog parka Prokletije temelji se na aktivnom odmoru u prirodi i u potpunosti je usklađena s principima održivog turizma. Park pruža različite sadržaje za posjetioce, uključujući iznajmljivanje štapova za hodanje, bicikala, šatora i krpilji, čime se dodatno obogaćuje ponuda i omogućava višesezonska aktivnost.

Park raspolaže velikim brojem planinskih vrhova, markiranih pješačkih i biciklističkih staza, što predstavlja odličnu osnovu za razvoj seoskog, odnosno katunskog turizma u okolini. Ovaj oblik turizma omogućava uključivanje ponude domaće hrane i dodatnih turističkih proizvoda, čime

se potencijalno poboljšava ukupna atraktivnost destinacije.

Postoji prostor za poboljšanje kvaliteta turističke ponude, posebno u oblasti signalizacije i uređenja pješačkih i biciklističkih staza. Organizacija vođenih posjeta i interpretacija zaštićenog područja predstavlja izazov zbog nedostatka osnovne infrastrukture, poput informativnih punktova i prezentacijskih centara. Međutim, Nacionalni park sada posjeduje licenciranog vodiča iz redova zaposlenih, što omogućava organizovano i kontinuirano vođenje posjetilaca, pružanje informacija i profesionalnu interpretaciju prostora.

Dodatne mogućnosti razvoja uključuju organizovano posmatranje divljih životinja, posebno ornitofaune, uz saradnju sa stručnjacima i nevladinim organizacijama, kao i uvođenje naučnog turizma kroz istraživačke ekspedicije u svrhu edukacije i očuvanja prirodnih vrijednosti. Postoji i interesovanje za autentične lokalne suvenire, što predstavlja dodatni segment turističke ponude.

Park već realizuje značajne događaje i aktivnosti u saradnji sa Turističkom organizacijom Plav i Gusinje, poput „Dana borovnice“, pješačkih i planinarskih tura (Hamdova i Zijova staza), noviteta poput planinarskog pohoda „Staza iznenađenja“, posjete Abdijinom jezeru i vrhu Bajrak, te novozapočeti tokom 2025.godine 13- julski pohod na Zlu Kolatu, najveći vrh Crne Gore u saradnji sa TO Gusinje. Hodanje na krpljama omogućava posjetiocima i lokalnom stanovništvu jedinstven doživljaj zimskog pejzaža, a Park kontinuirano unapređuje ovu aktivnost kroz iznajmljivanje opreme i promociju.

Ukupna ocjena stanja turističke ponude NP Prokletije: dobro razvijena s visokim potencijalom za unapređenje i diverzifikaciju. Park pruža raznovrsne aktivnosti i sadržaje, a prisustvo licenciranog vodiča iz redova zaposlenih značajno doprinosi kvalitetu vođenih posjeta i interpretacije Parka. Ipak, postoji potreba za daljim jačanjem infrastrukture i dodatnih organizovanih programa kako bi se turistička ponuda podigla na viši nivo kvaliteta i održivosti.

Upravljanje posjetiocima

U Nacionalnom parku Prokletije turističke i sportsko-rekreativne aktivnosti sprovode se u skladu s principima zaštite prirode, čime se osigurava očuvanje prirodnih i kulturnih vrijednosti. Park bilježi najveći broj posjeta tokom ljetnje turističke sezone, kada je otvoren za posjetioce. Naplata ulaza vrši se na kontrolno-naplatnim punktovima, kao i na određenim lokacijama putem nadzornika. Posjetioci se kreću isključivo po označenim stazama i područjima, dok se obim posjeta prati na osnovu prodatih ulaznica. Tokom glavne turističke sezone u Centru za posjetioce provode se ankete koje pružaju detaljan uvid u strukturu, mišljenje, potrebe i očekivanja posjetilaca.

Posjetioci se o Parku informišu putem interneta i društvenih mreža, njih 57,1%, preko preporuke prijatelja 32,1%, dok su ostali, njih 10,7 % posjetili Park na osnovu informacija dobijenih putem turističkih sajmovi i turističkih organizacija, kao i putem medija. Park je prvi put posjetilo 82,1% ispitanika, drugi put 7,1%, dok je njih 10,7% bilo u Parku više puta. Više od polovine posjetilaca (53,5%) planiralo je boravak od nekoliko dana u Parku, 32,1% dvodnevni boravak, dok je 14,2% namjeravalo da ostane samo jedan dan. Način na koji zaposleni pružaju usluge 78,5% posjetilaca ocijenilo je najvećom ocjenom.

Dominantna forma turizma u Parku je planinarski i izletnički turizam, organizovan kroz jednodnevne ture koje obuhvataju upoznavanje prirodnih i kulturno istorijskih vrijednosti. Najveći broj posjetilaca dolazi u dolinu Grebaje i okolne vrhove, kao i na područje Hridskog jezera, posebno u periodu od jula do oktobra. Park takođe privlači organizovane grupe planinara i turista, a međunarodni posjetioци pokazuju poseban interes za ovo zaštićeno područje kroz stazu Peaks of the Balkans.

Za održivo upravljanje posjetiocima i zaštitu prirode planira se izrada studije prihvatnih

kapaciteta za najposjećenije lokalitete. Ova studija poslužiće kao osnova za uvođenje mehanizama praćenja i regulisanja broja posjetilaca, čime će se smanjiti negativni uticaji na prirodu i kulturne vrijednosti.

Započeto je i u narednom periodu planirano je sprovođenje organizovanih programa obilazaka Parka i manifestacija koje promovišu kulturno nasljeđe, znanja, vještine i umijeća lokalnih zajednica. Fokus će biti na unapređenju turističke infrastrukture i sistema kretanja posjetilaca, s ciljem povećanja kvaliteta boravka i ukupnog doživljaja.

Posebna pažnja posvećena je razvoju novih turističkih proizvoda, uključujući hodanje na krpljama, edukativne i tematske staze, kamping zone i kulturno-istorijske rute. Ove aktivnosti doprinose raznolikosti turističke ponude i dodatno obogaćuju iskustvo posjetilaca.

Saradnja sa nacionalnim institucijama i organizacijama

NP Prokletije je tokom 2025. godine ostvario intenzivnu saradnju sa institucijama i organizacijama sa državnog nivoa. Park je kroz formu Socio ekonomskih foruma organizovao sjednice na kojima su učestvovali predstavnici resornog ministarstva, Ministarstva turizma, Predstavnici Opština Plav i Gusinje, Ministarstva prostornog planiranja i drugi subjekti kao što su predstavnici turističke privrede, koji su razmatrali određene problematike vezane za Park. I u ovoj programskoj godini saradnja na institucionalnom nivou sa Agencijom za zaštitu životne sredine je nastavljena naročito u skladu sa problemima u vezi sa suzbijanjem potkornjaka, u smjeru zajedničkih aktivnosti i stručne podrške.

Saradnja sa Ministarstvom ekologije, održivog razvoja i turizma odvija se kroz davanje saglasnosti na planove upravljanja i godišnje programe rada, dok JPNPCG na kraju svake godine podnosi detaljan izvještaj o radu i realizovanim aktivnostima za svih pet nacionalnih parkova. Pored toga, JPNPCG/NP Prokletije blisko saraduju sa drugim ministarstvima, među kojima se ističu Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede – Uprava za gazdovanje šumama i lovištima, Ministarstvo turizma, Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine, Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija, kao i Ministarstvo kulture i medija. Imao sastanke sa ministarstvom ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, ministarstvom turizma, ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine, ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede. Potrebno je naglasiti da su Ekološka i građevinsko-urbanistička inspekcija, koje djeluju pod okriljem dva ministarstva (Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera i Ministarstva prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine), značajno participirale u aktivnostima usmjerenim na suzbijanje nelegalne gradnje i drugih oblika devastacije prostora.

Nacionalna turistička organizacija promovisala je Park na nacionalnom i međunarodnom nivou.

U cilju obezbjeđenja ogrjeva za domicilno stanovništvo i suzbijanju nelegalnih aktivnosti u šumskim ekosistemima Park je ostvario saradnju sa Upravom za gazdovanje šumama i lovištima-Inspektoratom za šume.

Kroz različite modalitete NP Prokletije imao je saradnju sa državnim institucijama i organima državne uprave, kao što su: Agencija za zaštitu životne sredine, Eko fond, Zavodom za hidrometeorologiju i seizmologiju, Privrednom komorom Crne Gore i dr.

Posredno je ostvarena saradnja sa ministarstvom saobraćaja i Upravom za saobraćaj u realizaciji putne infrastrukture, koji su se odvijali posredstvom realizacije kapitalnih investicija u opštinama Plav i Gusinje, za koji su finansijska sredstva izdvojena od strane Vlade Crne Gore.

Tokom programske godine JPNPCG je izrađivalo petogodišnji Plan upravljanja NP Prokletije, te je organizovalo participativne sastanke u Opštinama Plav i Gusinje u kojem su predstavnici

zainteresovanih strana i lokalnih zajednica aktivno učestvovali u kreiranju ovog strateškog dokumenta.

Saradnja sa međunarodnim organizacijama i institucijama

Tokom izvještajnog perioda ostvaren je vidljiv napredak u razvoju nacionalne i međunarodne saradnje Nacionalnog parka Prokletije, koja je doprinijela jačanju upravljačkih kapaciteta, unapređenju umrežavanja sa relevantnim akterima i boljoj promociji Parka. Saradnja je bila usmjerena na institucionalno povezivanje sa međunarodnim mrežama zaštićenih područja, razmjenu znanja i iskustava, kao i razvoj zajedničkih inicijativa u oblastima edukacije, očuvanja biodiverziteta i održivog razvoja.

Posebno značajan iskorak ostvaren je kroz saradnju sa EUROPARC Federation, koja je, pored edukativnih i promotivnih aktivnosti, bila usmjerena i ka razmatranju mogućnosti uspostavljanja prekograničnog zaštićenog područja na prostoru Prokletija između Crne Gore i Albanije. Kroz inicijativu *EUROPARC Transboundary Parks* realizovani su online sastanci sa predstavnicima EUROPARC Federation i Nacionalne agencije za zaštićena područja Albanije (NAPA), čime su stvoreni osnovi za buduće institucionalno povezivanje i zajednički pristup upravljanju ovim ekološki povezanim područjem.

Saradnja sa međunarodnim organizacijama i partnerskim institucijama doprinijela je jačanju razmjene znanja, unapređenju stručnih kapaciteta zaposlenih i razvoju novih projektnih ideja koje su u skladu sa ciljevima upravljanja Parkom. Posebno je važno istaći da su kapaciteti Službe za projekte i međunarodnu saradnju značajno unaprijeđeni, što se ogleda u povećanoj sposobnosti pripreme i vođenja međunarodnih projekata, uključujući i po prvi put preuzimanje uloge vodećeg partnera u projektnim aplikacijama.

Međunarodna saradnja dodatno je osnažena kroz uspostavljanje partnerskih odnosa sa drugim zaštićenim područjima i međunarodnim organizacijama, uključujući saradnju sa Nacionalnim parkom Hohe Tauern Kärnten, Rewilding Europe, kao i niz institucija i organizacija iz Albanije koje djeluju u oblastima zaštite prirode, šumarstva, civilne zaštite i održivog turizma. Ova saradnja rezultirala je pripremom i podnošenjem zajedničkih projektnih prijedloga u okviru IPA CBC III programa, sa fokusom na jačanje otpornosti šumskih ekosistema, prilagođavanje klimatskim promjenama i održivi razvoj turizma na prostoru Prokletija.

Dodatno, JPNPCG je tokom izvještajnog perioda postalo član Evropske i Međunarodne federacije rendžera (European Ranger Federation i International Ranger Federation), čime je ostvaren značajan iskorak u međunarodnom umrežavanju i profesionalnom jačanju rendžerske službe. Tokom 2025. godine vođeni su intenzivni razgovori sa Bordom direktora Evropske federacije rendžera, a očekuje se da će u toku 2026. godine biti organizovan međunarodni trening ove federacije sa učešćem preko 100 rendžera iz cijele Evrope, koji će biti održan u Nacionalnom parku Prokletije, pri čemu će JPNPCG biti domaćin ovog značajnog međunarodnog događaja.

Tokom 2026. godine očekuje se donošenje odluka o ishodu pet projektnih prijedloga podnijeta tokom 2025. godine za Nacionalni park Prokletije, čija bi realizacija dodatno doprinijela jačanju projektnih kapaciteta i unapređenju upravljanja Parkom.

Saradnja sa lokalnim institucijama i organizacijama

Saradnja sa lokalnim organizacijama i lokalnim zajednicama u NP Prokletije u 2025. godini bila je intenzivna. Odvijala se kroz formu održavanja sjednica Socio ekonomskog foruma i participativnih sastanaka koji su organizovani sa ciljem uključivanja lokalnih struktura u proces izrade Plana upravljanja za NP Prokletije (2026-2030.godina).

Takođe, Uprava parka je imala komunikaciju i odvojene sastanke sa rukovodstvom opština Plav i Gusinje. Saradnja sa lokalnim organizacijama Plav i Gusinje odvijala se sa ciljem bolje pripreme turističke sezone, kao i adekvatne promocije destinacije.

Komunalno preduzeće Plav po potrebi je pružalo asistenciju Parku na održavanju čistoće i ambijentalne higijene, kao i u procesuiranju nelegalnih aktivnosti iz njihove nadležnosti.

NP Prokletije je imao konkretne oblike saradnje sa lokalnim planinarskim klubovima, turističkim agencijama, ugostiteljima, različitim udruženjima, NVO organizacijama i dr.

Park je u mogućoj mjeri podržao manifestacije kao što su: Dani borovnice, Gusinjsko ljeto i dr.

Podrška lokalnoj zajednici

Podrška lokalnom stanovništvu u segmentu promocije i plasmana tradicionalnih proizvoda sprovodi se kontinuirano i daje vidljive rezultate kroz dopunu suvenirskog asortimana i aktivno uključivanje proizvođača u manifestacije i promotivne događaje. Ostvaren je stabilan nivo saradnje sa lokalnom zajednicom, čime se doprinosi jačanju lokalne ekonomije i identiteta područja. U oblasti uspostavljanja geografskog sertifikata napravljen je inicijalni institucionalni iskorak dobijanjem žiga, ali dalja operacionalizacija zahtijeva obezbjeđivanje dodatnih finansijskih sredstava i sistemsku podršku za implementaciju planiranih aktivnosti.

Socio-ekonomski forumi

Saradnja između NP Prokletije i lokalnih zajednica kroz Socio-ekonomski forum pokazuje određene pozitivne pomake, ali je prisutan i niz izazova koji ograničavaju njen puni potencijal. Iako forum omogućava uključivanje lokalnog stanovništva u procese odlučivanja, njegovi efekti su ograničeni zbog niske participacije i nedostatka kontinuirane komunikacije, bez obzira na postojeći formalizovan okvir za razmjenu mišljenja i donošenje zajedničkih zaključaka između različitih aktera, uključujući lokalnu vlast, turistički sektor i nevladine organizacije i dr. Lokalna zajednica postaje sve svjesnija ekonomske koristi od turizma zasnovanog na prirodi i aktivnom odmoru, što doprinosi većoj motivaciji za uključivanje u razvojne inicijative, dok je forum omogućio identifikaciju ključnih problema i potreba lokalnog stanovništva, poput problema infrastrukture, digitalne promocije i održivosti prirodnih resursa. Evidentno je postojanje niza ograničenja koja utiču na efikasnost foruma. Lokalne zajednice se često ne odazivaju aktivno u radu foruma, što može biti posljedica loše informisanosti, nepovjerenja prema institucijama ili nedostatka motivacije. Česte promjene u menadžmentu NP Prokletije dovode do prekida u radu foruma i ponovnog uspostavljanja saradnje sa lokalnim zajednicama, dok nepostojanje dugoročne strategije rada foruma dodatno otežava kontinuitet. Različite interesne grupe, poput lokalne vlasti, turističkih agencija, uprave Parka i stanovništva, često imaju neusklađene ili različite prioritete, što otežava postizanje konsenzusa u vezi bitnih procesa vezanih za rada Parka i sprovođenje konkretnih mjera. Nedostatak efikasnog mehanizma za rješavanje sukoba interesa i usaglašavanje razvojnih planova dodatno otežava saradnju. Pored toga, forum raspolaze ograničenim resursima za sprovođenje aktivnosti koje bi poboljšale život lokalnog stanovništva, dok su sredstva za edukaciju i osnaživanje zajednice (a koja obezbjeđuju Vlada i nadležna ministarstva) nedovoljna, što utiče na slabije razumijevanje i implementaciju koncepta održivog turizma i zaštite prirode.

Kako bi se unaprijedila saradnja, potrebno je povećati informisanost i edukaciju lokalnog stanovništva u cilju značajnije participacije u radu Parka. Neophodno je stabilizovati menadžment i planiranje kroz razvoj dugoročnog koncepta u vezi rada foruma, nezavisno od promjena u upravi NP Prokletije. Bolja koordinacija između svih aktera i razvoj mehanizama

za rješavanje sukoba interesa doprinijeli bi efikasnijem radu foruma. Fokus na održive projekte koji direktno poboljšavaju kvalitet života lokalnog stanovništva, poput unaprjeđenja infrastrukture i razvoja ekoturizma, dodatno bi motivisao zajednicu na aktivnije učešće.

U konačnom, Socio-ekonomski forum NP Prokletije predstavlja važan mehanizam za jačanje participacije zajednice, ali je suočen sa ozbiljnim izazovima, a koje se mogu udruženim naporima prevazilaziti u hodu i u doglednoj budućnosti. Povećanje transparentnosti, stabilnosti i koordinacije može doprinijeti većem uspjehu u ostvarivanju ciljeva zaštite prirode i održivog razvoja.

Služba fizičke zaštite

U toku 2025. godine na poslovima fizičke zaštite u Parku bilo je angažovano dvanaest (10) nadzornika i Šef službe zaštite

Služba fizičke zaštite je tokom 2025. godine nastavila sa unapređenjem kapaciteta i tehničke opremljenosti. U tom pravcu realizovane su sljedeće aktivnosti:

- organizovane su dodatne edukativne radionice, sa ciljem unapređenja znanja i vještina iz oblasti prve pomoći, spasavanja i reagovanja u kriznim situacijama;
- sprovedeno je redovno upoznavanje zaposlenih u Službi zaštite sa izmjenama zakonskih propisa od značaja za funkcionisanje i rad Službe;
- izvršena je nabavka nove opreme (službeni telefoni, kamere, dronovi, dvogledi), čime je unaprijeđen nadzor terena i dokumentovanje nezakonitih aktivnosti;
- obezbijena su dodatna terenska vozila radi efikasnijeg pokrivanja prostora Parka.

Tokom 2025. godine na teritoriji Nacionalni park Prokletije evidentirane su 21 bespravna sječa na zemljištu u državnoj svojini. Takođe su evidentirane 3 devastacije prostora, kao i slučajevi nelegalne gradnje na teritoriji Parka. Protiv odgovornih lica preduzete su zakonom propisane mjere i pokrenuti odgovarajući postupci u saradnji sa nadležnim institucijama.

Održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture

U toku 2025. godine i dalje je bila izražena pojava nesavjesnog odlaganja otpada na pojedinim lokalitetima Parka, naročito u blizini frekventnih saobraćajnica i izletišta.

Služba za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture, u saradnji sa Službom za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, nastavila je sa sprovođenjem mjera i aktivnosti koje obuhvataju:

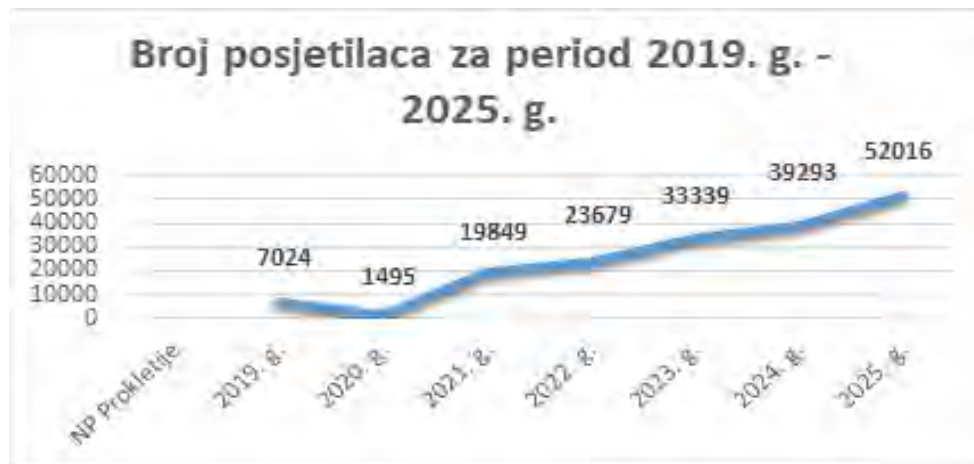
- redovno uklanjanje otpada sa prioriternih lokacija;
- sanaciju manjih divljih deponija;
- postavljanje dodatnih korpi i kontejnera za otpad;
- sprovođenje preventivnih i edukativnih aktivnosti usmjerenih ka podizanju svijesti posjetilaca i lokalnog stanovništva o značaju očuvanja životne sredine;
- unapređenje i redovno održavanje parkovske infrastrukture (putevi, staze, signalizacija, vidikovci i drugi prateći sadržaji).

U narednom periodu planira se intenziviranje kontrola, kao i dodatne preventivne mjere u cilju smanjenja nelegalnog odlaganja otpada i očuvanja prirodnih vrijednosti Parka.

5. Posjete NP Prokletije

U 2025. godini registrovano je 52.016 posjetilaca u NP Prokletije, što je rekordna posjećenost u poređenju sa prethodnim godinama. Najveći broj posjetilaca dolazi iz Crne Gore i regiona 64,2%, zatim iz Izraela 10,7%, iz Poljske 7,1 %, dok su posjetioci iz Njemačke, Francuske, Islanda, Rusije i Amerike činili po 3,5% ukupne posjećenosti.

Analiza stanja pokazala je da je najveći broj posjetilaca u NP Prokletije bio u avgustu sa oko 14.353 posjetilaca, zatim slijedi jul sa oko 12.115 posjetilaca, septembar 10.399 posjetilaca, pa jun sa oko 9.161 posjetilaca, dok je tokom maja i oktobra mjeseca zabilježena najmanja posjećenost sa oko 2.867, odnosno 1.925 posjetilaca. U Grebajama najveći broj posjetilaca su planinari, dok ostali posjetioci uživaju u ljepotama i opuštanju u prirodi (lagane šetnje, fotografisanje, kampovanje, piknik, posmatranje prirode, vožnja biciklom, obilazak eko katuna).

Grafikon 7: Broj posjetilaca u NP Prokletije 2019. – 2025. godina

Tokom sezone 2025. godine praćen je intenzitet posjeta u prostornoj cjelini Hrid–Hridsko jezero i Bogicevića, budući da ova dva područja čine jedinstvenu cjelinu kretanja posjetilaca. Zaposleni na punktovima su tokom sezone, na Gradini – ulaznoj tački u Nacionalni park – evidentirali i okviran broj posjetilaca za svaki mjesec, uključujući one koji su boravili na Hridskom jezeru i vrhovima iznad njega. Posjećenost Hridskog jezera najveća je bila u avgustu mjesecu, kada je evidentirano oko 2.458 posjetilaca. Sredinom jula sa približno 2.150 posjetilaca, zatim septembar sa 1.415, jun sa 1.353, dok je u oktobru zabilježeno svega 231 posjetilaca. Najmanju posjećenost imao je maj, sa svega 218 posjetilaca.

Tokom sezone 2025. godine, u periodu od 1. maja do 31. oktobra, vršeno je praćenje pritiska posjetilaca na prostoru Grebaje, kao i na planinarskoj stazi koja vodi ka Volušnici i Karanfilima. Nadzornici Parka su u sklopu svojih redovnih aktivnosti svakog mjeseca bilježili okviran broj posjetilaca u Grebajama i na pomenutoj stazi.

Najposjećenija staza u NP Prokletije nalazi se iznad Grebaja, a to je kružna staza: Volušnica 1879mnnv, Talijanka 2057mnnv i Popadija 2030mnnv.

Na teritoriji Parka trenutno funkcionišu četiri kontrolno-naplatna punkta: Grebaje, Gradine, Ropojana i Ribljak. Analiza broja posjetilaca i njihovih kretanja pokazala je da je najveće interesovanje usmjereno ka području Grebaja. Posjetioci se odlučuju za obilazak doline Grebaja ili odatle započinju svoje pješačke i planinarske ture, istražujući brojne prirodne

atrakcije Parka. Shodno tome, Grebaje bilježi najveći broj posjetilaca, ukupno 22.832 na godišnjem nivou.

Na drugom mjestu po posjećenosti nalazi se Ropojana, koju je tokom izvještajnog perioda posjetilo 11.095 turista. Gradine su privukle 7.882 posjetioca, dok je Ribljak zabilježio 3.464 posjetioca u 2025. godini.

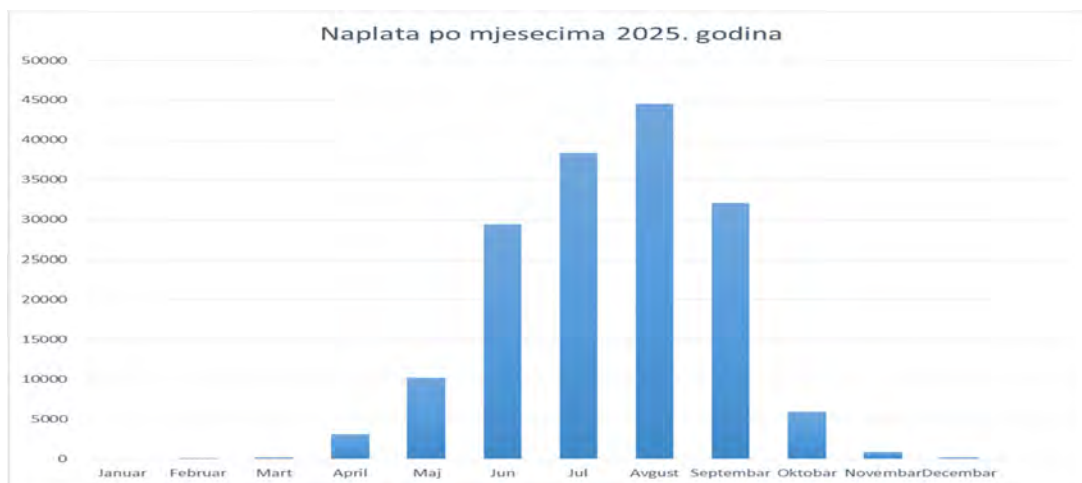
Radi rasterećivanja najposjećenijih tačaka Parka, uspostavljanja ravnomjernog protoka posjetilaca na cjelokupnoj teritoriji i preciznog evidentiranja njihovog broja, tokom 2025. godine otvorena su dva nova kontrolno-naplatna punkta: Hridska krivina, sa 3.453 posjetioca, i Zarunice, sa 3.290 posjetilaca. Za relativno kratak period njihovog aktivnog rada, evidentirano je značajno interesovanje za ove predjele Parka, što potvrđuje da strategija ravnomjerne raspodjele posjetilaca dugoročno doprinosi očuvanju zaštićenog područja u svim segmentima, kao i promociji njegovih skrivenih prirodnih vrijednosti.

Međutim, kako bi se osiguralo održivo upravljanje posjetiocima, neophodno je izraditi sveobuhvatnu studiju nosivosti kapaciteta, te na osnovu njenih zaključaka preduzeti odgovarajuće mjere.

Tabela 14: Broj posjetilaca u periodu od 2019. do 2025. godine u NP Prokletije

Godina	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Broj posjetilaca	7.024	1.495	19.849	23.679	33.339	39.293	52.016

Ovi podaci jasno pokazuju da je broj posjetilaca tokom 2025. godine značajno veći u odnosu na prethodne godine, kako u Grebajama, na Hridskom jezeru, tako i u cjelokupnom prostoru Nacionalnog parka Prokletije. Analiza podataka pokazuje da je broj posjetilaca u odnosu na prethodnu 2024. godinu veći za 32,4%.

Grafikon 8: Broj posjetilaca u NP Prokletije 2025. godina prema mjesecima

6. Projekti

Na osnovu prikazanih podataka, tokom izvještajnog perioda Nacionalni park Prokletije bilježi značajnu projektno-programsku aktivnost. U posmatranom periodu uspješno je realizovan jedan projekat, dok su dva projekta nalazi u fazi realizacije. Paralelno sa tim, pet projektnih inicijativa nalaze se u fazi razmatranja ili evaluacije, pri čemu se tokom 2026. godine očekuje donošenje odluka o njihovom daljem statusu.

Tokom 2025. godine ukupno je podnijeto 12 projektnih prijedloga, od kojih za dio projekata nijesu donesene pozitivne odluke o finansiranju ili aplikacije nijesu finalno podnijete, uglavnom iz proceduralnih ili evaluacionih razloga. Analiza dosadašnjih rezultata ukazuje na kontinuirano jačanje projektnih kapaciteta Parka, rast broja projektnih inicijativa i diverzifikaciju izvora finansiranja, kao i na postojanje jasnog potencijala za unapređenje i ponovno apliciranje u narednom planskom periodu.

U nastavku je dat pregled projekata koji se tokom izvještajnog perioda nalaze u fazi realizacije u Nacionalnom parku Prokletije, sa osnovnim informacijama o statusu implementacije, realizovanim aktivnostima i planiranim narednim koracima.

Tabela 15: Projekti u fazi realizacije u Nacionalnom parku Prokletije

Naziv projekta	Donator / program finansiranja	Period realizacije	Uloga institucije:	Ukupna vrijednost projekta	Budžet koji se odnosi na instituciju:	sKratak opis cilja projekta:	Realizovane aktivnosti u izvještajnom periodu	Trenutno stanje realizacije:	Planirane aktivnosti za naredni period:
ECO DALLI	Horizon Europe – EU Mission „Restore our Ocean and Waters by 2030“ (podugovor FSB Zagreb)	01.01.2024 – 30.06.2026	Podugovarač za aktivnosti u Crnoj Gori	2.684.875 €	17,400€	Unapređenje ekosistemskog upravljanja vodama i održive obnove sliva Dunava.	2 radionice (Podgorica i Žabljak), mapiranje interesenata, učešće na sastancima i Living Lab događajima, unos podataka u Eco Dalli portal.	Uspostavljena mreža stejkholdera i funkcionalna baza podataka.	Dalje uključivanje interesenata, organizacija novih radionica i događaja, kontinuirano ažuriranje EcoDaLLi portala, razvoj i testiranje inovativnih alata, te promocija projektnih rezultata na nacionalnom i regionalnom nivou.

Naziv projekta	Donator / program finansiranja	Period realizacije	Uloga institucije:	Ukupna vrijednost projekta	Budžet koji se odnosi na instituciju:	sKratak opis cilja projekta:	Realizovane aktivnosti u izvještajnom periodu	Trenutno stanje realizacije:	Planirane aktivnosti za naredni period:
Forest Connect	Interreg Danube Region	1.1.2024 – 30.6.2026	Partner	2.764.012,15 EUR	124.365,00 EUR	Prevazilaženje zajedničkih izazova i odgovaranje na potrebe u očuvanju ekoloških koridora krupnih zvijeri, na području Karpata, Balkana i Dinarida, u kontekstu klimatskih promjena i fragmentacije staništa.	Početni sastanci i uspostavljanje koordinacije; izbor pilot i interventnih područja; mapiranje ekoloških koridora i kritičnih poveznica; nacionalna radionice i sastanci; nabavka opreme i uspostavljanja monitoringa krupnih zvijeri po protokolima projekta terenski i kamerama zamkama; nabavka GPS ogrlice za medvjeda i unajmljivanje spoljne ekspertize za hvatanje i uspavljivanje medvjeda; uspostavljanja hranilišta za medvjeda; nabavka opreme za košenje, sadnju i orezivanje; sprovođenje akcija košenja, sadnje i orezivanja na pripremljenim interventnim lokacijama; dostavljanje podataka i materijala neophodnih za stručna dokumenta koja su dio rezultata projekta (digitalni blizanac, studije, akcioni planovi); učestvovanje na međunarodnim događajima, studijskim posjetama i radionicama; sprovođenje promotivnih aktivnosti i izrada promotivnih materijala.	Projekat u toku; projekte aktivnosti koje su u obavezi sprovođenja JPNPCG su završene, dalje je neophodno nastaviti monitoring krupnih zvijeri, nastaviti napore za hvatanjem i obilježavanjem jednog mrkog medvjeda, po potrebi dostavljati neophodne podatke i učestvovati na radionicama i obukama.	Monitoring krupnih zvijeri; Hvatanje jedne jedinke mrkog medvjeda; Učešće na završnoj konferenciji i završnoj studijskoj posjeti projekta.

U nastavku je prikazan pregled projekata koji su uspješno realizovani u Nacionalnom parku Prokletije tokom izvještajnog perioda, sa osnovnim informacijama o ostvarenim ciljevima, najznačajnijim rezultatima, kao i efektima i održivosti realizovanih projektnih aktivnosti.

Tabela 16: Pregled realizovanih projekata u Nacionalnom parku Prokletije u 2025. godini

Naziv projekta	Donator/program finansiranja	Period realizacije	Uloga institucije	Ukupna vrijednost projekta	Ostvareni ciljevi	Najznačajniji rezultati	Efekti i održivost
Očuvanje prirodnih vrijednosti nacionalnih parkova kroz unapređenje službe fizičke zaštite	Fond za zaštitu životne sredine (Eko-fond), Program rada i finansijski plan za 2024.	2025 (aktivnosti od maja do septembra 2025)	JPNPCG kao korisnik sredstava	19.725,10 € odobreno; 18.186,63 € realizovano;	Jačanje službe zaštite i Službe za kontrolu i monitoring u NPCG	Obuka Službe za monitoring, zaštitara i tehničara (Uprava JPNPCG); nabavka kamera-zamki (za sve parkove), nabavka panoramskih kamera za Štirovnik i Obodsku pećinu (NP Lovćen) i akcionih kamera (Skadarsko jezero)	Povećana efikasnost u borbi protiv nelegalnih aktivnosti; unaprijeđen monitoring; održivost kroz trajnu opremu i obučene kadrove

U nastavku je dat pregled projektnih aplikacija koje su tokom izvještajnog perioda podnijete za Nacionalni park Prokletije, sa osnovnim informacijama o statusu aplikacija, ulozi institucije, planiranim budžetima i ciljevima projekata, koji su usmjereni na jačanje institucionalnih kapaciteta, unapređenje sistema monitoringa i zaštite prirodnih vrijednosti, kao i razvoj održivih prekograničnih inicijativa.

Tabela 17: Podnijeti projektni prijedlozi u 2025. godini

Naziv projekta	Poziv i donator	Status aplikacije	Uloga institucije	Planirani budžet	Kratak opis ciljeva i planiranih aktivnosti
Nedostatak digitalizacije i centralizacije podataka o biodiverzitetu nacionalnih parkova	Fond za inovacije Crne Gore	U procesu aplikacije – uspješno završena prva faza	Podnosilac izazova		Digitalizacija rada stručnih službi i svih nacionalnih parkova kroz razvoj ili integraciju modularne digitalne platforme; uspostava API konekcija sa drugim relevantnim institucijama, razvoj javnog portala sa agregiranim podacima
Sateliti i bespilotne letjelice u službi modernizacije monitoringa staništa u nacionalnim parkovima	Fond za inovacije Crne Gore	U procesu aplikacije – uspješno završena prva faza	Podnosilac izazova		Upotreba bespilotnih letjelica i satelitskih snimaka za mapiranje šumskih staništa na sjeveru Crne Gore (izabrana pilot područja) i praćenja promjena u njima u cilju blagovremenog reagovanja i zaštite.
Predlog šireg koncepta finansiranja potreba nacionalnih parkova	JICA – Japanska agencija za međunarodnu saradnju	U toku razmatranje prijedloga	Predlagač i implementator aktivnosti	250.000,00-500.000,00 €	Jačanje operativnih kapaciteta upravljača zaštićenih područja. Fokus inicijative je na unapređenju kapaciteta službi fizičke zaštite, kao i službi za kontrolu i monitoring, sa ciljem jačanja sistema ranog prepoznavanja i pravovremenog reagovanja na šumske požare.
Ujedinjeni kroz prirodu, obogaćeni nasljeđem	IPA III CBC Crna Gora – Albanija	Podnijet koncept projekta	Partner	618.790,00 € (727.940,00 € sa uključenim kofinansiranjem)	Cilj projekta je unapređenje, proširenje i modernizacija autentične, jedinstvene i održive turističke ponude u prekograničnoj oblasti Crne Gore i Albanije. Tu se prije svega misli na unaprijeđenje turističke signalizacije, postavljenje novog mobilijara, unaprijeđenje infrastrukture kroz bivke, skloništa, postavku u centru za posjetioce kao i unaprijeđenje infrastrukture za sigurnost turista.

Naziv projekta	Poziv i donator	Status aplikacije	Uloga institucije	Planirani budžet	Kratak opis ciljeva i planiranih aktivnosti
Otporne šume bez granica: Jačanje zdravlja šuma u prekograničnom području i adaptacija na klimatske promjene u regionu Prokletije-Albanski Alpi	IPA III CBC Crna Gora – Albanija	Podnijet koncept projekta	Vodeći partner	552.500,00 € (650.000,00 € sa uključenim kofinansiranjem)	Unapređenje ekološke otpornosti i kapaciteta adaptacije prekograničnih šumskih ekosistema kroz poboljšanje sistema monitoringa zdravlja šuma, uspostavljanje mehanizama ranog upozorenja i unapređenje održivog upravljanja zaštićenim područjima. Projekat obuhvata nabavku opreme i stvaranje sistema monitoringa za rano upozorenje za pojavu bolesti ili požara u šumskim staništima, kao opremanje i obuka zaposlenih u JPNPCG za upotrebu i replikaciju ovih inovativnih sistema.

U nastavku je dat pregled projektnih prijedloga za Nacionalni park Prokletije koji tokom izvještajnog perioda nijesu dobili pozitivnu odluku o finansiranju ili nijesu formalno podnijeti, uz navođenje ključnih razloga neodobravanja ili proceduralnih ograničenja, kao i identifikovanih mogućnosti za unapređenje projektnih ideja i ponovno apliciranje u narednom periodu.

Tabela 18: Projektni prijedlozi bez odluke o finansiranju u 2025. godini

Naziv projektnog prijedloga	Poziv i donator	Godina apliciranja	Uloga institucije	Razlog neodobravanja (ako je poznat)	Mogućnost unapređenja / ponovnog apliciranja
RE:PEAT	EUKI – European Climate Initiative	2025	Partner	Nije dostavljen	Dodatno jačanje veze između klimatskih politika, biodiverziteta i socio-ekonomskih benefita za lokalne zajednice, kao i ponovno apliciranje na slične međunarodne pozive u narednom periodu.
Digitalizacija monitoring podataka za sve jedinice JPNPCG	Boring Fund	2025	Aplikant	Nije dostavljen	Jače povezivanje sa inovacionim komponentama, proširenje ciljne grupe korisnika i ponovno apliciranje na slične pozive u narednom periodu.
Rješavanje problema velikih šumskih požara u NP Prokletije	Rapid Response Facility (RRF) – mali grantovi	1.8.2025 – 15.1.2026	Aplikant	RRF je obrazložio da tip aktivnosti koje smo predložili ne odgovara njihovom sistemu finansiranja. RRF	RRF program isključivo traži rješenje gorućih i aktuelnih problema sa rokom finansiranja od 30 dana od podnešene aplikacije. Iako smo dva puta pokušali aplicirati preventivnim

Naziv projektnog prijedloga	Poziv i donator	Godina apliciranja	Uloga institucije	Razlog neodobravanja (ako je poznat)	Mogućnost unapređenja / ponovnog apliciranja
				finansira probleme koji se aktivno dešavaju i nijesu se ponavljali u prošlosti. Problematika požara u NP Prokletije je višegodišnja i projektom su se obuhvatale preventivne mjere što ne spada u interes RRFa.	aktivnostima, projekti su odbijeni. Ovaj fond se s toga može koristiti samo za nove i neočekivane probleme u zaštićenim područjima - pojava bolesti, mjere spašavanja tokom poplava i slično.
Prepoznavanje i monitoring širenja potkornjaka koji prijete opstanku smrče – ROBOTS	UNESCO – International Decade of Science for Sustainable Development (2024–2033)	1.1.2026 – 31.12.2027	Vodeći partner	Nije dostavljen	Projektna ideja ima visok stepen inovativnosti i promjenljivosti u oblasti zaštite šumskih ekosistema i odgovora na klimatske promjene, te postoji mogućnost njenog unapređenja kroz dodatno jačanje naučne komponente i ponovnog apliciranja na slične međunarodne pozive u narednom periodu.
Izgradnja otpornosti šuma Prokletija u borbi protiv klimatskih promjena	Fondacija Princa Alberta II od Monaka	1.1.2027 – 31.12.2029.	Aplikant	Nije dostavljen	Projektna ideja je u potpunosti usklađena sa ciljevima prilagođavanja klimatskim promjenama i očuvanja šumskih ekosistema, te postoji mogućnost njenog unapređenja kroz dodatno jačanje naučne i regionalne komponente, kao i ponovno apliciranje na slične međunarodne fondove u narednom periodu.
Lokalna osviještenost i edukacija mladih ka poštovanju zemljišta - LAYERS	SOILSCAPE - Spreading Open and Inclusive Soil Culture through Artistic Practices and Education (UNESCO)	2025	Aplikant	Nedovoljan broj poena da bi aplikacija prošla. Od mogućih 20 poena aplikacija je ostvarila 17.5 poena, a poeni su oduzeti prije svega što su se aktivnosti implementirale u nacionalnim parkovima koji nisu prepoznati kao mjesta sa ugroženim zemljištem.	Moguće je ponovno aplicirati sa istim projektom s obzirom da tehnički je bio potpuno zadovoljavajući.

Naziv projektnog prijedloga	Poziv i donator	Godina apliciranja	Uloga institucije	Razlog neodobravanja (ako je poznat)	Mogućnost unapređenja / ponovnog apliciranja
<p>Priroda kao znanje – edukacija o održivom korišćenju prirodnih resursa za lokalne zajednice u Nacionalnom parku Prokletije</p>	<p>Ambasada Slovačke u Crnoj Gori</p>	<p>2025</p>	<p>Aplikant</p>	<p>Nije dostavljen</p>	<p>Projekta ideja ima potencijala za ponovno apliciranje jer promovise održivo korišćenje prirodnih resursa u NP Prokletije kroz edukaciju lokalnih zajednica, posebno žena i mladih, o odgovornom sakupljanju ljekovitog bilja i šumskih plodova. Kroz radionice i terensku obuku jača se svijest o očuvanju biodiverziteta, unapređuju se prakse održivog sakupljanja i podržavaju održivi izvori prihoda, uz jačanje saradnje između uprave parka i lokalne zajednice.</p>

7. Koncesijska odobrenja i zakup privremenih objekata

Program objekata privremenog karaktera za Nacionalni park „Prokletije“ još uvijek nije donesen zbog nepostojanja digitalnog katastra, te tokom 2025. godine u ovom Nacionalnom parku nije bilo izdavanja urbanističko-tehničkih uslova zbog nepostojanja pravnih preduslova za to.

S obzirom na to da katastar za ovaj Park još uvijek nije digitalizovan, Javnom preduzeću je otežana kontrola postavljanja i izgradnje privremenih objekata, kao i provjera parcela i pribavljanje podataka u vezi sa nelegalnom gradnjom i drugim nelegalnim aktivnostima.

8. Naučno- istraživačke aktivnosti

U programskoj 2025. godini na prostoru NP Prokletije nijesu sprovedena naučno-istraživačke aktivnosti.

U toku 2025. godine JPNPCG je Agenciji za zaštitu životne sredine dostavilo mišljenje za obavljanje naučno-obrazovnih istraživanja na teritoriji Parka po zahtjevu Masaryk University, Faculty of Scences, Department of Botany and Zoology za sprovođenje istraživanja vaskularnih biljaka, mahovina i lišajeva broj: 05-1482/1 od 03.juna 2025.godine.

9. Finansijska sredstva utrošena za realizaciju programa upravljanja i ostvareni prihodi od naknada za korišćenje dobara

U cilju zaštite i očuvanja prirode, te stvaranja uslova za nesmetano odvijanje prirodnih procesa i održivog korišćenja prirodnih resursa na području nacionalnih parkova Crne Gore, Javno preduzeće teži da obezbijedi uslove za obavljanje neposredne zaštite i nadzora nad zaštićenim područjima, turističku djelatnost uključujući različite sadržaje sportsko-rekreativnog turizma za posjetioce, te promociju prirodnog bogatstva nacionalnih parkova kao destinacije, i druge poslove u skladu sa zakonom, što bi trebalo da doprinese stvaranju jedinstvene ponude na globalnom turističkom tržištu.

Sredstva koja Javno preduzeće za nacionalne parkove Crne Gore ostvari na godišnjem nivou iz sopstvenih prihoda nisu dovoljna za samostalno funkcionisanje i realizaciju tekućih i programskih aktivnosti, te se programske aktivnosti finansiraju uglavnom subvencijama iz državnog budžeta.

Sredstva za rad preduzeća obezbjeđuju se iz:

- budžeta Crne Gore;
- naknada za korišćenje dobara nacionalnih parkova (što je propisano članom 21 Zakona o nacionalnim parkovima);
- donacija;

- kredita;
- drugih izvora u skladu sa zakonom.

Priprema nacрта Godišnjeg finansijskog plana vrši se u okviru stručne službe Javnog preduzeća nakon čega slijedi usvajanje plana od strane Upravnog odbora Javnog preduzeća. Izveštavanje o realizaciji finansijskog plana prema Upravnom odboru vrši se kvartalno. Na kraju kalendarske godine vrši se izrada Završnog računa (bilans stanja, bilans uspjeha, statistički aneks, promjene na kapitalu, tok gotovine, napomene uz finansijske izvještaje). Završni račun usvaja Upravni odbor Javnog preduzeća, a predaje se Poreskoj upravi Crne Gore u skladu sa zakonom.

Prihodi

Odlukom o visini i načinu obračuna i plaćanja naknada za korišćenje dobara nacionalnih parkova definisane su naknade u skladu sa članom 21 Zakona o nacionalnim parkovima, a odnose se na sljedeće:

- ulazak u nacionalni park;
- pružanje usluga posjetiocima (korišćenje vodiča, razgledanje zbirke, korišćenje informativno-edukativnog materijala i dr.);
- ugostiteljske, prodajne, smještajne i infrastrukturne objekte (stalne i privremene);
- iznajmljivanje i/ili korišćenje objekata i prostorija nacionalnog parka;
- korišćenje mineralnih sirovina;
- iznajmljivanje sredstava i opreme za sport i rekreaciju (čamaca, brodova, kajaka, bicikala i dr);
- organizovano posmatranje ptica;
- kampovanje;
- splavarenje i rafting;
- loženje vatre na posebno uređenim mjestima;
- džiping ture;
- parking;
- sportske i kulturne manifestacije;
- korišćenje plaža;
- trafo stanice;
- uspostavljanje zona sanitarne zaštite vodozahvata u sistemima javnog vodosnadbijevanja;
- korišćenje prostora za žičare, uspinjače i ski liftove;
- postavljanje privremenih objekata;
- postavljanje bilborda i reklamnih panoa;
- snimanje igranih i komercijalnih filmova, TV reklama i spotova;
- privredni i sportsko rekreativni ribolov;
- splavarenje i upotrebu plovila u sportsko-rekreativne svrhe;
- korišćenje imena i znaka nacionalnog parka;
- sakupljanje i branje šumskih plodova i gljiva u komercijalne svrhe;
- druge radnje, aktivnosti i djelatnosti u skladu sa zakonom.

U narednoj tabeli prikazani su prihodi NP Prokletije ostvareni u toku 2025. godine. Prihodi od naknada za ulazak u Nacionalni park predstavljaju dominantan izvor prihoda, sa učešćem od 88,47% u ukupnim prihodima organizacione jedinice.

Tabela 19: Prihodi NP Prokletije ostvareni u toku 2025. godine

Elementi	2025. godina
Prihodi od ulaznica	163.821,90
Prihodi od donacija	12.445,98
Ostali prihodi	8.896,24
UKUPNO (€)	185.164,12

Rashodi

Finansijska sredstva Javnog preduzeća troše se u skladu sa zakonom i opštim aktima preduzeća, donijetim odlukama, planovima i programima rada, zaključenim ugovorima i drugim aktima, u cilju izvršavanja obaveza i zadataka iz nadležnosti Javnog preduzeća, a odnose se na:

- investiciona ulaganja (izrada tehničke dokumentacije, elaborati, studije, geodetska snimanja, recenzije, izvođenje radova sa nadzorom);
- troškove tekućeg održavanja opreme, vozila, plovila, objekata i drugih osnovnih sredstava;
- monitoring i praćenje stanja životne sredine;
- ostale poslovne rashode (troškovi struje, vode, telefon, internet, reklama, zakup prostorija, kancelarijski materijal, održavanje higijene i ostali režijski troškovi);
- osnovna sredstva (nabavka opreme, vozila i dr);
- zarade i ostala lična primanja zaposlenih;
- prenesene aktivnosti.

U narednoj tabeli prikazani su rashodi NP Prokletije nastali u toku 2025. godine. Radi obavljanja zajedničkih poslova i objedinjenih funkcija svih nacionalnih parkova, na nivou Javnog preduzeća formirane su službe zajedničkih poslova. Kako se aktivnosti ovih službi obavljaju u korist svih nacionalnih parkova, troškovi službi zajedničkih poslova izraženi su u iznosu koji predstavlja učešće NP Prokletije u ukupnim troškovima nacionalnih parkova. U cilju sveobuhvatnog prikaza ukupnih rashoda, u tabeli su pripadajući rashodi službi zajedničkih poslova zasebno prikazani. Više ostvareni rashodi u odnosu na prihode finansirani su dijelom prihodima NP Durmitor, a dijelom subvencijama iz budžeta koje su odobrene u 2025. godini.

Tabela 20: Rashodi NP Prokletije ostvareni u toku 2025. godine

Elementi	2025. godina
Troškovi ljudskih resursa	372.118,36
Pripadajući troškovi ljudskih resursa SZP	137.606,69
Troškovi režija i održavanja objekata, vozila i plovila	45.880,66
Pripadajući troškovi režija i održavanja objekata, vozila i plovila SZP	40.131,86
Programske aktivnosti	32.763,49
Pripadajući troškovi programskih aktivnosti SZP	8.273,51
UKUPNO (€)	636.774,57

10. Završna razmatranja i preporuke

Programom upravljanja NP Prokletije za 2025. godinu od ukupno 101 planirane aktivnosti, realizovano je 71, dok 30 aktivnosti nije sprovedeno. Program se može ocijeniti kao značajno realizovan, s obzirom da je ostvareno oko 70% aktivnosti.

Grafikon 9: Prikaz stepena realizacije planiranih programskih aktivnosti u NP Prokletije

Napomena: U završnim razmatranjima potrebno je naglasiti da evidentirani broj nerealizovanih aktivnosti ne odražava u potpunosti stvarni obim sprovedenih aktivnosti tokom izvještajnog perioda. Naime, značajan broj mjera je započet i realizovan u značajnom procentu, pri čemu su pojedine aktivnosti sprovedene i preko 50% planiranog obima. Međutim, u skladu sa važećom metodologijom izvještavanja, status „realizovano“ može se dodijeliti isključivo aktivnostima koje

su u potpunosti sprovedene u skladu sa planiranim indikatorima i definisanim ciljevima. Shodno tome, djelimično realizovane aktivnosti formalno su evidentirane kao nerealizovane, što administrativno utiče na ukupan procenat realizacije. Imajući u vidu navedeno, potrebno je sagledati rezultate kroz širi kontekst sprovedenih aktivnosti, uloženi resursa i ostvarenog napretka na terenu.

Realizacija aktivnosti u okviru Strateške oblasti 1: *Istraživanje, praćenje, obnova i unapređenje ekosistema, staništa i vrsta* značajno je doprinijela unapređenju upravljanja i očuvanja prirodnih vrijednosti Nacionalnog parka Prokletije.

Sprovođenjem terenskih aktivnosti i analize postojećih podataka unaprijeđena je informaciona baza o flori i fauni Parka, čime su obezbijeđeni pouzdani podaci o diverzitetu, distribuciji i konzervacijskom statusu vrsta. Poseban značaj ima evidentiranje velikog broja endemskih i međunarodno značajnih biljnih taksona, što dodatno potvrđuje visoku biološku vrijednost ovog područja.

Uspostavljanje početnog (nultog) stanja za pojedine tipove staništa, uključujući potencijalna NATURA 2000 staništa, kao i za ključne grupe organizama (dnevni leptiri, fauna gmizavaca i vodozemaca, ptice grabljivice i slijepi miševi), predstavlja važnu osnovu za dugoročno praćenje promjena i planiranje mjera zaštite. Rezultati monitoringa ukazuju na visok stepen očuvanosti ekosistema, ali i na potrebu kontinuiranog praćenja pojedinih osjetljivih komponenti biodiverziteta. Sprovedene mjere upravljanja šumskim ekosistemima, posebno u kontekstu suzbijanja potkornjaka, doprinijele su unapređenju zdravstvenog stanja šuma i smanjenju rizika od njihovog daljeg širenja. Takođe, aktivnosti sprovedene preko projekta Forest Connect, a koje su se odnosile na revitalizaciju staništa i unapređenju ekoloških koridora doprinijeće funkcionalnoj povezanosti prostora i očuvanju populacija krupnih sisara.

Uvođenje savremenih alata, poput mobilne aplikacije za monitoring ubiranja ljekovitog i jestivog bilja i gljiva, predstavlja značajan korak ka efikasnijem upravljanju prirodnim resursima i boljoj kontroli pritisaka na biodiverzitet.

Ipak, u realizaciji aktivnosti identifikovani su određeni izazovi, uključujući potrebu za daljim unapređenjem metodologije monitoringa pojedinih vrsta i grupa, kao i jačanjem kadrovskih i tehničkih kapaciteta. Posebno je važno unaprijediti sistematsko prikupljanje i obradu podataka kako bi se omogućila njihova puna primjena u upravljačke svrhe.

U narednom periodu preporučuje se:

- nastavak i unapređenje sistematskog monitoringa vrsta i staništa;
- jačanje stručnih i tehničkih kapaciteta za istraživanje biodiverziteta;
- standardizacija metodologija prikupljanja podataka;
- dalji razvoj i integracija baza podataka i GIS sistema;
- sprovođenje ciljanih mjera zaštite za osjetljive i endemske vrste;
- unapređenje saradnje sa naučnim institucijama i lokalnom zajednicom.

Ukupno posmatrano, realizovane aktivnosti dale su značajan doprinos ostvarivanju ciljeva Strateške oblasti 1, kroz unapređenje znanja o biodiverzitetu, očuvanje prirodnih vrijednosti i jačanje osnova za dugoročno održivo upravljanje Nacionalnim parkom Prokletije.

Realizacija aktivnosti u okviru Strateške oblasti 2: *Očuvanje, unapređivanje i promocija kulturno-istorijskih i etnografskih vrijednosti i potencijala* doprinijela je unapređenju zaštite, valorizacije i

promocije kulturne baštine na prostoru Nacionalni park Prokletije. Kroz sistematski istraživački rad na identifikaciji i dokumentovanju nematerijalne kulturne baštine, unaprijeđena je baza znanja o tradicionalnim praksama, zanatima i vještinama lokalnog stanovništva, uz evidentiranje njihovih nosilaca, čime su stvoreni preduslovi za njihovu dugoročnu zaštitu i očuvanje. Poseban doprinos ogleđa se u inventarizaciji tradicionalnih zanata, poput duborezačkog zanata i izrade gusala kao značajnog elementa kulturnog identiteta ovog prostora, kao i u dokumentovanju znanja vezanih za sakupljanje i upotrebu ljekovitog bilja u okviru narodne medicine i fitoterapije. Ove aktivnosti doprinose očuvanju autentičnih znanja i praksi koje imaju značajan potencijal za dalju interpretaciju i integraciju u održive razvojne modele, uključujući turizam i lokalnu ekonomiju. Organizacija promotivnih događaja, poput manifestacije „Dani Nacionalnih parkova“, doprinijela je povećanju vidljivosti kulturno-istorijskog i etnografskog nasljeđa, kao i jačanju saradnje i povjerenja sa lokalnim zajednicama. Prezentacija tradicionalnih proizvoda, zanata i običaja, uključujući karakteristične elemente poput „kućera“ za čobana i ćilima „Granaš“, ukazuje na visok nivo očuvanosti i atraktivnosti nematerijalne baštine ovog područja. Značajan iskorak ostvaren je kroz inicijative za promociju kulturne baštine na nacionalnom nivou, uključujući predlog za izdavanje prigodnih poštanskih markica, pri čemu je prepoznat značaj Redžepagića kula kao reprezentativnog kulturnog dobra. Dodatno, kroz osmišljavanje i realizaciju programa povodom „Dana evropske baštine“, unaprijeđena je interpretacija graditeljskog nasljeđa i omogućeno njegovo približavanje široj javnosti kroz stručno vođene posjete i savremene interpretativne pristupe. Učešće u izradi strateških dokumenata i međunarodnim inicijativama, kao i saradnja sa institucijama iz oblasti kulture, doprinijeli su jačanju institucionalnog okvira za upravljanje kulturnim nasljeđem i njegovu integraciju u šire razvojne politike. Posebno je značajna inicijativa za institucionalno prepoznavanje i zaštitu zbirke kulturnih dobara na lokalnom nivou, čime se doprinosi očuvanju materijalne i nematerijalne baštine.

U narednom periodu preporučuje se:

- nastavak sistematske identifikacije i dokumentovanja nematerijalne kulturne baštine;
- digitalizacija prikupljenih podataka i njihova dostupnost;
- jačanje saradnje sa lokalnim zajednicama i institucijama kulture; razvoj interpretativnih i edukativnih programa zasnovanih na kulturnom nasljeđu;
- institucionalizacija i adekvatna zaštita postojećih zbirki;
- kao i integracija kulturne baštine u turističku ponudu Parka uz očuvanje autentičnosti.

Sveukupno, realizovane aktivnosti dale su značajan doprinos ostvarivanju ciljeva Strateške oblasti 2, kroz unapređenje znanja, očuvanje i promociju kulturno-istorijskih i etnografskih vrijednosti, te jačanje osnova za održivo upravljanje kulturnim nasljeđem u okviru Nacionalni park Prokletije.

Realizacija aktivnosti u okviru Strateške oblasti 3: *Edukacija, interpretacija prirodnih i kulturnih vrijednosti parka i razvoj turizma orijentisanog ka prirodi* doprinijela je značajnom unapređenju edukativne i interpretativne funkcije Nacionalni park Prokletije, kao i jačanju njegove uloge u promociji održivog turizma i odgovornog odnosa prema prirodi. Kroz kontinuirano sprovođenje edukativnih programa unaprijeđen je nivo znanja i svijesti različitih ciljnih grupa, posebno djece i mladih, o značaju očuvanja biodiverziteta i kulturnih vrijednosti ovog zaštićenog područja. Poseban doprinos ogleđa se u realizaciji raznovrsnih edukativnih aktivnosti, uključujući radionice,

terensku nastavu, tematske časove i međunarodne studijske posjete, čime je omogućeno iskustveno učenje i direktan kontakt sa prirodom. Obilježavanje značajnih ekoloških datuma dodatno je doprinijelo popularizaciji tema zaštite prirode, dok je saradnja sa obrazovnim institucijama i lokalnim partnerima osnažila participativni pristup u edukaciji i interpretaciji. Unapređenje interpretacije prirodnih i kulturnih vrijednosti ostvareno je kroz organizaciju interpretativnih obilazaka i razvoj novih sadržaja, uključujući inicijative za uspostavljanje edukativnih staza. Istovremeno, međunarodne aktivnosti i razmjena znanja kroz programe poput ljetnjih škola doprinijele su jačanju kapaciteta i prepoznatljivosti Parka u regionalnom i evropskom kontekstu. Značajan napredak ostvaren je u oblasti promocije, kroz intenzivnu i kontinuiranu komunikaciju sa javnošću putem tradicionalnih i digitalnih kanala. Rast prisutnosti na društvenim mrežama, povećana interakcija sa pratiocima i razvoj promotivnih kampanja doprinijeli su jačanju imidža Parka i njegovoj vidljivosti kao destinacije za aktivni i edukativni turizam. Posebno se izdvaja uspješna realizacija kampanja, saradnja sa partnerima i učešće na manifestacijama i turističkim događajima, čime je dodatno afirmisana turistička ponuda Parka. Razvoj turističkih proizvoda zasnovanih na prirodi unaprijeđen je kroz organizaciju planinarskih, pješačkih i zimskih aktivnosti, kao i kroz promociju specifičnih lokaliteta i staza. Ove aktivnosti doprinose diverzifikaciji ponude i privlačenju različitih kategorija posjetilaca, uz istovremeno očuvanje prirodnih vrijednosti.

U narednom periodu preporučuje se:

- dalji razvoj i diversifikacija edukativnih i interpretativnih programa;
- jačanje interpretativne infrastrukture i kapaciteta; integracija digitalnih alata u edukaciju i promociju;
- razvoj održivih turističkih proizvoda zasnovanih na prirodi i kulturnom nasljeđu;
- kao i unapređenje saradnje sa lokalnim zajednicama, obrazovnim institucijama i međunarodnim partnerima.
- poseban fokus treba usmjeriti na balans između promocije i očuvanja, kroz primjenu principa održivog upravljanja posjećivanjem.

Sveukupno, realizovane aktivnosti dale su značajan doprinos ostvarivanju ciljeva Strateške oblasti 3, kroz unapređenje edukacije, interpretacije i promocije, te razvoj održivog turizma, čime se Nacionalni park Prokletije pozicionira kao značajna destinacija za učenje, istraživanje i boravak u prirodi.

Realizacija aktivnosti u okviru Strateške oblasti 4: *Turizam zasnovan na aktivnom odmoru u prirodi* doprinijela je unapređenju turističke infrastrukture, dostupnosti i ukupne atraktivnosti Nacionalni park Prokletije kao destinacije za aktivni boravak u prirodi. Kroz aktivnosti uređenja, markacije i analize stanja planinarskih i biciklističkih staza, stvoreni su važni preduslovi za unapređenje bezbjednosti, orijentacije i kvaliteta kretanja posjetilaca, kao i za dalju valorizaciju prostora Parka. Poseban doprinos ogleda se u unapređenju prohodnosti i funkcionalnosti pojedinih staza, poput katunske staze „Dolina vukova“, čime je povećana dostupnost prirodnih lokaliteta i unaprijeđeno iskustvo posjetilaca. Istovremeno, sprovedene analize i pripreme aktivnosti za druge staze ukazuju na sistemski pristup planiranju turističke infrastrukture, uz potrebu za daljim jačanjem institucionalne saradnje i obezbjeđivanjem potrebnih saglasnosti za realizaciju planiranih intervencija. Značajan segment aktivnosti odnosi se na unapređenje

upravljanja posjetiocima, kroz prikupljanje i analizu podataka o njihovim navikama, potrebama i očekivanjima. Dobijeni rezultati ukazuju na rast interesovanja za aktivni turizam, posebno planinarenje, ali i na povećano prisustvo rekreativnih posjetilaca, što zahtijeva prilagođavanje ponude različitim ciljnim grupama. Istovremeno, identifikovani negativni uticaji na pojedinim lokalitetima ukazuju na potrebu za dodatnim mjerama kontrole, edukacije i regulacije kretanja posjetilaca. Uvođenje principa odgovornog ponašanja kroz „Leave No Trace“ pristup predstavlja značajan korak ka smanjenju negativnih uticaja i očuvanju prirodnih vrijednosti Parka. Takođe, razvoj organizovanih programa obilazaka i izrada interpretativnih vodiča doprinose unapređenju turističke ponude i kvalitetnijem upravljanju posjećivanjem.

U narednom periodu preporučuje se:

- nastavak ulaganja u razvoj i održavanje turističke infrastrukture, posebno planinarskih i biciklističkih staza;
- ubrzavanje procedura za dobijanje potrebnih saglasnosti; jačanje saradnje sa planinarskim, biciklističkim i spasilačkim organizacijama;
- unapređenje sistema upravljanja posjetiocima kroz digitalne alate i kontinuirani monitoring;
- kao i dalja promocija odgovornog ponašanja i održivog korišćenja prostora. Poseban fokus treba usmjeriti na zaštitu najopterećenijih lokaliteta i balans između turističkog razvoja i očuvanja prirodnih vrijednosti.

Sveukupno, realizovane aktivnosti dale su značajan doprinos ostvarivanju ciljeva Strateške oblasti 4, kroz unapređenje turističke infrastrukture, razvoj ponude aktivnog odmora i jačanje sistema upravljanja posjetiocima, čime se Nacionalni park Prokletije dodatno afirmiše kao prepoznatljiva destinacija za održivi i aktivni turizam

U okviru Strateške oblasti 5: *Saradnja sa nacionalnim i međunarodnim organizacijama i institucijama i lokalnim zajednicama*, u izvještajnom periodu ostvareni su značajni rezultati u oblasti saradnje sa nacionalnim i međunarodnim organizacijama, institucijama i lokalnim zajednicama. NP Prokletije je prepoznat kao pouzdan partner, što se ogleda u povećanom broju zajedničkih inicijativa, projekata i projektnih aplikacija, kao i u intenziviranju saradnje sa relevantnim međunarodnim organizacijama.

Na području NP Prokletije se od juna 2024. godine sprovodi projekat ForestConnect, koji je unaprijedio znanja i metode upravljanja krupnim zvijerima i njihovim staništima u kontekstu klimatskih promjena. Razvijene su metode za oporavak staništa nakon požara i dejstva potkornjaka, unaprijeđena otpornost staništa i dostupnost hrane, čime se doprinosi smanjenju konflikata između lokalnih zajednica i divljih životinja, kao i unaprijeđene metode monitoringa. Rezultati projekta uključuju i akcione planove i smjernice za buduće upravljanje, u skladu sa međunarodnim standardima.

U oblasti zaštite i očuvanja prirode, projekat „Zaštita i očuvanje prirodnih vrijednosti nacionalnih parkova kroz unapređenje službe fizičke zaštite“ doprinio je jačanju kapaciteta za nadzor i kontrolu na terenu. Nabavkom savremene opreme unaprijeđeno je praćenje stanja biodiverziteta i efikasnije evidentiranje nepravilnosti, dok je kroz obuku zaposlenih osigurana njena pravilna primjena.

Poseban iskorak ostvaren je kroz uključivanje u međunarodne projekte i inicijative, koje su omogućile razmjenu znanja, unapređenje upravljačkih praksi i jačanje institucionalnih kapaciteta.

Također, saradnja sa lokalnim zajednicama dodatno je osnažena kroz zajedničke aktivnosti, čime se doprinosi boljoj integraciji zaštite prirode i lokalnog razvoja.

Istovremeno, kontinuirana saradnja sa različitim partnerima doprinijela je većoj vidljivosti nacionalnih parkova na nacionalnom i međunarodnom nivou, kao i njihovom pozicioniranju u okviru relevantnih mreža i inicijativa.

Međutim, i dalje postoji potreba za daljim unapređenjem koordinacije i sistematičnijim pristupom razvoju partnerstava, kako bi se u potpunosti iskoristili potencijali saradnje, posebno u kontekstu povlačenja sredstava iz međunarodnih fondova i jačanja uloge lokalnih zajednica u procesima upravljanja.

U narednom periodu preporučuje se:

- nastaviti i intenzivirati saradnju sa međunarodnim organizacijama kroz aktivno učešće u projektima i inicijativama.
- jačati partnerstva sa nacionalnim institucijama u cilju koordinisanog djelovanja i efikasnijeg upravljanja zaštićenim područjima.
- unaprijediti uključivanje lokalnih zajednica kroz participativne modele saradnje i zajedničke razvojne inicijative.
- povećati kapacitete za pripremu i implementaciju međunarodnih projekata, posebno u dijelu pristupa fondovima EU i drugim donatorskim programima.
- razvijati mehanizme za sistemsko praćenje i evaluaciju saradnje i njenih efekata.

Saradnja sa nacionalnim i međunarodnim partnerima predstavlja ključan segment daljeg razvoja i unapređenja upravljanja nacionalnim parkovima. Njeno kontinuirano jačanje doprinosi ne samo unapređenju zaštite prirodnih vrijednosti, već i razvoju održivih modela upravljanja, jačanju kapaciteta i boljoj integraciji parkova u šire društvene i međunarodne tokove.

Nerealizovane aktivnosti nijesu sprovedene uslijed kombinacije objektivnih okolnosti: kašnjenja prethodnih zadataka i ne održane obuke, nedostatka sistematizovanih radnih mjesta i angažovanja stručnjaka, izostanka inicijativa nadležnih institucija, ograničenih finansijskih sredstava i administrativnih procedura (saglasnosti, javne nabavke, Program objekata privremenih karaktera). Dodatno, realizacija pojedinih aktivnosti zavisila je od dostupnosti eksternih projekata, EU poziva i obuka, koji tokom izvještajnog perioda nijesu bili dostupni. Uprkos navedenim izazovima, ostvareni rezultati ukazuju na solidan nivo realizacije, a kroz saradnju sa relevantnim institucijama i apliciranje na projekte stvoreni su preduslovi da se preostale aktivnosti sprovedu u narednom periodu.

U narednom periodu potrebno je:

- Institucionalizovati i formalizovati socio-ekonomske forume;
- Intenzivirati aktivnosti na sanaciji i revitalizaciji šuma napadnutih potkornjakom od 2023. Godine;
- Aplicirati na projekte koji će unaprijediti zaštitu i održivi razvoj Parka i ojačati saradnju sa lokalnim stanovništvom kroz poboljšanje uslova na katunima;
- Izraditi Studiju kapaciteta nosivosti za najposjećenije lokalitete u Parku;
- Razviti interpretativne i turističke programe obilaska Parka i oformiti edukativne staze;

- Izvršiti popravku i adaptaciju postojećeg i izvršiti nabavku novog mobiljara (klupe, stolovi, nadstrešnice, korpe za otpatke);
- Postaviti glavne, najavne i informativne table i smjerokaze ka i u Parku
- Izvršiti popravku - adaptaciju nekategorisanih puteva koji prolaze kroz Park;
- Izvršiti rekonstrukciju karaule u Gradinama;
- Na nivou JPNPCG potrebno je unaprijediti stručni kapacitet Službe za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
- Uspostavljanje digitalnog katastra na prostoru Parka;
- Raditi na mjerama, radnjama i aktivnostima definisanim Akcionim planom za sukcesivno uklanjanje suvih stabala zaraženih potkornjakom;
- Definirati i urediti kamp prostor i parking prostor;
- Izraditi - postaviti naplatne kućice na 2 lokacije i
- Izvršiti obilježavanje granica Parka.

11. Tabelarni prikaz ciljeva i aktivnosti Programa

PROGRAM UPRAVLJANJA ZA 2025. GODINU – DINAMIKA I REALIZACIJA

STRATEŠKA OBLAST 1: ISTRAŽIVANJE, PRAĆENJE, OBNOVA I UNAPRJEĐENJE EKOSISTEMA, STANIŠTA I VRSTA	
Cilj 1.1.	Unapređenje informacione baze podataka o flori nacionalnog Parka kroz literaturni i terenski rad , softverska nadogradnja i stručno usavršavanje saradnika
Indikator cilja: Funkcionalna baza podataka o flori unaprijeđena (kvalitativno i kvantitativno) sa brojem novih unosa u odnosu na prethodni planski period	
Aktivnost 1.1.4	Izvršiti analizu literaturnih i terenskih podataka unijetih u bazu
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o analizi i reviziji podataka o flori sa akcentom na prioritetne vrste</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Izvršiće se analiza literaturnih i terenskih podataka, koji su se kontinuirano unosili u bazu i nomenklaturno usklađivali, i time obezbijediti podaci značajni za sagledavanje stanja florističkog diverziteta NP Prokletije, po osnovu brojnosti, zastupljenosti, distribucije, konzervacijskog statusa, sa akcentom na nacionalno značajne vrste (endemi, zakonom zaštićene) i međunarodno značajne vrste i njihova staništa (IUCN Crvene liste, Bernska konvencija, EU Habitat direktiva, IPA, CITES). Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj

<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€
Aktivnost 1.1.5	Uraditi karte distribucije za prioritetne vrste
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj mapa distribucije prioritetnih vrsta</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Primjenom Qgis i Google earth programa izradiće se mape distribucije za odabrane rijetke taksone, od nacionalnog i/ili međunarodnog značaja. Prioritet 2
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€
Cilj 1.2	Utvrđeno nulto stanje povremenih kraških jezera (turloga) i zapadnobalkanskih alpijskih tresava (Narthecion scardici) potencijalnih NATURA 2000 staništa
Indikator cilja: Broj kartiranih potencijalnih NATURA 2000 staništa i definisano stanje dijagnostičkih vrsta	
Aktivnost 1.2.1	Kartirati stanišni tip *3180 Povremena kraška jezera (turlozi) na prostoru Ropojanskog jezera
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Urađene mape distribucije za stanišni tip *3180</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Identifikacija staništa će se raditi u skladu sa Priručnikom za identifikaciju tipova staništa Crne Gore od značaja za Evropsku Uniju. Biće određene: dijagnostičke vrste, njihova pokrovnost, pratilice i reprezentativnost. Dobiće se podaci za monitoring i prema potrebi sprovesti mjere za sprječavanje vegetacijske sukcesije. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	167,30€ Budžet CG
Aktivnost 1.2.2	Izraditi analizu stanja dijagnostičkih vrsta na stanišnom tipu *3180
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o stanju dijagnostičkih vrsta za stanišni tip *3180</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Uspostaviće se monitoring dijagnostičkih vrsta u svrhu očuvanja povoljnih stanišnih uslova za ciljne i ostale značajne vrste habitata. Na osnovu rezultata monitoringa uradiće se analiza stanja. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj

Napomena	Aktivnost će se realizovati u okviru 1.2.1.
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	255,64€ Budžet CG
Aktivnost 1.2.4	Izraditi analizu stanja dijagnostičkih vrsta na stanišnom tipu *7250
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o stanju dijagnostičkih vrsta za stanišni tip *7250</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Nastaviće se monitoring dijagnostičkih vrsta u svrhu očuvanja povoljnih stanišnih uslova za ciljne i ostale značajne vrste habitata. Na osnovu rezultata monitoringa uradiće se analiza stanja. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	159,37€ Budžet CG
Cilj 1.3	Unaprijeđen sistem kontrole ubiranje divlje flore u komercijalne svrhe
Indikator cilja: Broj evidentiranih kontrolisanih kontrola kroz aplikaciju	
Aktivnost 1.3.3	Kontrolisati stanje na terenu i unositi terenske podatke u bazu podataka
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o stanju sa mapom staništa koja su pod pritiskom</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Izvršiće se analiza podataka sa terena, unijetih u Exel bazu, i mapirati staništa koja su pod pritiskom ubiranja divlje flore u komercijalne svrhe. Prioritet 1
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Mobilna aplikacija izrađena ali nije održana obuka za nadzornike za korišćenje mobilne aplikacije. Sa obukom se kasnilo zbog izrade aplikacije
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba fizičke zaštite NP
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€
Aktivnost 1.3.4	Izvršiti analizu stanja i mapirati staništa na kojima je vršeno ubiranje
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o stanju sa mapom staništa koja su pod pritiskom</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Izvršiće se analiza podataka sa terena, unijetih u Exel bazu, i mapirati staništa koja su pod pritiskom ubiranja divlje flore u komercijalne svrhe. Prioritet 1
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Aktivnost je zavisila od realizacije 1.3.1., 1.3.2. i <u>1.3.3. PU NP Prokletije za 2021-2025.</u> Godine pomenute aktivnosti su kasnile sa realizacijom te ova aktivnost zbog toga nije mogla biti realizovana

Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba fizičke zaštite NP
Troškovi realizacije i izvori finansiranja	0,00€
Cilj 1.4	Očuvani šumski ekosistemi
Indikator cilja: Šumski ekosistemi bez negativnih pritisaka	
Aktivnost 1.4.1	Pratiti zdravstveno stanje šumskih ekosistema na odabranim bioindikatorskim tačkama
Indikator aktivnosti	Izveštaj o sprovedenom monitoringu na mreži bioindikacijskih tačaka. Izveštaj o stanju „tagovanih” stabala.
Opis aktivnosti i njen prioritet	Na utvrđenim bioindikacijskim tačkama izvršiće se prikupljanje podataka o opštem zdravstvenom stanju šumskih ekosistema. Izvršiće se postavljanje i praćenje stanja „tagovanih” stabla u dvije prostorne jedinice na prostoru PC Babino polje – Treskavac. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj Služba fizičke zaštite NP
Troškovi realizacije i izvori finansiranja	350,00€ Budžet CG
Aktivnost 1.4.2	Sprovesti monitoring dendrometriskih i ekoloških aspekata šumskih ekosistema
Indikator aktivnosti	Izveštaj o sprovedenom monitoringu dendrometriskih i ekoloških aspekata
Opis aktivnosti i njen prioritet	Izvršiće se prikupljanje podataka o zdravstvenom stanju šumskih ekosistema. Podaci će se prikupljati sa područja na kojima su evidentirane ili primijećene određene promjene u šumskim ekosistemima. Postavljanje feromona i feromonskih klopki u cilju suzbijanja i monitoringa štetnih vrsta potkrnjaka. Napraviće se presjek opšteg zdravstvenog stanja stabala koja nisu „tagovana” i „tagovanih” stabala. Prioritet 2
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj Služba fizičke zaštite NP
Troškovi realizacije i izvori finansiranja	5860,00€ Budžet CG
Aktivnost 1.4.3	Sprovesti sanitarno-higijenske aktivnosti
Indikator aktivnosti	Količina doznačene drvne mase u šumskim ekosistemima

Opis aktivnosti i njen prioritet	Izvršice se uklanjanje stabala u cilju zaštite i unapređenja sanitarno-higijenske funkcije šuma. Aktivnosti će se sprovesti na osnovu izvještaja Službe zaštite, nakon čega će stručna služba provjeriti stanje i preduzeti dalje mjere. Aktivnosti sječe i transporta realizovaće se na osnovu Zakona o šumama i drugih unutrašnjih akata JPNPCG.
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj Služba fizičke zaštite NP
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	635,00€ Budžet CG
Aktivnost 1.4.4	Sprovesti mjere zaštite od požara
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izvršena nabavka protiv-požarne opreme u skladu sa Planom zaštite i spašavanja</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Nabavka protivpožarne opreme je većinski izvršena tokom 2024. Nabaviće se dodatni broj naprtnjača.
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Planirana aktivnost nije realizovana uslijed nedostatka finansijskih sredstava, koja su planirana u vidu donacija. Shodno tome, nije pokrenut postupak javne nabavke potrebne opreme niti su preduzimane mjere u vezi sa sprovođenjem tenderske procedure.
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj Služba fizičke zaštite NP
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€
Aktivnost 1.4.5	Izraditi interaktivnu bazu podataka o stanju šumskih ekosistema
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izrađena interaktivna baza. Broj unijetih podataka u bazu</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Uspostaviće se prostorna baza podataka (GIS) za potrebe prikupljanja i analize terenskih i drugih podataka. Terenski podaci će se prikupljati specijalizovanim GPS uređajem.
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj Služba fizičke zaštite NP
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€
Cilj 1.5	Utvrđeno nulto stanje dnevnih leptira
Indikator cilja: Ček lista dnevnih leptira na području Parka	
Aktivnost 1.5.1.	Istražiti i dopuniti literaturne podatke o fauni Lepidoptera
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj unesenih podataka u bazi</i>
Opis aktivnosti i	Istraživanje literaturnih podataka o prisutnosti Lepidoptera, kao i

njen prioritet	dopunjavanje liste monitoringom. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€
Aktivnost 1.5.2	Odrediti nultu stanje dnevnih leptira na području Parka
<i>Indikator aktivnosti</i>	Izveštaj o nultom stanju dnevnih leptira
Opis aktivnosti i njen prioritet	Realizovaće se terenska istraživanja u cilju određivanja nultog stanja dnevnih leptira na području Parka, sa posebnim osvrtom na zakonom zaštićene i Natura 2000 vrste. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	230,00€ Budžet CG
Cilj 1.6	Inventarizacija vodozemaca i gmizavaca
Indikator cilja: Ček lista vodozemaca i gmizavaca na području Parka	
Aktivnost 1.6.1	Istražiti i sakupiti literaturne podatke o fauni vodozemaca i gmizavaca
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj unesenih podataka u bazi</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Istraživanje literature i sakupljanje podataka o prethodnim istraživanjima faune vodozemaca i gmizavaca. Prioritet 1
Stepen realizacija	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€
Aktivnost 1.6.2	Odrediti distribuciju vodozemaca i gmizavaca na području Parka
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o nultom stanju</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Realizovaće se terenska istraživanja u cilju inverterizacije faune vodozemaca i gmizavaca sa posebnim osvrtom na zakonom zaštićene i Natura vrste. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj

<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	170,00€ Budžet CG
Cilj 1.7	Utvrđeno kvantitativno i kvalitativno stanje vrsta ptica grabljivica
Indikator cilja: Izrađena lista vrsta ptica grabljivica i njihova brojnost u Parku	
Aktivnost 1.7.1	Generisati literaturne i terenske podatke o prisutnosti i stanju ptica grabljivica
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj unesenih podataka u bazi</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Istražiti i sakupiti literature podatke o fauni ptica grabljivica. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€
Aktivnost 1.7.2	Vršiti monitoring najznačajnijih vrsta grabljivica
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o sprovedenom monitoringu</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Izradiće se protokol monitoring za najznačajnije vrste dnevnih grabljivica i u skladu sa protokolom sprovesti monitoring. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	270,00€ Budžet CG
Cilj 1.8	Očuvane populacije slijepih miševa
Indikator cilja: Broj istraženih objekata važnih za očuvanje kolonija slijepih miševa i sprovedene mjere zaštite ugroženih kolonija	
Aktivnost 1.8.2	Istražiti rasprostranjenost i utvrditi važna područja za očuvanje slijepih miševa
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izrađene mape distribucije vrsta i njihovih skloništa</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Sprovešće se terenska istraživanja upotrebom ultrazvučnih detektora i nevidljivih mreža u cilju prikupljanja podataka o aktivnosti i distribuciji vrsta slijepih miševa. Na osnovu prikupljenih podataka izvršiće se kartiranje distribucije i njihovih skloništa. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	250,00€ Budžet CG

Aktivnost 1.8.3	Utvrđiti faktore ugrožavanja i po potrebi sprovesti mjere očuvanja kolonija slijepih miševa
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Definirani faktori ugrožavanja i broj zaštićenih skloništa</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Na osnovu prethodno prikupljenih podataka izvršiće se analiza faktora ugrožavanja i definisaće se adekvatne mjere konzervacije. Prioritet 1
Status realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€
Cilj 1.9	Utvrđeno stanje vrsta iz porodice kuna
Indikator cilja: Izrađena lista prisutnih vrsta sa mapom distribucije i ocjenom stanja populacija	
Aktivnost 1.9.2.	Monitoring stanja vrsta iz porodice kuna
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj monitoringa o stanju vrsta iz porodice kuna</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Izvršiće se terenska istraživanja sa ciljem prikupljanja podataka o prisutnosti i aktivnosti vrsta iz porodice kuna. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	220,00€ Budžet CG
Aktivnost 1.9.3.	Izvršiti kartiranje potencijalnih staništa porodica kuna
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izrađene mape distribucije potencijalnih staništa</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Na osnovu prikupljenih terenskih istraživanja izradiće se lista prisutnih vrsta iz porodice kuna i kartirati njihova staništa. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€
Cilj 1.10	Utvrđeni koridori krupnih sisara
Indikator cilja: Identifikovani koridori za krupne sisare na prostoru Parka sa mapom distribucije	
Aktivnost 1.10.4	Sprovesti monitoring krupnih sisara
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o sprovedenom monitoringu i mapirani koridori</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Primjenom kamera-zamki i registrovanjem tragova prisutnosti utvrdiće se distribucija i aktivnost krupnih sisara na području parka. Preko

	projekta "Forest Connect" planirano je markiranje jedne jedinke mrkog medvjeda u cilju definisanja značajnih koridora. Prioritet 1
Vrijeme realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba za projekte i međunarodnu saradnju
Napomena	Dio troškova koji se odnose na realizaciju Forest Connecta projekta doniraće se iz sredstava koja se obezbjeđuju iz projekta i to 6.000,00€
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	400,00€ donacija
Cilj 1.11	Obezbjeđena prihrana za krupne sisare tokom zimskih mjeseci
Indikator cilja: Uspostavljena funkcionalna hranilišta	
Aktivnost 1.11.1	Vršiti prihranu krupnih sisara tokom zimskih mjeseci na hranilištima
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Količina utrošene hrane i soli</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Na teritoriji Parkova će se obnavljati i održavati hranilišta za krupne sisare. Vršiće se prihrana sisara i jarebica na prostoru Parka.
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Prihrana divljih životinja je na apel Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove obustavljena zbog rizika širenje afričke kuge svinja.
Odgovornost	Direktor Parka; Služba ambijentalne higijene
Napomena	Aktivnost će se realizovati ukoliko Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove procjeni da je prihrana bezbjedna (prihrana je na apel Uprave trenutno obustavljena zbog rizika širenja afričke svinjske kuge).
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€
Aktivnost 1.11.2	Izgraditi nova hranilišta i solila
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izgrađena 6 hranilišta i solila</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Izgradiće se 6 hranilišta i solila na lokalitetima: Babino Polje dva, Hridska krivina dva, i dva na ulaz u Hrid.
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Prihrana divljih životinja je na apel Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove obustavljena zbog rizika širenje afričke kuge svinja.
Odgovornost	Direktor Parka; Služba ambijentalne higijene
Napomena	Od realizacije aktivnosti se odustalo iz razloga šta što su sve aktivnosti na prihrani obustavljena zbog rizika širenja afričke svinjske kuge
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€

Cilj 1.12	Zaštita i održivo korišćenje vodenih resursa
Indikator cilja: Ekološki kvalitet vode je na zadovoljavajućem nivou	
Aktivnost 1.12.1	Monitoring hidroloških objekata
<i>Indikator aktivnosti</i>	Ispitan kvalitet vode Hridskog jezera, obezbijeđena dugoročna zaštita i održivo korišćenje
Opis aktivnosti i njen prioritet	U saradnji sa Zavodom za hidrometeorologiju i seizmologiju i Upravom za vode, vršice se monitoring hidroloških objekata u skladu sa važećom Zakonskom regulativom. Prioritet 1
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju nije vršio monitoring u ovom Parku
Odgovornost	Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju; Uprava za vode; Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, direktor Parka
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€

STRATEŠKA OBLAST 2: OČUVANJE, UNAPREĐIVANJE I PROMOCIJA KULTURNO-ISTORIJSKIH I ETNOGRAFSKIH VRIJEDNOSTI I POTENCIJALA

Cilj 2.1	Očuvana materijalna kulturna baština
Indikator cilja: Broj Istraženih i valorizovanih elemenata materijalne kulturne baštine Parka	
Aktivnost 2.1.2	Inicirati i učestvovati u projektima istraživanja, sprovođenja mjera zaštite i prezentovanja kulturnog nasljeđa, koje implementiraju nadležne institucije
<i>Indikator aktivnosti</i>	Broj realizovanih projekata i sprovedenih mjera zaštite
Opis aktivnosti i njen prioritet	Sa stručnim timom Centra za konzervaciju i arheologiju Crne Gore obaviće se arheološko rekognosciranje potencijalnih arheoloških lokaliteta na prostoru Parka i užeg okruženja, kao prva faza budućih detaljnih istraživanja i iskopavanja. Prioritet 2
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nije angažovan ekspert za materijalno kulturno nasleđe
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Napomena	U Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj nije sistematizovano radno mjesto stručnog saradnika za materijalno kulturno nasljeđe. S tim u vezi angažovaće se ekspert kako bi se realizovale programske aktivnosti koje se odnose na ciljeve 2.1 i 2.2
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€
Aktivnost 2.1.3	Pokretati inicijative za uspostavljanje zaštite kulturnih dobara
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj pokrenutih inicijativa. Broj zaštićenih kulturnih dobara</i>

Opis aktivnosti i njen prioritet	Relevantnim institucijama uputiće se inicijativa za uspostavljanje zaštite kulturnog dobra, na osnovu istraživačkih nalaza, osobenosti i značaja koje ima to kulturno dobro. Prioritet 1
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nije angažovan ekspert za materijalno kulturno nasleđe
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, direktor JPNPCG
Napomena	U Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj nije sistematizovano radno mjesto stručnog saradnika za materijalno kulturno nasleđe. S tim u vezi angažovaće se ekspert kako bi se realizovale programske aktivnosti koje se odnose na ciljeve 2.1 i 2.2
Troškovi realizacije i izvori finansiranja	0,00€
Cilj 2.2	Prezentacija materijalne kulturne baštine Parka
Indikator cilja: Broj promovisanih i prezentovanih elemenata materijalne kulturna baština Parka	
Aktivnost 2.2.1	Prikupljati starije fotografije i razglednice iz plavsko-gusinjske regije u elektronskoj formi, od institucija i pojedinaca koji ih posjeduju
Indikator aktivnosti	Broj digitalizovanih elemenata
Opis aktivnosti i njen prioritet	Prikupiće se starija foto građa i razglednice iz plavsko-gusinjskog kraja u digitalnoj formi. Prioritet 1
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nije angažovan ekspert za materijalno kulturno nasleđe
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Napomena	U Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj nije sistematizovano radno mjesto stručnog saradnika za materijalno kulturno nasleđe. S tim u vezi angažovaće se ekspert kako bi se realizovale programske aktivnosti koje se odnose na ciljeve 2.1 i 2.2
Troškovi realizacije i izvori finansiranja	0,00€
Aktivnost 2.2.2	Formirati elektronsku bazu umjetničkih radova sa motivima plavsko-gusinjske regije akademskih likovnih stvaralaca
Indikator aktivnosti	Broj digitalizovanih elemenata
Opis aktivnosti i njen prioritet	Prikupiće se umjetnički radovi sa motivima plavsko-gusinjske regije akademskih likovnih stvaralaca u digitalnoj formi i formirati digitalna baza podataka. Prioritet 3
Stepen realizacije	Nerealizovano

Razlog ne realizacije	Nije angažovan ekspert za materijalno kulturno nasleđe
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Napomena	U Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj nije sistematizovano radno mjesto stručnog saradnika za materijalno kulturno nasljeđe. S tim u vezi angažovaće se ekspert kako bi se realizovale programske aktivnosti koje se odnose na ciljeve 2.1 i 2.2
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€
Aktivnost 2.2.3	Organizovati tematske izložbe povodom značajnih datuma
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj organizovanih tematskih izložbi</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Organizovaće se tematske izložbe povodom značajnih datuma, na prijedlog angažovanog eksperta za materijalnu kulturnu baštinu. Prioritet 3
Status realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nije angažovan ekspert za materijalno kulturno nasleđe
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, direktor JNPCG
Napomena	U Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj nije sistematizovano radno mjesto stručnog saradnika za materijalno kulturno nasljeđe. S tim u vezi angažovaće se ekspert kako bi se realizovale programske aktivnosti koje se odnose na ciljeve 2.1 i 2.2
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€
Cilj 2.3	Zaštita i prezentacija nematerijalne kulturne baštine
Indikator cilja: Broj zaštićenih, valorizovanih i promovisanih elemenata nematerijalne kulturne baštine	
Aktivnost 2.3.1	Inventarisati nematerijalnu kulturnu baštinu Parka
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj popisanih elemenata nematerijalne kulturne baštine</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Markiranje NKN, gdje bi prikupljena dokumentacija bila iskorišćena za potrebe upisa novog elementa u Nacionalni registar nematerijalnog kulturnog nasljeđa Crne Gore Prioritet 1
Status realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	283,37€ Budžet CG
Aktivnost 2.3.2	Prikupiti podatke od nosilaca nematerijalnih kulturnih dobara
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj nosilaca nematerijalnih kulturnih dobara</i>

Opis aktivnosti i njen prioritet	Tokom istraživačkog rada prikupiće se podaci od pojedinaca koji čuvaju običajnu praksu znanja i vještine, koji se manifestuju kroz kontinuitet živog nasljeđa Prioritet 1
Status realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	200,00€ Budžet CG
Aktivnost 2.3.3	Popunjavati upitnike za identifikaciju elemenata nematerijalnog kulturnog nasljeđa
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj popunjenih upitnika</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Izvršiće se popunjavanje obrazaca u vidu Upitnika za svaki evidentirani element NKN Prioritet 1
Status realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	107,70€ Budžet CG
Aktivnost 2.3.4	Inicirati ka Upravi za zaštitu kulturnih dobara uspostavljanje zaštite, na osnovu istraživačkih nalaza, zaštitu nematerijalnog kulturnog dobra
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj inicijativa i broj zaštićenih elemenata nematerijalnog kulturnog dobra</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Relevantnim institucijama uputiće se inicijative za uspostavljanje zaštite elementa nematerijalnog kulturnog dobra, na osnovu istraživačkih nalaza , osobenosti i značaja koje ima to nematerijalno dobro Prioritet 2
Status realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Na osnovu stručne procjene, nijedan element nije iniciran za upis u Registar zaštite, jer nije imao značaj i vrijednost kojoj podliježe ovaj vid zaštite
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	105,41€ Budžet CG
Aktivnost 2.3.5	Organizovati manifestacije i učestvovati na sajmovima, izložbama i kulturno-umjetničkim programima koji se oslanjaju na etnografsko nasljeđe
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj organizovanih manifestacija i tematskih sajmova</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Unaprijediti NKN kroz osmišljavanje i realizovanje manifestacija od posebnog značaja za Park, kao i sajmova i izložbi i kulturno-

	umjetničkih programa
Status realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
Troškovi realizacije i izvori finansiranja	480,00€ Budžet CG
Aktivnost 2.3.6	Učestvovati u projektima zaštite i valorizacije nematerijalne kulturne baštine pod pokroviteljstvom relevantnih institucija (Ministarstvo kulture i medija, Uprava za zaštitu kulturnih dobara, CANU i dr.)
Indikator aktivnosti	Broj realizovanih projekata zaštite i valorizacije NKN
Opis aktivnosti i njen prioritet	U skladu sa usvojenim programskim aktivnostima institucija oblasti i zaštite kulturnog nasljeđa, iniciraće se projektne aktivnosti na zaštiti i valorizaciji nematerijalne kulturne baštine Prioritet 2
Status realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nadležne institucije iz oblasti kulturnog nasljeđa ove godine nisu inicirale nijedan program kojima bi se inkorporirale naše aktivnosti,
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam, Institucije iz oblasti zaštite kulturnog nasljeđa, Ministarstvo kulture i medija, Uprava za zaštitu kulturnih dobara, CANU i dr.
Napomena	Finansijsko učešće JPNPCG zavisi od odobrenih projekata relevantnih institucija, pa se sredstva JPNPCG ne mogu sada projektovati
Troškovi realizacije i izvori finansiranja	0,00€
Aktivnost 2.3.7	Pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture i medija kreirati programe za obilježavanje „Dana evropske baštine“
Indikator aktivnosti	Realizovan program „Dani evropske baštine“
Opis aktivnosti i njen prioritet	Pod okriljem inicijative “Dani evropske baštine” za tekuću godinu na zadatu temu ukoliko korespondira sa ovim parkom, kreiraće se i realizovati program obilježavanja manifestacije. Prioritet 2
Status realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam, Ministarstvo kulture i medija
Troškovi realizacije i izvori finansiranja	1750,63€ Budžet CG

STRATEŠKA OBLAST 3: EDUKACIJA, INTERPRETACIJA I PROMOCIJA PRIRODNIH I KULTURNIH VRIJEDNOSTI PARKA

Cilj 3.1	Razvijena i unaprijeđena edukacija i interpretacija
Indikator cilja: Procenat školske populacije, posjetilaca i lokalnog stanovništva koji su kvalitetno edukovani o vrijednostima Parka je povećan za 15% u odnosu na prethodni period	
Aktivnost 3.1.1	U saradnji sa osnovnim školama sprovesti postojeće edukativne programe
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj održanih radionica sprovedenih po edukativnom programu. Broj učenika koji su prošli kroz edukativni program.</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	U saradnji sa osnovnim školama koje gravitiraju u Parku osmisliće se i organizovati edukativne radionice. Osmisliće se i organizovati i radionice za djecu predškolskog uzrasta - vrtiće i za djecu sa posebnim potrebama, sa kojima se radilo tokom 2024. Prioritet 1
Status realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj,
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	648,39€ Budžet CG
Aktivnost 3.1.2	U skladu sa nastavnim programima osmisлити edukativne materijale
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj izrađenih edukativnih materijala</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Štampa pripremljenog edukativnog materijala (flora, fauna, kulturno nasleđe, ponašanje u parku, itd) Prioritet 1
Status realizacije	Realizovano
Napomena	Aktivnost je realizovana kroz saradnju sa OEBS-om
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	400,64€ Budžet CG
Aktivnost 3.1.3	U saradnji sa TO obilježiti značajne ekološke datume
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj obilježenih ekoloških datuma</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Osmisliće se i organizovati interaktivne edukativne i tematske radionice, u cilju obilježavanja važnih ekoloških datuma i to: - 21. mart - Svjetski dan šuma - 22. april - Dan planete zemlje - 22. maj - Svjetski dan biodiverziteta - 05. jun - Dan zaštite životne sredine - 31. jul - Dan NP Prokletije - 26. septembar - Dan čistih planina - 04. oktobar - Svjetski dan zaštite životinja - Dani dijaspora Prioritet 1.
Status realizacije	Realizovano

Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam, TO Plav, TO Gusinje
Troškovi realizacije i izvori finansiranja	1000,00€ Budžet CG
Aktivnost 3.1.4	U saradnji sa TO Plav i Gusinje osmisliti i sprovesti ciljane interpretativne programe obilaska Parka
Indikator aktivnosti	<i>Sprovedeni osmišljeni interpretativni programi Parka. Broj sprovedenih obilazaka.</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	U saradnji sa Turističkim organizacijama, shodno njihovom interesovanju, započet će se sprovođenje programa obilaska Parka, osmišljenog 2024. kroz interpretaciju jedne od ponuđenih staza. Prioritet 1
Status realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam, TO Plav, TO Gusinje
Troškovi realizacije i izvori finansiranja	200,00€ Budžet CG
Aktivnost 3.1.5	U saradnji sa Planinarskim savezom Crne Gore formirati nove edukativne staze
Indikator aktivnosti	<i>Formirane nove edukativne staze</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Uradiće se analiza i dati prijedlog za formiranje edukativne staze u predjelu Kofiljača - Treskavac Prioritet 1.
Status realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam, direktor Parka, Planinarski savez Crne Gore
Troškovi realizacije i izvori finansiranja	2756,12€ Budžet CG
Cilj 3.2	Park je uspješno promovisan na nacionalnom i međunarodnom nivou
Indikator cilja: Park je prepoznatljiva i atraktivna destinacija za posjetioce i ljubitelje prirode	
Aktivnost 3.2.1	Sprovesti PR kampanje
Indikator aktivnosti	<i>Broj sprovedenih PR kampanja</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Sprovođenje se PR aktivnosti u cilju promocije prirodnih i kulturnih vrijednosti i turističke ponude, najznačajniji ekološki datumi, različite manifestacije i događaji. Promocija ukupnih aktivnosti realizovaće se u saradnji sa medijima, objavljivanjem informacija i fotografija na sajtu (www.nparkovi.me) i društvenim mrežama (Instagram, Facebook) i You tube-a. Prioritet 1
Status realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam, direktor Parka, direktor

	JPNPCG
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	817,90€ Budžet CG
Aktivnost 3.2.2	Učestvovati na turističkim sajmovima
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj međunarodnih i nacionalnih turističkih sajmova na kojima je JPNPCG uzelo učešće</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Uzeće se učešće na lokalnim, regionalnim i međunarodnim sajmovima turizma koji se budu oglašavali tokom programske godine. Prioritet 1
Status realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam, direktor Parka, direktor JPNPCG
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	301,00€ Budžet CG
Aktivnost 3.2.3	Organizovati manifestacije i događaje
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj organizovanih manifestacija i događaja</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	U saradnji sa TO Gusinje i Planinarskim društvom Očnjak organizovaće se planinarska tura Zijova staza. U saradnji sa Planinarskim društvom Karanfil organizovaće se planinarska tura Hamdova staza. U saradnji sa TO Plav i TO Gusinje organizovaće se hodanje na krpeljama za sve zainteresovane posjetioce. U saradnji sa TO Plav organizovaće se planinarske ture: Tromeda, Putačama Hrida, Abdijino jezero, Staza iznenađenja, Bajrak. U saradnji sa lokalnim zajednicama organizovaće se manifestacija „Dani katuna.“ Organizovaće se Regionalna zimska manifestacija "Jedan dan, jedan vrh, skijaš tri države - Tromeda" , u saradnji sa partnerima sa kojima je tokom 2024. potpisan memorandum o manifestaciji - Planinarskim savezom CG, Psk „Hrid“, Opštinom Plav, Opštinom Gusinje, kosovskim opštinama Peć, Dečani i Junik i albanskom opštinom Tropoja. Prioritet 1
Status realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam, direktor Parka
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	2372,22€ Budžet CG
Aktivnost 3.2.4	Izraditi promotivni materijal
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Količina izrađenog promotivnog materijala</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Izrada promotivnog materijala, brošura, kataloga, flajera, postera i sl. Prioritet 1.
Status realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	

Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
Troškovi realizacije i izvori finansiranja	585,00€ Budžet CG
Aktivnost 3.2.5	Izraditi propagandni materijal
Indikator aktivnosti	Količina izrađenog propagandnog materijala
Opis aktivnosti i njen prioritet	Izrada i štampa propagandnog materijala (olovke, planeri, vrećice, majice i sl.) sa logom i motivima NP Prokletije Prioritet 1.
Status realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
Troškovi realizacije i izvori finansiranja	553,67€ Budžet CG
Napomena	Iznos od 117,10€ su sredstva obezbijedena preko projekta „Eco Dali” - Evropski dan parkova
Aktivnost 3.2.6	Izraditi autentični suvenir Parka
Indikator aktivnosti	Objavljen i sproveden konkurs, izabran autentičan suvenir Parka
Opis aktivnosti i njen prioritet	Organizovaće se konkurs za izradu autentičnog suvenira Parka Prioritet 1.
Status realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nije usvojen novi vizuelni identitet Parka
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam, direktor Parka
Napomena	Realizacija aktivnosti je uslovljena izradom i usvajanjem novog vizuelnog identiteta za NP Prokletije
Troškovi realizacije i izvori finansiranja	0,00€ Budžet CG

STRATEŠKA OBLAST 4: TURIZAM ZASNOVAN NA AKTIVNOM ODMORU U PRIRODI	
Cilj 4.1	Unaprijeđena i razvijena posjetilačka infrastruktura Parka
Indikator cilja: Broj uređenih, adaptiranih i novoizgrađenih elemenata posjetilačke infrastrukture	
Aktivnost 4.1.2	Izgraditi i urediti novi Centar za posjetioce
Indikator aktivnosti	Izrađen novi Centar za posjetioce
Opis aktivnosti i njen prioritet	S obzirom da je završen postupak dobijanja vlasništva nad karaulom Gradine, predviđena je izgradnja novog Centra za posjetioce na tom mjestu. U saradnji sa Opštinom Gusinje razmotriće se mogućnost pripreme projektne dokumentacije izgradnje novog Centra za posjetioce u dolini Grebaje (u skladu sa PPPN NP Prokletije). Prioritet 1.
Status realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nedovoljno finansijskih sredstava. Uspostavljena saradnja sa Agencijom za investicije Crne Gore, sa ciljem razmatranja

	modela privatno - javnog partnerstva
Odgovornost	Direktor JPNPCG, direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Napomena	Veza aktivnost 4.1.12
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€ Kapitalni budžet
Aktivnost 4.1.6	Postaviti i dopuniti najavne, glavne i informativne table ka i u Parku
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj dopunjenog informativnog mobilijara</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Izradiće se i postaviti novih 7 najavnih, odnosno glavnih i 7 informativnih - sa pravilima ponašanja u Parku Prioritet 1.
Vrijeme realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	U toku je proces pribavljanja saglasnosti nadležnih organa i institucija, kao i obezbjeđivanje finansijskih sredstava za realizaciju. Nakon dobijanja svih potrebnih dozvola i osiguranja finansijskih sredstava, pristupiće se sprovođenju postupka javne nabavke i realizaciji aktivnosti.
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	15000,00€ Budžet CG
Aktivnost 4.1.7	Unaprijediti postojeći sistem informativnih tabli i smjerokaza
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj adaptiranih elemenata informativnog mobilijara</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Obnoviće se i/ili postaviti novi informativni mobilijar u zavisnosti od stanja postojećih tabli i smjerokaza nakon zimskog perioda. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	1990,80€ Budžet CG
Aktivnost 4.1.8	U saradnji sa Planinarskim savezom unaprijediti pješačke staze
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o uređenju pješačkih staza</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	U saradnji sa Planinarskim savezom i TO Plav izvršiće uređenje staze: Vardište - Gradec - Karaula Feratovića. Analiza stanja staze urađena je u 2024. Razmotriće se mogućnost pokretanja Inicijative za uvrštavanje ove staze u lokalni registar planinarskih staza. Izvršiće se uređenje, markacija staze "Dolina vukova" (katunska staza koja vodi od sela Bogajiće, preko Kofiljače, Bjelaje i do Hridskog jezera. Unaprijediće se staza prema najvećem vrhu Crne Gore, Zla Kolata: obnova markacije, nova signalizacija i par info tabli. Prioritet 1.
Stepen realizacije	Realizovano

Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam, Planinarski savez CG
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	2320,00€ Budžet CG
Aktivnost 4.1.9	U saradnji sa biciklističkim savezom unaprijediti biciklističke staze
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o uređenju biciklističkih staza</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	U saradnji sa Biciklističkim savezom Crne Gore izvršiće se analiza stanja biciklističke staze „Gusinje-Dolina Ropojane-Gusinje“, radi utvrđivanja stanja staze (prohodnost, markacija, mobilijar, informativne table itd.) i dati plan njenog uređenja. Uz izveštaj će se priložiti fotografije sa terena i GPS snimak. Prioritet 1.
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam, Biciklistički savez CG
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€ <i>Budžet CG</i>
Aktivnost 4.1.10	Izgraditi vidikovce na lokacijama: Kofiljača, Horolac, Vezirova brada, Bogičevića
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izgrađeni vidikovci</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Na lokacijama Vezirova Brada, Hasova Bogičevica i Bor Radončića postaviće se zaštitne ograde, odmorišni mobilijar i panoramske table. Tokom 2024. je urađeno idejno rješenje. Prioritet 1.
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nepostojanje programa privremenih objekata
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00 € Budžet CG
Aktivnost 4.1.11	Izgraditi i rekonstruisati odmarališta i česme
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izrađena i rekonstruisanja odmarališta i česme</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Rekonstrukcija i izgradnja novih odmarališta i česama na ulazu u katune: Treskavac, Hasova Bogičevica, Hrid, Popadija, Grebajski Zastan, Horolac. Prioritet 2.
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Napomena	Troškove realizacije je moguće pokriti iz donacija
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	7400,00€ donacija
Aktivnost 4.1.12	Izvršiti rekonstrukciju i/ili adaptaciju karaula na teritoriji

	Parka koje nisu u funkciji i izvršiti prenamjenu istih (u funkciji posjetilaca)
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izvršena rekonstrukcija i/ili adaptacija karaula na lokacijama Gradine.</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Projekat rekonstrukcije karaula na Gradine predat za kapitalne investicije. Veza sa aktivnošću 4.1.2 Prioritet 2.
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nedovoljno finansijskih sredstava. Uspostavljena saradnja sa Agencijom za investicije Crne Gore, sa ciljem razmatranja modela privatno - javnog partnerstva
Odgovornost	Direktor JPNPCG, direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam, Ministarstvo unutrašnjih poslova
Napomena	Aktivnost će se realizovati u zavisnosti od dobijenih sredstava iz kapitalnog budžeta. JPNPCG će se pridržavati odredaba Zakona o zaštiti prirode (Sl. list CG br.51/08 i 62/13), a koje se odnose na pribavljanja dozvole od Agencije za zaštitu prirode.
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€
Aktivnost 4.1.17	Prilagoditi glavne atrakcije u Parku (učiniti ih dostupnim) za posjete osoba sa invaliditetom
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izrađena rampa za pristup osoba sa invaliditetom ispred Centra za posjetioce u Gusinju i ispred novog Centra za posjetioce</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	U okviru idejnog rješenja za adaptaciju Centra za posjetioce, pristupiće se i izradi rampe za osobe sa invaliditetom. Veza sa aktivnosti 4.1.2 Prioritet 1
Vrijeme realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Tokom izvještajnog perioda prioritet je bio usmjeren na hitne operativne aktivnosti, dok će realizacija ove aktivnosti biti razmatrana u narednom periodu uz obezbjeđivanje finansijskih sredstava.
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€ <i>Budžet CG</i>
Cilj 4.2	Unaprijeđena turistička ponuda koja je zasnovana na rekreaciji
Indikator cilja: Uspostavljeni elementi za rekreativne aktivnosti povećavaju zadovoljstvo i broj posjetilaca	
Aktivnost 4.2.1	Razviti nov turistički proizvod posmatranje ptica
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izrađen program turističke ponude posmatranja ptica</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Uradiće se idejno rješenje sa predmjerom i predračunom infrastrukture za posmatranje ptica. Prioritet 2.
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nepostojanje programa privremenih objekata

Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€ Budžet CG
Aktivnost 4.2.2	Razviti nov turistički proizvod posmatranje divljih životinja
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izrađen program turističke ponude posmatranja divljih životinja</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Nakon postavljanja infrastrukture za posmatranje divljih životinja izradiće se program i promocija ove turističke ponude. Prioritet 1.
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nepostojanje programa privremenih objekata
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Napomena	Od realizacije aktivnosti se odustalo
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€ Budžet CG
Aktivnost 4.2.3	Osmisliti nove izložbene postavke u Centru za posjetioce
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Urađena nova izložbena postavka</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Izvršiće se postavljanje nove izložbene postavke u Centru za posjetioce i izvršiće se nabavka prepariranih životinja, primjeraka biljaka, uraditi 3D reljef Prokletija. Prioritet 1.
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Predat je projekat Interreg CG - AL na kojem je aplicirano za sredstva za novu izložbenu postavku
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€
Cilj 4.3	Upravljanje posjetiocima
Indikator cilja: Uređen i funkcionalni sistem posjećivanja sa akcionim planom upravljanja posjetiocima; Povećan nivo zadovoljstva posjetilaca Parka	
Aktivnost 4.3.1	Analizirati strukturu, mišljenje, potrebe i očekivanja posjetilaca
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Sprovedena anketa i izrađen izvještaj analize</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	U Centru za posjetioce na osnovu unaprijed pripremljene ankete sprovedeće se anketiranje posjetilaca. Na osnovu sprovedene ankete dobiće se podaci o strukturi, mišljenju, potrebi i očekivanjima posjetilaca. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	97,00€ Budžet CG
Aktivnost 4.3.2	Analizirati uticaj posjetilaca na prirodne i kulturne vrijednosti
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o analizi uticaja posjetilaca u Parku na osnovu dnevnih izvještaja nadzornika</i>

Opis aktivnosti i njen prioritet	Nadzornici Parka će registrovati eventualne negativne uticaje posjetilaca na području doline Grebaje i Hridskog jezera - kao najposjećenijih tačaka - kroz standardni protokol JPNPCG. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Troškovi realizacije i izvori finansiranja	0,00€
Aktivnost 4.3.3	U saradnji sa Planinarskim i Biciklističkim savezom analizirati korišćenje postojećeg sistema staza
Indikator aktivnosti	Izrađen elaborat o analizi svih vrsta staza
Opis aktivnosti i njen prioritet	Organizovaće se sastanak sa Planinarskim savezom Crne Gore, planinarskim klubovima domaćinima i Biciklističkim savezom CG u svrhu analize korišćenja postojećeg sistema staza koja podrazumijeva broj posjetilaca na stazama, njihovu strukturu, period korišćenja staza, klubovi koji koriste staze i sl. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Troškovi realizacije i izvori finansiranja	54,00€ Budžet CG
Aktivnost 4.3.4	Istražiti i odrediti prihvatne kapacitete pojedinih najposjećenijih lokaliteta u skladu sa smjernicama zaštite prirode, pratiti i regulisati broj posjetilaca
Indikator aktivnosti	Izrađena studija prihvatnih kapaciteta najposjećenijih lokaliteta
Opis aktivnosti i njen prioritet	Izradiće se Studija kapaciteta nosivosti za područje Hrida i Hridskog jezera i doline Grebaje. JPNPCG je već pripremilo projekat vezan za izradu Studije kapaciteta. Prioritet 1.
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Aktivnost nije realizovana uslijed izostanka adekvatnih EU poziva na koje bi bilo moguće aplicirati radi obezbjeđivanja finansijskih sredstava neophodnih za njenu implementaciju, uključujući angažovanje stručnih eksperata i tehničku podršku.
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Troškovi realizacije i izvori finansiranja	0,00€
Aktivnost 4.3.5	Izgraditi mehanizam koji će doprinijeti da se smanji efekat vidljivosti posjetilaca u određenim područjima („leave no trace“ principi)
Indikator aktivnosti	Razvijen mehanizam zasnovan na „leave no trace“ principima. Efekat vidljivosti posjetilaca na Hridskom jezeru i u dolini Grebaje smanjen.
Opis aktivnosti i njen prioritet	Izvršice se reprint već rađenog lifleta “Leave no trace” - sedam

prioritet	principa za ponašanje posjetilaca u Parku. Afirmisaće se pravila odgovornog ponašanja u Parku. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Troškovi realizacije i izvori finansiranja	436,39€ Budžet CG
Aktivnost 4.3.6	Razviti programe obilaska Parka (bazirane na prirodnim i kulturnim vrijednostima) za različite ciljne grupe
Indikator aktivnosti	Osmišljeni ciljani programi obilaska Parka. Broj sprovedenih obilazaka
Opis aktivnosti i njen prioritet	Program obilaska za različite ciljne grupe je osmišljen 2024. Započeće se njegovo sprovođenje - organizovanje posjeta. Uradiće se i vodič-brošura za lokacije Grebaje i okolina, Ropojana i okolina, Hridsko jezero i Bogičevica. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
Troškovi realizacije i izvori finansiranja	0,00 Budžet CG

STRATEŠKA OBLAST 5: SARADNJA SA NACIONALNIM I MEĐUNARODNIM ORGANIZACIJAMA I INSTITUCIJAMA I LOKALNIM ZAJEDNICAMA

Cilj 5.1	Unapređenje upravljanja, umrežavanja, zaštite i promocije kroz nacionalnu i međunarodnu saradnju
Indikator cilja: Park je prepoznat kao pouzdan partner domaćim i međunarodnim organizacijama i institucijama; Mehanizmi saradnje su unaprijeđeni i raste broj zajedničkih inicijativa i projekata	
Aktivnost 5.1.1	Poboljšati saradnju sa državnim institucijama i ustanovama u vezi definisanja jasnih procedura i zakonskih obaveza iz oblasti zaštite živote sredine i prirode
Indikator aktivnosti	Broj održanih tematskih sastanaka. Efikasnije sprovođenje procedura i obaveza.
Opis aktivnosti i njen prioritet	Pojašnjavaće se i precizirati procedure za provođenje radnji i aktivnosti na teritoriji NP Prokletije Prioritet 2.
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor JPNPCG, direktor Parka
Troškovi realizacije i izvori finansiranja	90,71€ Budžet CG
Aktivnost 5.1.2	Uputiti inicijative državnim institucijama i ustanovama u cilju efikasnijeg upravljanja zaštićenog područja

<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj inicijativa i zaključci sa održanih sastanaka</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Uputiće se inicijative za procedure i postupak načina rada i usvajanja planova i programa u odnosu na zaštićeno područje Prioritet 2,
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor JPNPCG, direktor Parka
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	50,00€ Budžet CG
Aktivnost 5.1.3	Aktivnom saradnjom sa NVO sektorom realizovati projekte iz oblasti zaštite prirode i životne sredine
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj realizovanih zajedničkih projekata</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	U saradnji sa lokalnim NVO iz opština koje gravitiraju na teritoriji NP Prokletije pripremaće se prijedlozi projekata za konkurse domaćih i inostranih donatora Prioritet 1
Vrijeme realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor JPNPCG, direktor Parka, Služba za projekte i međunarodnu saradnju, NVO
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	250,00€ Budžet CG
Aktivnost 5.1.4	Uputiti inicijative ka lokalnim organizacijama i u cilju efikasnijeg upravljanja zaštićenim područja
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj inicijativa i zaključci sa održanih sastanaka</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Uputiće se inicijative za saradnju lokalnim organizacijama na prostoru Gusinja i Plava, prvenstveno planinarskim klubovima, izdavaocima smještaja, sportskim udruženjima, sa ciljem unapređenja rada Nacionalnog parka, poboljšanja infrastrukture i konkretnijih benefita po lokalno stanovništvo Prioritet 2.
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	50,00€ Budžet CG
Aktivnost 5.1.5	Uspostaviti saradnju sa zaštićenim područjima u regionu
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Memorandumima o saradnji sa najmanje 2 zaštićena područja</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Potpisaće se memorandumima o saradnji sa susjednim Nacionalnim parkovima, sa kojima se NP Prokletije graniči: Nacionalni park "Albanski Alpi" iz Albanije i Nacionalni park "Bjeshket e Nemuna" sa Kosova. Prioritet 1.
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Održano je više online sastanaka sa predstavnicima iz Albanije. Uspostavljen je plan zajedničkih aktivnosti za narednu 2026

	godinu.
Odgovornost	Direktor JPNPCG
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€ Budžet CG
Aktivnost 5.1.6	Unaprijediti saradnju sa partnerskim zaštićenim područjima
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj održanih sastanaka, partnerskih inicijativa i studijskih posjeta</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Realizovaće se aktivnosti na uspostavljanju partnerskih odnosa sa zaštićenim područjima na nacionalnom i međunarodnom nivou. Prioritet 2
Stepen realizacije	Realizovano
Vrijeme realizacije	
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor JPNPCG, direktor Parka, Služba za projekte i međunarodnu saradnju
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	650,00€ Budžet CG
Aktivnost 5.1.7	Nastaviti saradnju sa međunarodnim organizacijama (IUCN, UNESCO, Europark federacija i dr.)
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Učešće u radnim grupama, inicijativama i platformama</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Prisustvo seminarima i radnim grupama na poziv organizacija. Apliciranje na konkursima i pozivima za projekte. Učešće u on-line radnim grupama shodno pozivima organizacija. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor JPNPCG
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	2500,00€ Budžet CG
Aktivnost 5.1.8	Priprema i izrada prijedloga projekata u skladu sa potrebama Parka i javnim pozivima
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj podnesenih i broj odobrenih projektnih prijedloga</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	U skladu sa potrebama Parka kao i prioritetima javnih poziva pripremiće se prijedlozi projekata. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Vrijeme realizacije	
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za projekte i međunarodnu saradnju
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	201,13€ Budžet CG
Aktivnost 5.1.9	Realizacija projektnih aktivnosti
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaji o uspješnosti realizacije projektnih aktivnosti</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Kvalitetna implementacija projektnih aktivnosti kao i redovno izvještavanje o sprovedenim projektnim aktivnostima. Prioritet 1

Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za projekte i međunarodnu saradnju
Napomena	Realizacija aktivnosti zavisi od projekata koji će se realizovati tokom 2025.godine.
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	228,79€ Budžet CG
Aktivnost 5.1.10	Učešće u obukama za pisanje i izvještavanje projekata
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj stručnih saradnika koji su uspješno završili obuku</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	U skladu sa potrebama Službe, učestvovati na obukama koje se odnose na podizanje i jačanje kapaciteta zaposlenih. Prioritet 3
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	U izvještajnom periodu nije bilo dostupnih odgovarajućih obuka koje bi bile usklađene sa potrebama Službe.
Odgovornost	Služba za projekte i međunarodnu saradnju
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	450,00€ Budžet CG
Cilj 5.2	Podrška lokalnoj zajednici u održivom razvoju u skladu sa principima očuvanja vrijednosti Parka
Indikator cilja: Lokalne zajednice aktivno sarađuju sa Parkom; Povećan broj zajedničkih projekata i inicijativa, tradicionalnih funkcionalnih gazdinstava i usluga i proizvoda lokalne zajednice u ponudi Parka.	
Aktivnost 5.2.1	Izraditi prijedloge projekata u skladu sa pozivima u partnerstvu sa lokalnim zajednicama koje gravitiraju u Parku
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj podnesenih i broj odobrenih projektnih prijedloga</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	U skladu sa potrebama Parka i lokalne zajednice kao i prioritetima javnih poziva pripremiće se prijedlozi projekata. Prioritet 2
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za projekte i međunarodnu saradnju
Napomena	Aktivnost zavisi od dostupnosti relevantnih partnera, od otvorenih poziva i implementacije ostalih projekata
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	403,11€ Budžet CG
Aktivnost 5.2.2	Pružiti podršku lokalnom stanovništvu za očuvanje tradicionalne poljoprivrede
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj tradicionalnih funkcionalnih gazdinstava</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Organizovaće se sastanci sa klasterom "katuni" (domaćinstva koja se bave tradicionalnim načinima privređivanja) u cilju sagledavanja njihovih potreba i zahtjeva. Prioritet 3
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	

Odgovornost	Direktor Parka
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	304,00€ <i>Budžet CG</i>
Aktivnost 5.2.3	Pružiti podršku lokalnom stanovništvu za razvoj ponuda zasnovanih na tradicionalnim oblicima, u skladu sa održivim principima
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj tradicionalnih funkcionalnih ponuda</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Prikupljanje, odabir i nabavka karakterističnih suvenira koji će dopuniti asortiman suvenirnice u Parku. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	516,09€ <i>Budžet CG</i>
Aktivnost 5.2.4	Uspostaviti geografski sertifikat porijekla za lokalne proizvode
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Uspostavljen geografski sertifikat</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Formiraće se radna grupa koja će nastaviti sa daljim koracima neophodnim za uspostavljanje geografskog sertifikata. Prioritet 1
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Tokom 2025. godine aplicirano je na projekat <i>Mountain for All</i> , kroz koji je planirana sistemska razrada i promocija geosertifikata, ali realizacija daljih aktivnosti zavisi od obezbjeđenja projektnih sredstava
Odgovornost	Direktor JPNPCG, direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Napomena	Tokom 2024. godine dobijeno je Rješenje o upisu žiga u registar žigova.
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€ <i>Budžet CG</i>
Aktivnost 5.2.5	Pružiti podršku lokalnom stanovništvu da svoje proizvode plasiraju na manifestacijama i sajmovima koje organizuje JPNPCG
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj lokalnih proizvođača koji se odazvao pozivu</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Kontaktiraće se predstavnici lokalnog stanovništva da svoje proizvode plasiraju na manifestacijama i događajima u Parku Prioritet 2.
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	465,23€ <i>Budžet CG</i>
Aktivnost 5.2.6	Uraditi Plan gazdovanja šuma u privatnoj svojini
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izrađen i realizovan Plan gazdovanja šuma u privatnoj svojini</i>

Opis aktivnosti i njen prioritet	Na osnovu podnijetih zahtjeva sa potrebnom dokumentacijom, zdravstvenog stanja i kvaliteta šume, izvršiće se odobravanje korišćenja šuma u privatnoj svojini. Realizacija zahtjeva će se regulisati na osnovu stručne procjene stanja šume i donošenja rješenja za svaki zahtjev posebno. Dostavljanje zahtjeva za sječu u privatnoj svojini će se prihvatati do 01.12.2024. godine, za plansku 2025. godinu, kako je definisano Zakonom o šumama (Sl. List 47/15) Nakon dostavljanja zahtjeva, direktor Javnog preduzeća obrazuje komisiju koja će donijeti Plan gazdovanja šuma u privatnoj svojini. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj Služba fizičke zaštite NP
Troškovi realizacije i izvori finansiranja	350,00€ Budžet CG
Aktivnost 5.2.7	Obezbijediti drvene sortimente iz reda sanitara za potrebe lokalnog stanovništva
Indikator aktivnosti	<i>Količina drvenih sortimenata koja je dodjeljena lokalnom stanovništvu na osnovu upućenih zahtjeva</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Shodno zakonu i Internoj proceduri za prodaju šume lokalnom stanovništvu, izvršiće se prodaja drvnih sortimenata ruralnom stanovništvu sa područja Parka. Prioritet 1
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Tokom 2025. godine nije pribavljena saglasnost od strane Agencije za zaštitu životne sredine da se dozvoljava uklanjanje sanitarnih stabala
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj Služba fizičke zaštite NP
Troškovi realizacije i izvori finansiranja	0,00€
Cilj 5.3	Socio-ekonomski razvoj područja Parka
Indikator cilja: Akteri koji su u interakciji sa područjem Parka su prepoznati i uključeni u procese upravljanja zaštićenim područjem.	
Aktivnost 5.3.1	Izraditi socio-ekonomsku analizu šireg područja
Indikator aktivnosti	<i>Broj definisanih klastera i njihovo uključivanje u socio-ekonomski forum</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Na osnovu kreirane baze podataka i izdefineriranih posebnih klastera uradiće se evaluacija stanja koja odražava socio ekonomske karakteristike područja sa prijedlogom mjera sa njegovo unapređenje Prioritet 1.
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i

	održivi razvoj
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	193,00€ Budžet CG
Aktivnost 5.3.2	Redovno održavati socio-ekonomske forume
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj održanih tematskih socio-ekonomskih foruma sa sačinjenim izvještajima</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	U skladu sa Programom i uspostavljenom bazom podataka održati sastanke sa predstavnicima turističke privrede i lokalnih zajednica sa prostora opština Plav i Gusinje. Shodno potrebi i temi sastanka obezbijediti učešće ministarstava nadležnih za turizam, ekologiju, prostorno planiranje i šumarstvo i drugih institucija. Prioritet 2.
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	276,74€ Budžet CG

STRATEŠKA OBLAST 6: EFIKASNA KONTROLA PROSTORA PARKA

Cilj 6.1	Unapređenje fizičke zaštite Parka
Indikator cilja: Broj podnesenih prijava; Broj procesuiranih prijava; Usklađeni pravni i organizacioni kapaciteti sa potrebama Parka	
Aktivnost 6.1.1	Izvršiti povećanje broja izvršilaca u Službi zaštite
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj izvršilaca u Službi zaštite je povećan za dva</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Povećaće se broj nadzornika u službi zaštite, za još dva izvršioca. Prioritet 1.
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nije usvojena predložena sistematizacija radnih mjesta
Odgovornost	Direktor JPNPCG, direktor Parka, Služba za kadrovske, pravne i opšte poslove
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€
Aktivnost 6.1.2	Organizovati interne obuke za Službu fizičke zaštite
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj organizovanih obuka</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	U cilju usavršavanja nadzornika, stručne službe će u skladu sa potrebama, kroz predavanja, obuke i dr., vršiti obučavanje nadzornika za profesionalniji rad. Prioritet 1.
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za kadrovske, pravne i opšte poslove, Služba za promociju, marketing i turizam, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj

<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	310,00€ Budžet CG
Aktivnost 6.1.3	Izvršiti nabavku materijalno-tehničkih sredstava za Službu fizičke zaštite Službu za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izvršena nabavka</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Shodno pravilniku o uniformi, naoružanju i identifikacionoj oznaci, izvršice se nabavka dodatnih materijalno - tehničkih sredstava, shodno potrebi , za Službu zaštite i Službu ambijentalne higijene Prioritet 1.
Vrijeme realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za javne nabavke
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	935,50€ Budžet CG
Aktivnost 6.1.4	U saradnji sa nadležnim inspekcijskim službama vršiti kontrolu i suzbijati nelegalne aktivnosti
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj podnesenih i procesuiranih prijava</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Održavaće se sastanci sa inspekcijskim službama i zajednički raditi na polju procesuiranja evidentiranih nezakonitih radnji. Prioritet 1.
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba fizičke zaštite, Služba za kadrovske, pravne i opšte poslove
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€
Aktivnost 6.1.5	U saradnji sa odjeljenjem bezbjednost Plav i stanicom policije Gusinje vršiti kontrolu i suzbijati nelegalne aktivnosti
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj podnesenih i procesuiranih prijava</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Organizovaće se sastanci sa MUP-om u cilju koordinacije aktivnosti na sprječavanju nelegalnih radnji i koordinacija u slučaju vanrednih situacija Prioritet 1.
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba fizičke zaštite, Služba za kadrovske, pravne i opšte poslove
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	0,00€
Cilj.6.2	Utvrđivanje i označavanje jasne granice Parka
Indikator cilja: Definisana dinamika i način finansiranja za utvrđivanje jasnih granica Parka	
Aktivnost 6.2.1	Uputiti inicijativu organima državne uprave nadležnim za poslove šumarstva i zaštite životne sredine, organu uprave nadležnom za

	poslove katastra, gradskim opštinama i opštinama na čijoj se teritoriji nalazi Nacionalni park za formiranje radnog tijela za utvrđivanje i obilježavanje jasnih granica Parka
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Formirano radno tijelo</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Uputiće se inicijativa Ministarstvu ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, Ministarstvu prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine, Upravi za gazdovanje šumama i lovištima, Agenciji za zaštitu životne sredine, Upravi za katastar i državnu imovinu, Opštini Plav i Opštini Gusinje za delegiranje člana, kako bi se formiralo radno tijelo za utvrđivanje i obilježavanje granica Parka. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor JPNPCG i direktor Parka
Napomena	Aktivnost je započeta tokom 2023.godine, ali do pisanja ovog Programa, Uprava za državnu imovinu i katastar i nakon upućenih urgencija nije delegira svog člana
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	<i>298,98€ Budžet CG</i>
Aktivnost 6.2.2	Definisati izvore finansiranja, budžet i dinamiku za utvrđivanje i obilježavanje jasnih granica Parka
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Jasno definisani izvori finansiranja, budžet i dinamika</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Organizovaće se sastanci radnog tijela za utvrđivanje i obilježavanje jasnih granica Parka u svrhu definisanja izvora finansiranja, budžeta i dinamike. Izradiće se model obilježavanja granica. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Radno tijelo za utvrđivanje i obilježavanje jasnih granica Parka
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	<i>285,00€ Budžet CG</i>
Cilj 6.3.	Park bez otpada
<i>Indikator cilja: Efikasna regulacija upravljanja otpadom; Smanjen broj nelegalnih odlagališta otpada</i>	
Aktivnost 6.3.1	Inicirati sastanke sa komunalnim preduzećima koji gravitiraju u Parku u vezi definisanja procedura sprječavanja nastanka i sanacije neuređenih odlagališta otpada
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj sastanaka i broj definisanih procedura</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Organizovaće se sastanci sa komunalnim preduzećima kako bi se definisale procedure sanacije neuređenih odlagališta otpada i napravio plan sprječavanja istih. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	

Odgovornost	Direktor JPNPCG, direktor Parka, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba za kadrovske, pravne i opšte poslove
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	101,44€ <i>Budžet CG</i>
Aktivnost 6.3.2	U saradnji sa komunalnim preduzećima opština koje gravitiraju u Parku izvršiti sanaciju neuređenih odlagališta otpada na području Parka
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj saniranih neuređenih odlagališta otpada</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Vršiće se kontrola stanja na terenu kako bi se spriječilo nastajanje nelegalnih odlagališta evidentiraće se lokacije odlagališta i izvršiti njihovo saniranje. Prikupiće se podaci o vrstama, količinama i porijeklu otpada. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture, Služba fizičke zaštite, Komunalna preduzeća opština Plav i Gusinje.
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	488,37€ <i>Budžet CG</i>
Aktivnost 6.3.3	U saradnji sa komunalnim preduzećima, NVO-ima, civilnim sektorima, lokalnim stanovništvom i volonterima organizovati akcije uklanjanja otpada
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj preuzetih akcija i količina uklonjenog otpada</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Organizovaće se akcije čišćenja i uklanjanja otpada sa lokacija na kojima su evidentirana nelegalnih odlagališta. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture, Služba fizičke zaštite, Komunalna preduzeća opština Plav i Gusinje, NVO
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	980,50€ <i>Budžet CG</i>

VANPLANSKE AKTIVNOSTI

STRATEŠKA OBLAST 1: ISTRAŽIVANJE, PRAĆENJE, OBNOVA I UNAPREĐENJE EKOSISTEMA, STANIŠTA I VRSTA

Cilj 1.4: Očuvani šumski ekosistemi

Indikator cilja: Šumski ekosistemi bez negativnih pritisaka

Aktivnost	Sprovesti revitalizaciju interventnih lokacija Horolac i Hridsko jezero
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj izrađenih zaloga od požarom uništenih stabala</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Na opožarenim lokalitetima izvršiti doznaku stabala i selektivnu sječu. Od posječenih stabala izgraditi zaloge koji za cilj imaju

	spriječavanje erozije zemljišta i služe kao podloga za sadnju. Prioritet 1.
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba fizičke zaštite NP, Služba za projekte I međunarodnu saradnju
Napomena	Aktivnost se djelimično poklapa sa Aktivnošću 1.4.3. s tim što je ova aktivnost finansirana od strane Programa Interreg Danube, a kroz projekat „Forest Connect“ i obuhvata površinu od 1.5 ha na lokaciji Horolac i 2.4 ha na lokaciji Hirdsko jezero i to opožarenog staništa na kome će se sprovesti mjere revitalizacije u cilju stvaranja zdravih klimatsko otpornih šuma. Troškovi će biti refundirani kroz projekat ForestConnect, ali ukupna budžetska linija za opremu i usluge za košenje i sadnju je zbirna i iznosi 5000 EUR.
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	5000,00€ donacija
Aktivnost	Monitoring potkornjaka
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o stanju populacija potkornjaka sa listom identifikovanih vrsta</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Pregled literalnih podataka i prikupljanje potkornjaka u cilju identifikacije vrsta. Prioritet 1
Stepen realizacije	Realizovano
Potrebno za realizaciju	5 terenskih dana, prevoz, smještaj, oprema za prikupljanje i uzorkovanje
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
<i>Troškovi realizacije i izvori finansiranja</i>	200,00€ Budžet CG
STRATEŠKA OBLAST 3: EDUKACIJA, INTERPRETACIJA I PROMOCIJA PRIRODNIH I KULTURNIH VRIJEDNOSTI PARKA	
Cilj 3.2	Park je uspješno promovisan na nacionalnom i međunarodnom nivou
Indikator cilja: Park je prepoznatljiva i atraktivna destinacija za posjetioce i ljubitelje prirode	
Aktivnost	Inicijativa prema Pošti Crne Gore za izradu poštanskih markica sa motivom Nacionalnog parka
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Odštampane poštanske markice</i>
Opis aktivnosti i njen prioritet	Uputiti prijedlog Pošti Crne Gore za izradu prigodnog izdanja poštanske markice. Izvršiće se odabir prigodnog motiva iz Parka (koji simbolizuje etnografsko i kulturno nasljeđe Parka) u zavisnosti od Pošte koja određuje temu za datu godinu. Prioritet 3
Stepen realizacije	Realizovano
Razlog ne realizacije	

Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
Troškovi realizacije i izvori finansiranja	0,00€
STRATEŠKA OBLAST 5: SARADNJA SA NACIONALNIM I MEĐUNARODNIM ORGANIZACIJAMA I INSTITUCIJAMA I LOKALNIM ZAJEDNICAMA	
Cilj 5.3	Socio-ekonomski razvoj područja Parka
Indikator cilja: Akteri koji su u interakciji sa područjem Parka su prepoznati i uključeni u procese upravljanja zaštićenim područjem.	
Aktivnost	Analiza anketa - pozitivnih i negativnih uticaja Parka na zainteresovane strane (stakeholders)
<i>Indikator aktivnosti</i>	Sprovedena anketa i izrađen izvještaj analize
Opis aktivnosti i njen prioritet	Analiza anketa u cilju ažuriranja već postojećih podataka u vezi NP i njegove saradnje sa lokalnim zajednicama. U anketi učestvuje lokalno stanovništvo, posjetioci i privredna društva sa područja Parka.
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nije sprovedena anketa.
Odgovornost	Direktor Parka, Stručni saradnici za rad sa lokalnim zajednicama i Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj.
Troškovi realizacije i izvori finansiranja	30,00€ Budžet CG
STRATEŠKA OBLAST 6: EFIKASNA KONTROLA PROSTORA PARKA	
Cilj 6.3	Park bez otpada
Indikator cilja: Efikasna regulacija upravljanja otpadom; Smanjen broj nelegalnih odlagališta otpada	
Aktivnost	Mobilna aplikacija za mapiranje nelegalno odloženog otpada
<i>Indikator aktivnosti</i>	Vrsta otpada, lokacije na kojima je otpad, broj prijave
Opis aktivnosti i njen prioritet	Aplikacija koja omogućava korisnicima da brzo i jednostavno prijave lokacije na kojima je otpad nelegalno odložen. Korisnici će unositi koordinate, fotografije sa lokacije i opisivati vrstu otpada na osnovu koje će se praviti baza podataka nelegalnih odlagališta unutar Parka. Prioritet 2.
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Izrada mobilne aplikacije je planirana u sklopu projekta LASPEH II koji je otpočeo krajem 2025.godine
Odgovornost	Direktor Parka i Služba za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture.
Napomena	Troškovi izrade mobilne aplikacije su prikazani u NP Biogradska gora
Troškovi realizacije i izvori finansiranja	0,00€

PRILOG

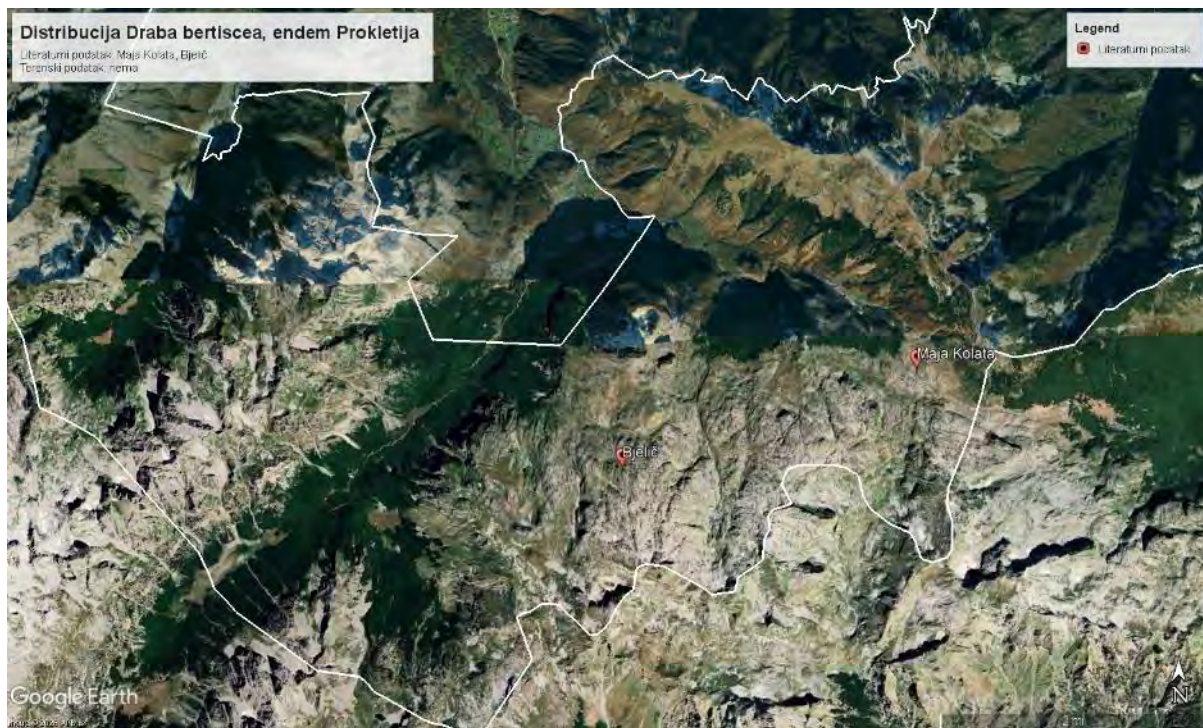
Mapa 1: Distribucija *Aconitum pentheri*

Mapa 2: Distribucija *Cerastium dinaricum*

Mapa 3: Distribucija *Diphasiastrum alpinum*

Mapa 4: Distribucija *Draba bertisceae* - endem Prokletija

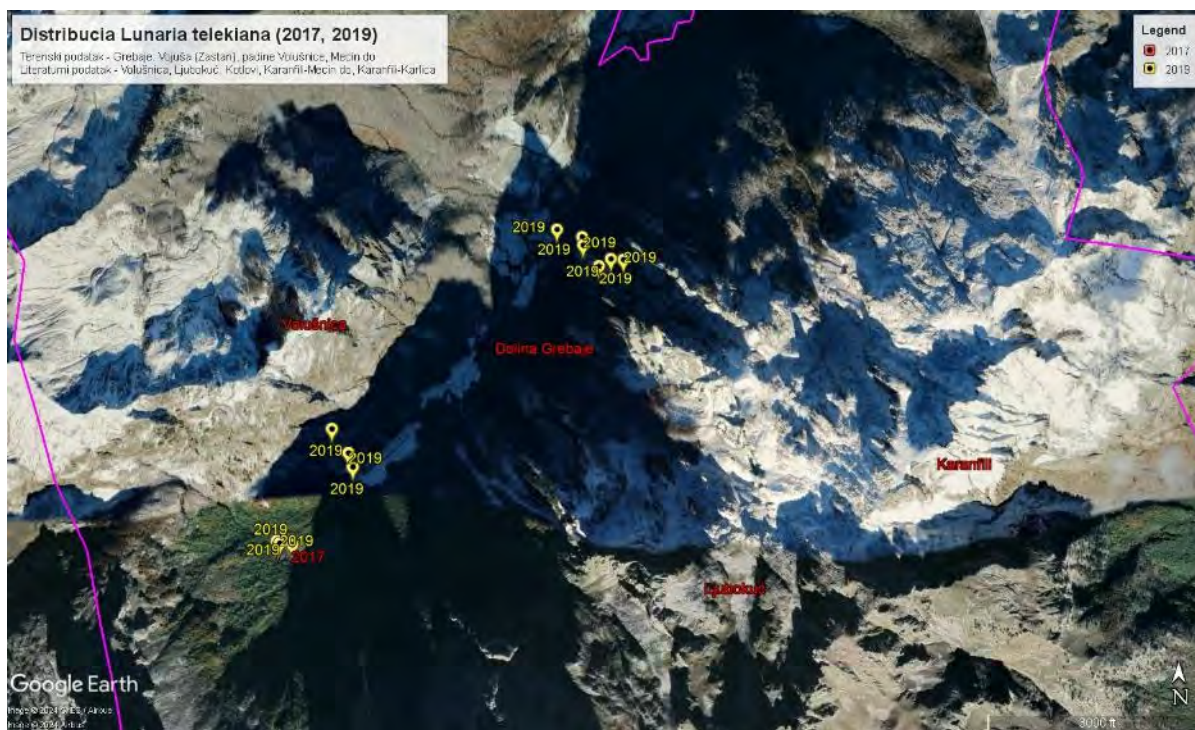
Mapa 5: Distribucija *Draba kuemmerlei* - endem Prokletijskog sektora

Mapa 6: Distribucija *Heliosperma oliverae* - endem Prokletija

Mapa 7: Distribucija *Lactuca pancicii*

Mapa 8: Distribucija *Lunaria telekiana*

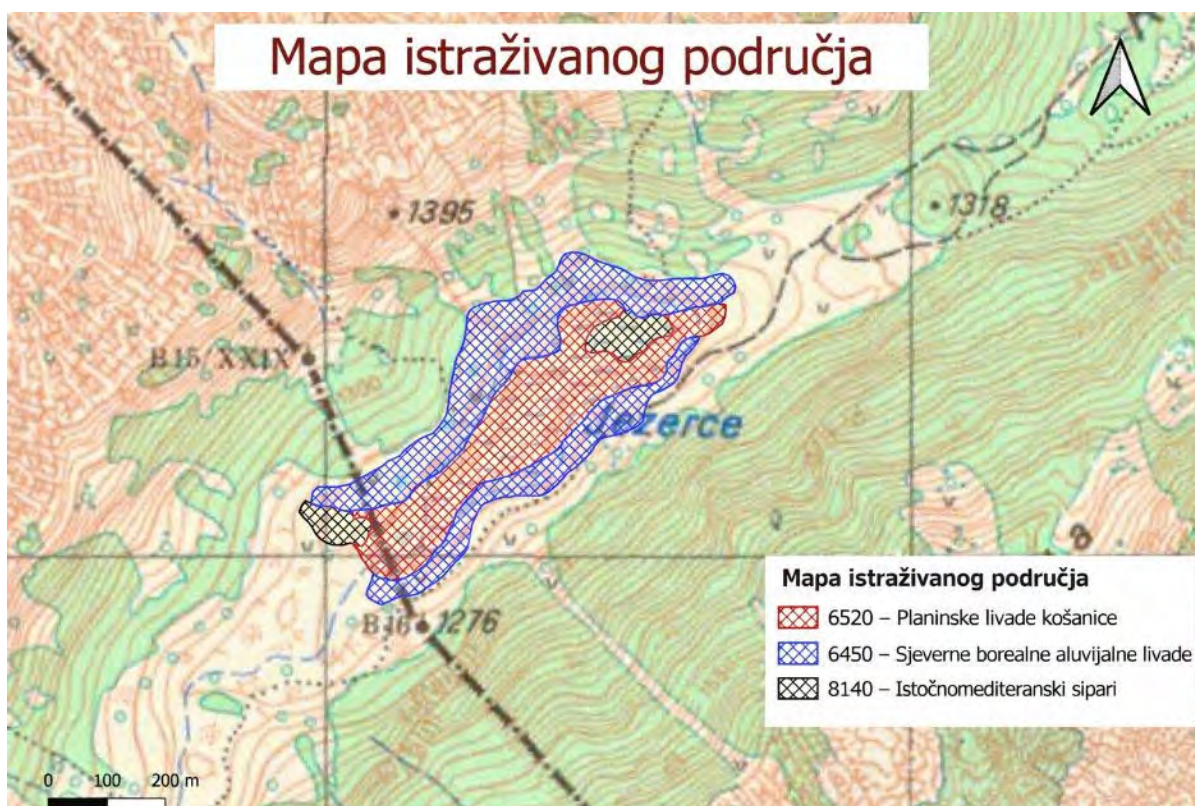
Mapa 9: Distribucija *Narthecium scardicum*

Mapa 10: Distribucija *Viscaria asterias*

Mapa 11: Distribucija *Wulfenia bleicii*

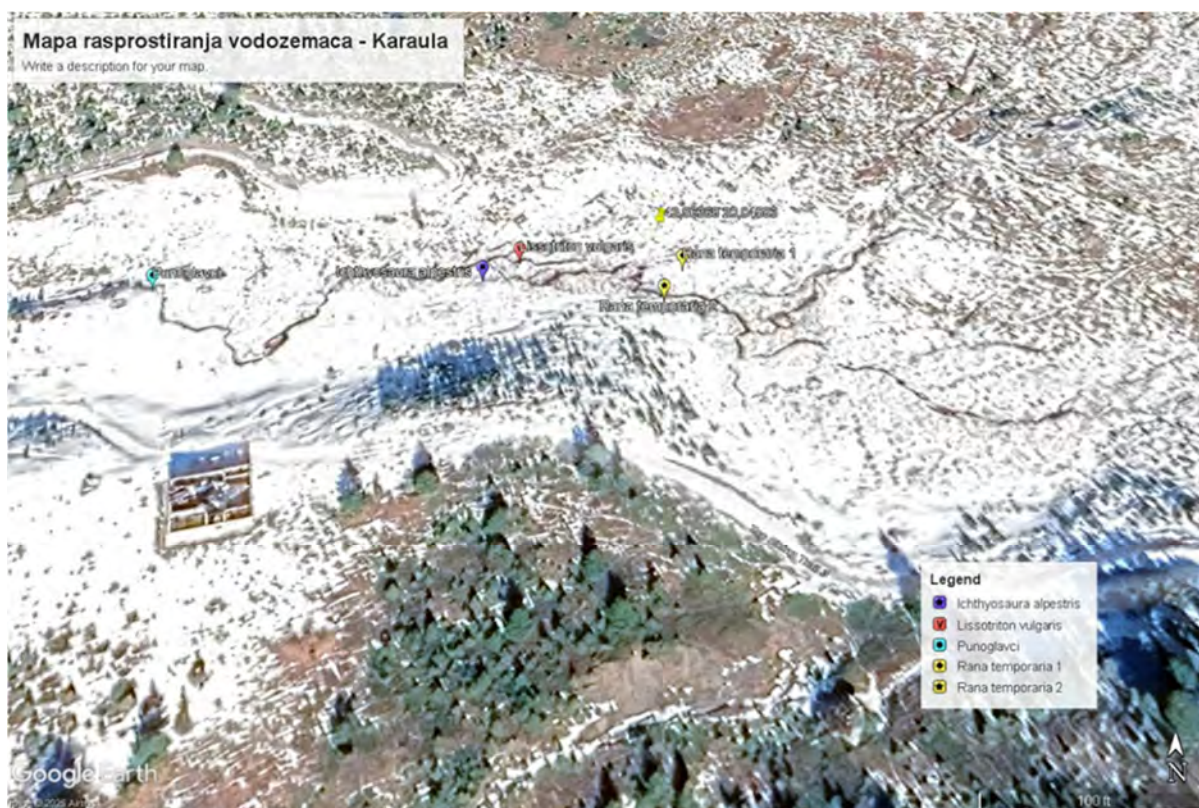
Mapa 12: Kartografski prikaz stanišnih tipova na lokalitetu Ropojansko jezero

Mapa 13: Mapa rasprostranjenja vodozemaca – Ropojansko jezero

Mapa 14: Mapa rasprostranjenja vodozemaca – Hridski krš

Mapa 15: Mapa rasprostranjenja vodozemaca – Karaula

Mapa 16: Mapa rasprostranjenja gmizavaca – Ropjansko jezero

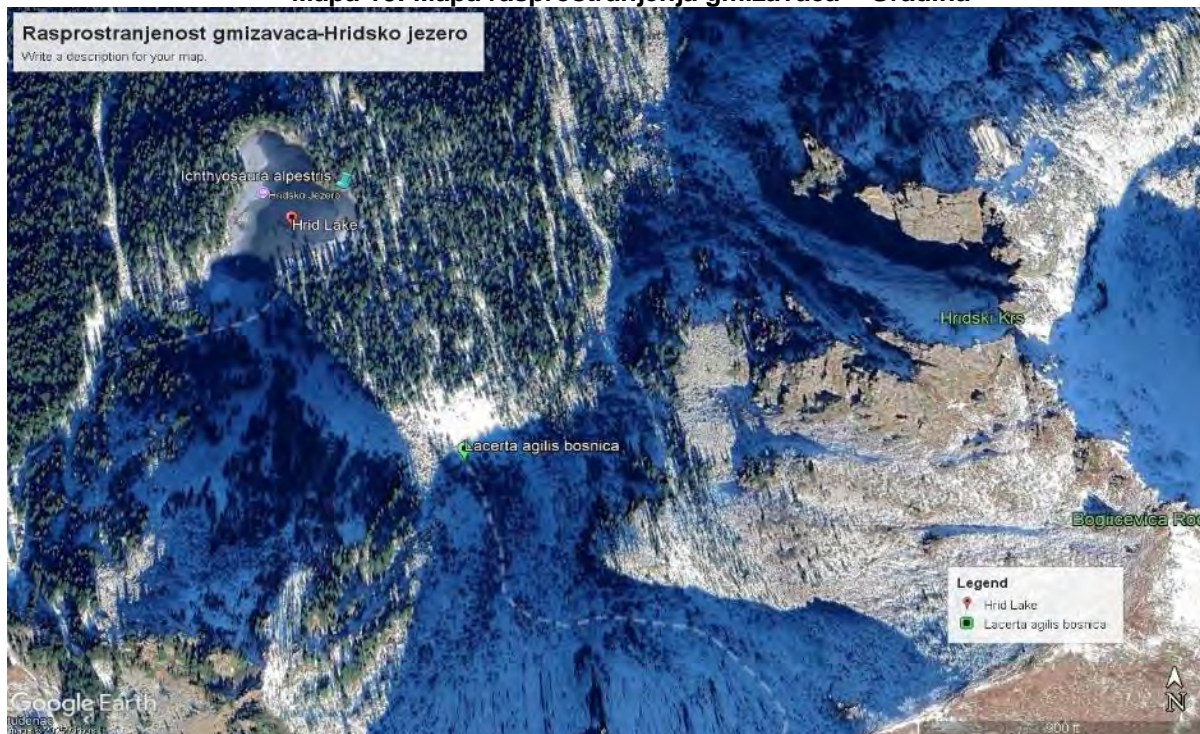
Mapa 17: Mapa rasprostranjenja gmizavaca – Hridski krš

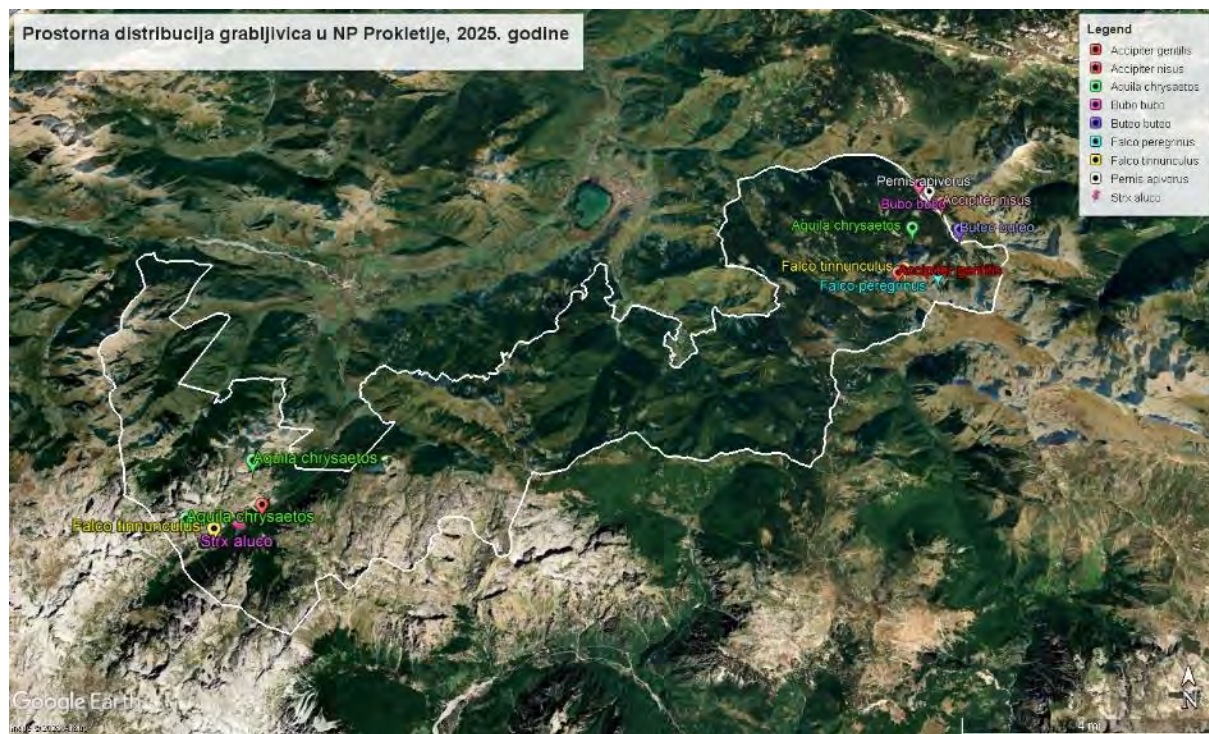
Mapa 18: Mapa rasprostranjenja gmizavaca – Karaula

Mapa 18: Mapa rasprostranjenja gmizavaca – Gradina

Mapa 19: Mapa rasprostranjenja gmizavaca – Hridsko jezero

Mapa 20: Prostorna distribucija ptica grabljivica